

Utgiftsområde 2

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområde 2 – Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	9
2.3.1	Finansmarknadsområdet	9
2.3.2	Statlig förvaltningspolitik	11
2.3.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	11
2.3.4	Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.....	11
2.4	Resultatredovisning.....	11
2.5	Politikens inriktning	11
3	Finansmarknad och internationella finansiella institutioner.....	13
3.1	Mål för området.....	13
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	13
3.3	Resultatredovisning.....	13
3.3.1	Finansiell stabilitet.....	13
3.3.2	Väl fungerande marknader.....	19
3.3.3	Konsumentskyddets utveckling	20
3.3.4	Hållbarhet	22
3.3.5	Statlig finansförvaltning.....	25
3.3.6	Resultat för internationella finansiella institutioner	26
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	28
3.4.1	Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling	28
3.4.2	Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.....	29
3.5	Politikens inriktning	29
3.5.1	Värna finansiell stabilitet	29
3.5.2	Bekämpa brottslighet	30
3.5.3	Ett antal nya förslag på EU-nivå.....	30
3.5.4	Säkerställa ett väl fungerande system för betalningar.....	31
3.5.5	Ett starkt konsumentskydd	31
3.6	Budgetförslag.....	32
3.6.1	1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter.....	32
3.6.2	1:11 Finansinspektionen.....	33
3.6.3	1:12 Riksgäldskontoret	35
3.6.4	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	39
3.6.5	1:16 Finansmarknadsforskning	40
4	Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030.....	41
4.1	Mål för området.....	41
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	41
4.3	Resultatredovisning.....	42
4.3.1	Statlig förvaltningspolitik	42
4.3.2	Arbetsgivarfrågor.....	49
4.3.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	58
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	59
4.4.1	Statlig förvaltningspolitik	59
4.4.2	Arbetsgivarfrågor.....	60
4.4.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	60
4.5	Politikens inriktning	61
4.5.1	Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor.....	61

4.5.2	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	63
4.6	Budgetförslag.....	65
4.6.1	1:1 Statskontoret.....	65
4.6.2	1:2 Kammarkollegiet.....	66
4.6.3	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	68
4.6.4	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	69
4.6.5	1:15 Statens servicecenter.....	71
5	Fastighetsförvaltning.....	73
5.1	Mål för området.....	73
5.2	Resultatindikationer och andra bedömningsgrunder.....	73
5.3	Resultatredovisning.....	74
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	81
5.5	Politikens inriktning.....	81
5.6	Budgetförslag.....	82
5.6.1	Fortifikationsverket.....	82
5.6.2	Statens fastighetsverk.....	84
5.6.3	1:10 Bidragsfastigheter.....	85
6	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning.....	87
6.1	Mål för området.....	87
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	87
6.3	Resultatredovisning.....	87
6.3.1	Konjunkturinstitutet.....	87
6.3.2	Ekonomistyrningsverket.....	87
6.3.3	Finanspolitiska rådet.....	88
6.3.4	Statistiska centralbyrån.....	88
6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	90
6.5	Politikens inriktning.....	90
6.6	Budgetförslag.....	91
6.6.1	1:6 Finanspolitiska rådet.....	91
6.6.2	1:7 Konjunkturinstitutet.....	92
6.6.3	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	93
6.6.4	1:9 Statistiska centralbyrån.....	94
6.6.5	1:13 Bokföringsnämnden.....	96
7	Offentlig upphandling.....	97
7.1	Mål för området.....	97
7.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	97
7.3	Resultatredovisning.....	97
7.3.1	Konkurrensen i den offentliga upphandlingen har förbättrats.....	97
7.3.2	Rättssäkerheten i den offentliga upphandlingen har förbättrats.....	98
7.3.3	Utvärdering av effekterna av förändrade regler för direktupphandling.....	99
7.3.4	Utveckling av den interna styrningen av offentliga inköpsverksamheter.....	99
7.3.5	Statens upphandlingsstöd är efterfrågat.....	100
7.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	101
7.5	Politikens inriktning.....	102
7.6	Budgetförslag.....	103
7.6.1	1:17 Upphandlingsmyndigheten.....	103
8	Korreakta utbetalningar från välfärdssystemen.....	105
8.1	Mål för området.....	105
8.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	105
8.3	Resultatredovisning.....	106
8.3.1	Omfattningen av felaktiga utbetalningar är fortsatt stor.....	106

8.3.2	De upptäckta felaktiga utbetalningarna har totalt sett minskat något 2022	108
8.3.3	Antalet återkrav har ökat vid flera av myndigheterna.....	109
8.3.4	Antalet polisanmälningar har ökat vid flera av myndigheterna och arbetslöshetskassorna.....	110
8.3.5	Andelen av befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt har ökat	112
8.3.6	Andelen i befolkningen med tillåtande attityder till bidragsbrott är fortsatt låg.....	113
8.3.7	Den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott är oförändrad...	114
8.3.8	Det statliga arbetet mot felaktiga utbetalningar har stärkts	114
8.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	115
8.5	Politikens inriktning	116
8.5.1	Bättre förutsättningar att minska felaktiga utbetalningar	116
8.6	Budgetförslag.....	118
8.6.1	1:18 Utbetalningsmyndigheten.....	118

Bilaga   Statsförvaltningens utveckling

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner målet för finansmarknadsområdet (avsnitt 2.3.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (avsnitt 5.6.1).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 42 300 000 000 kronor (avsnitt 5.6.1).
9. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (avsnitt 5.6.2).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (avsnitt 5.6.2).
11. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt tabell 1.1.
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Statskontoret	109 732
1:2 Kammarkollegiet	164 511
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	25 350
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	16 712 000
1:6 Finanspolitiska rådet	11 704
1:7 Konjunkturinstitutet	78 007
1:8 Ekonomistyrningsverket	210 120
1:9 Statistiska centralbyrån	624 174
1:10 Bidragsfastigheter	365 000
1:11 Finansinspektionen	808 217
1:12 Riksgäldskontoret	378 441
1:13 Bokföringsnämnden	14 306
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	110 452
1:15 Statens servicecenter	945 404
1:16 Finansmarknadsforskning	59 353
1:17 Upphandlingsmyndigheten	99 917
1:18 Utbetalningsmyndigheten	161 927
Summa anslag inom utgiftsområdet	20 881 058

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:10 Bidragsfastigheter	100 000	2025
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	100 000	

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar den statliga förvaltningspolitiken, politiken för finansmarknaden och arbetet för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. I utgiftsområdet ingår följande områden:

- finansmarknad och internationella finansiella institutioner
- statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030
- fastighetsförvaltning
- prognoser, redovisning, statistik och uppföljning
- offentlig upphandling
- korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Delområdet finansmarknad omfattar åtgärder för ett stabilt finansiellt system, som ska präglas av ett högt förtroende med väl fungerande marknader, starkt konsumentskydd och som bidrar till en hållbar utveckling samt en effektiv statlig finansförvaltning. I delområdet ingår Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Krigsförsäkringsnämnden.

Delområdet internationella finansiella institutioner omfattar exempelvis årliga medlemsavgifter till tankesmedjan Bruegel, European Institute of Public Administration och Europarådets utvecklingsbank, samt garantier till sex internationella finansieringsinstitut och ett europeiskt instrument (SURE).

Delområdet statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning. Delområdet omfattar även myndigheterna Kammarkollegiet, Statens servicecenter, Statskontoret samt delar av Ekonomistyrningsverkets (ESV) verksamhet.

Delområdet statliga arbetsgivarfrågor omfattar statliga personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor avseende offentliga anställningar, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning inom staten samt frågor om arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet, mångfald och värdegrundsarbete inom staten. Delområdet omfattar Arbetsgivarverket, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensionsverk, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Statens överklagandenämnd och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

Delområdet Sveriges genomförande av Agenda 2030 omfattar uppföljning av regeringens politik för att genomföra agendan.

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Området omfattar myndigheterna Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk.

Området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning omfattar myndigheterna Bokföringsnämnden, ESV, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Finans-

politiska rådet, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån. Området omfattar vidare verksamhet som ska bidra till att det finanspolitiska ramverket följs, att politiska beslut och prioriteringar är välgrundade samt verksamhet som ska bidra till transparens vid redovisningen av den ekonomiska politiken.

Området offentlig upphandling omfattar flera lagar med bestämmelser som syftar till att upphandlande myndigheter och enheter ska göra effektiva offentliga inköp. Området omfattar Upphandlingsmyndigheten och den del av Konkurrensverkets verksamhet som avser tillsyn över den nämnda lagstiftningen.

Området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen omfattar den samlade styrningen och uppföljningen av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Det innefattar bl.a. att samordna och stödja berörda myndigheters arbete inom området och samlat återrapportera detta till regeringen. Området omfattar Utbetalningsmyndigheten.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2022	Budget 2023 ¹	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
1:1 Statskontoret	102	108	109	110	114	117
1:2 Kammarkollegiet	113	140	128	165	166	173
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	21	23	24	25	26	26
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	13 819	15 207	15 197	16 712	17 342	17 771
1:6 Finanspolitiska rådet	11	11	11	12	12	12
1:7 Konjunkturinstitutet	69	79	76	78	75	77
1:8 Ekonomistyrningsverket	201	211	213	210	211	213
1:9 Statistiska centralbyrån	582	609	612	624	649	666
1:10 Bidragsfastigheter	330	290	288	365	440	515
1:11 Finansinspektionen	688	788	781	808	827	819
1:12 Riksgäldskontoret	345	364	361	378	389	388
1:13 Bokföringsnämnden	14	14	14	14	15	15
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	5	110	62	110	110	110
1:15 Statens servicecenter	882	915	942	945	992	1 020
1:16 Finansmarknadsforskning	50	60	60	59	29	29
1:17 Upphandlingsmyndigheten	108	112	114	100	104	106
1:18 Utbetalningsmyndigheten				162	200	249
Totalt för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 340	19 043	18 993	20 881	21 704	22 310

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgiftsområdets sammanlagda utgifter uppgick 2022 till 17,34 miljarder kronor. Prognosen för utfallet för 2023 är 18,99 miljarder kronor, vilket är 50 miljoner kronor mindre än de anvisade medlen. Den föreslagna anslagsnivån för utgiftsområdet för 2024 uppgår till 20,88 miljarder kronor, vilket är en ökning med totalt 1 838 miljoner kronor. Anslagsförändringarna redovisas detaljerat under respektive delområde.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2024–2026 för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	19 021	19 021	19 021
Pris- och löneomräkning ²	120	260	352
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	190	237	319
<i>varav BP24³</i>	<i>144</i>	<i>202</i>	<i>303</i>
Makroekonomisk utveckling	1 096	1 793	2 339
Volym	409	342	225
Överföring till/från andra utgiftsområden	45	50	53
Övrigt			
Ny utgiftsram	20 881	21 704	22 310

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2024 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2024
Transfereringar ¹	16 838
Verksamhetsutgifter ²	4 038
Investeringar ³	5
Summa utgiftsram	20 881

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2022 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Utgifter för transfereringar utgör 81 procent av den anslagsfinansierade verksamheten och utbetalningar sker främst från anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Verksamhetsutgifter för 12 myndigheter utgör 19 procent av utgiftsområdets anslagsmedel.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Nedan redovisas de av riksdagen beslutade målen för vissa verksamheter inom utgiftsområdet.

2.3.1 Finansmarknadsområdet

Regeringens förslag: Målen för finansmarknadsområdet är följande:

- Det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.
- De finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling.
- De finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Skälen för regeringens förslag

Målen för finansmarknadsområdet ska moderniseras

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

I denna proposition föreslås att målen moderniseras genom att två av de befintliga målen justeras och att det antas ytterligare ett mål. Ett avser det finansiella systemet, ett annat avser aktörernas roll och ett tredje avser marknads funktionsätt. I det första målet tydliggörs vad målet för det finansiella systemet är och delmålet utvidgas. I de två efterföljande målen tydliggörs vad målet för de finansiella företagen på de finansiella marknaderna ska tillgodose och ta hänsyn till. Målet om statens finansförvaltning kvarstår och blir efter ändringarna det fjärde målet.

Utvidgat mål för det finansiella systemet

Att det finansiella systemet ska vara stabilt har sedan länge inkluderats i målen för finansmarknadsområdet. Det finns flera anledningar att värna den finansiella stabiliteten. Sedan finanskrisen 2008 har en mängd åtgärder vidtagits för att motverka finansiella obalanser, höja motståndskraften i det finansiella systemet och för hur allvarliga störningar ska hanteras om det ändå uppstår problem som hotar den finansiella stabiliteten. Ett högt förtroende är en förutsättning för att upprätthålla den finansiella stabiliteten, eftersom det finansiella systemet i hög grad bygger på en förväntan om framtida åtaganden. De senaste årens utveckling på det säkerhetspolitiska området har inneburit en ökad medvetenhet om att hantera kriser i det finansiella systemet som uppstår till följd av yttre påverkan, så som cyberhot. Det vilar ett stort ansvar på privata aktörer att säkerställa att samhällsviktig verksamhet, såsom betalningsväsendet, kan upprätthållas i oroliga tider. Mot bakgrund av målet för det civila försvaret och den myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap som trädde i kraft den 1 oktober 2022 bör målet för det finansiella systemet även innefatta att ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.

Förtydligt mål för de finansiella marknaderna och dess aktörer

Att det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner är en förutsättning för att de finansiella marknaderna och dess aktörer ska kunna bidra med viktiga tjänster för Sveriges hushåll och företag. Det första delmålet utgör således en grund för det finansiella systemet i sig. De krav och regleringar som tillser stabiliteten, förtroendet för systemet och förmågan i det ska dock inte utgöra för höga hinder för nya eller små aktörer att ta sig in på marknaderna. Det finns därför skäl att tydliggöra att det ska råda god konkurrens på marknaderna. Även Konkurrensverket har i sin rapport Finansmarknaden – Konkurrens i kristider slagit fast att det är av stor betydelse att konkurrensen fungerar väl i en sådan sektor som finanssektorn då den står för en viktig och betydande del av hushållens ekonomi (Analys i korthet 2023:2).

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2 avsnitt 3.2) föreslogs ett nytt mål läggas till för finansmarknadsområdet om att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Sedan målet infördes har hanteringen av dessa aspekter fått stort utrymme, både nationellt och internationellt, och regeringens bedömning är att både regeringen och myndigheterna har bidragit till målet, se avsnitt 3.4. Som en

följd av den positiva utveckling som skett, där hållbarhetsaspekterna blivit en naturlig del att beakta, bör det i målet förtydligas att det är de finansiella företagen som i praktiken medverkar till att nå de globala hållbarhetsmålen.

2.3.2 Statlig förvaltningspolitik

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175 utg.omr. 2, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

2.3.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Målet för Sveriges genomförande av Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

2.3.4 Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från dessa system ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

2.4 Resultatredovisning

Resultat för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdet redovisas i förekommande fall på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

3 Finansmarknad och internationella finansiella institutioner

3.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

I denna proposition föreslås en förändring av de beslutade målen (se avsnitt 2.3.1).

Statsskuldsköperförvaltningen, som också är en del av den statliga finansförvaltningen, redovisas inom utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.

Arbetet med att uppnå målen delas mellan regeringen, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Även andra myndigheter, bl.a. Riksbanken och AP-fonderna, har uppgifter inom området, men omfattas formellt inte av målen. Detsamma gäller de internationella finansiella institutioner som Sverige är medlem i. Måluppfyllelsen påverkas dessutom av faktorer i omvärlden, eftersom svenska finansmarknader är integrerade med andra, inte minst de i närområdet. Regelutvecklingen drivs därför i huvudsak internationellt både i EU och i olika standardsättande organ.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorerna visar om målet uppfylls. Ingen enskild indikator kan dock visa detta, utan i stället redovisas en helhetsbedömning utifrån ett flertal indikatorer. Nedan listas de mest centrala indikatorerna för respektive delmål. Ytterligare indikatorer redovisas under resultatredovisningen. De mest centrala indikatorerna är

- hushållens skulder (stabilitet och konsumentskydd)
- storbankernas marknadsandelar (stabilitet och väl fungerande marknader)
- storbankernas kapitaltäckning (stabilitet och högt förtroende)
- kundnöjdhet (konsumentskydd, högt förtroende)
- företagens finansieringsmöjligheter (väl fungerande marknader)
- gröna obligationer och gröna lån (hållbar utveckling)
- styckkostnad per statlig betalning (effektiv finansförvaltning).

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Finansiell stabilitet

Inflation och stigande räntor skapar nya ekonomiska förutsättningar

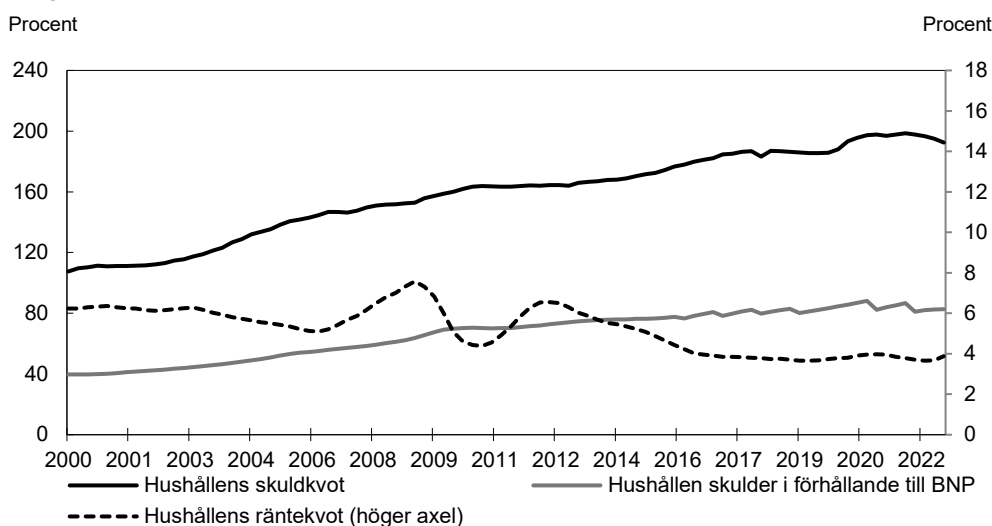
Efter en stark återhämtning i svensk ekonomi efter pandemin och en lång period av låga räntor förändrades de ekonomiska förutsättningarna under 2022. Den

ekonomiska aktiviteten mattades av och konjunkturläget i svensk ekonomi har försvagats. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina tillsammans med en hög efterfrågan bidrog till att inflationen och räntorna steg samtidigt som osäkerheten ökade på de finansiella marknaderna. Under det senaste året har styrräntorna i många länder höjts i snabb takt i syfte att dämpa inflationen. Högre räntor ökar kostnaderna för högt skuldsatta sektorer, däribland hushåll och kommersiella fastigheter. När ett antal regionala banker i USA och en schweizisk bank drabbades av en förtroendekris i början av 2023 ökade oron inom banksektorn. Dessa störningar beaktas inte nedan, eftersom resultatredovisningen gäller för 2022.

Räntekänsliga hushåll trots skulddämpande åtgärder

Under de senaste två decennierna har hushållens skulder ökat med i genomsnitt 8 procent per år, dvs. snabbare än disponibla inkomster och BNP. Denna utveckling vände under 2021. Under 2022 minskade hushållens skulder i förhållande till disponibel inkomst (skuldkvot) med knappt 6 procentenheter, se diagram 3.1. Minskningen var kraftigast under andra halvåret 2022.

Diagram 3.1 Hushållens skulder

Anm.: Hushållens skuldkvot visar skulder i förhållande till disponibla inkomster. Den märkbara ökningen under 2020 berodde delvis på att skulderna ökade, men också på att hushållens disponibla inkomster minskade. Hushållens räntekvot visar räntebetalningar i förhållande till disponibla inkomster.

Källa: Statistiska centralbyrån.

I slutet av 2021 började räntorna stiga. De fortsatte att stiga under 2022 och hushållens ränteutgifter i förhållande till disponibel inkomst (räntekvot) ökade. Trots att skuldkvoten minskat är de svenska hushållen fortfarande högt skuldsatta och stigande räntor gör dem mer sårbara för andra kostnadsökningar. Under 2022 har hushållen också pressats av ökad inflation och höga elpriser. Det har ökat levnadsomkostnader och minskat marginaler och utrymme att konsumera. Enligt Finansinspektionens analys bedöms fler högt belånade hushåll få stora ekonomiska utmaningar, även om endast en begränsad andel får ett underskott (Den svenska bolånemarknaden). Hushållens förmögenhet utgör fortfarande en buffert, även om den har minskat under 2022 när tillgångspriserna har fallit.

Den förväntade lågkonjunkturen ökar också hushållens sårbarhet för inkomstbortfall. Bolånetagare har möjlighet att ansöka om tillfälliga undantag från amorteringskraven som kan beviljas vid inkomstbortfall till följd av sjukdom eller arbetslöshet. Det kan också handla om kraftigt ökade utgifter och kraftigt krympande ekonomiska marginaler. Finansinspektionens statistik visar att antalet tillfälliga undantag ökade under andra halvåret av 2022 efter att tidigare ha minskat från slutet av 2021.

Regeringen gav den 22 december 2022 Finansinspektionen i uppdrag att kartlägga hur bolånegivare under vintern 2022–2023 tillämpat möjligheten att medge undantag från amorteringskraven under en begränsad tid på grund av särskilda skäl. Uppdraget redovisades den 16 juni 2023.

För att värna stabiliteten i det finansiella systemet och minska en alltför hög kredittillväxt och skuldsättningsgrad har Finansinspektionen tidigare infört ett antal låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder såsom bolånetak och amorteringskrav. Regeringen gav den 13 april 2023 en kommitté i uppdrag att se över låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder (dir. 2023:53). Kommittén ska huvudsakligen analysera vilka makroekonomiska risker som är förenade med hushållens skuldsättning och hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder kan motverka makroekonomiska risker. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2024.

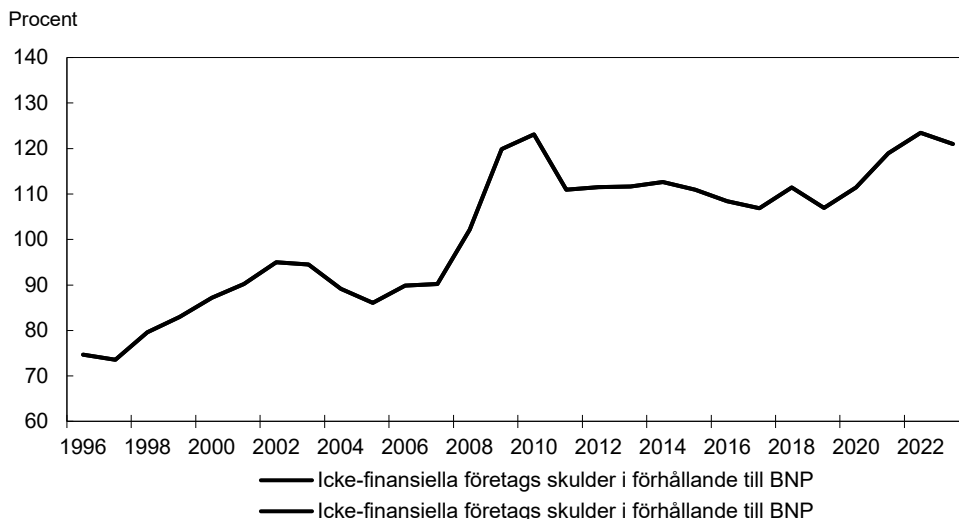
Sårbarheter kopplade till fastighetsföretagens skulder ökade

De förändrade ekonomiska förutsättningarna under 2022 innebär utmaningar för den högt skuldsatta och därmed räntekänsliga kommersiella fastighetssektorn. Högre räntor riskerar att göra det svårare att klara räntebetalningar. Lägre ekonomisk tillväxt med risk för högre vakanser och lägre intjäning ökar sårbarheten ytterligare.

Skulderna i den kommersiella fastighetssektorn ökade under 2022, om än i måttligare takt än under pandemin. Totalt sett var de icke-finansiella företagens skuldkvot lägre vid utgången av 2022 än tidigare, se diagram 3.2. Enligt Finansinspektionens stabilitetsrapport i november ökade dock övriga icke-finansiella företags skulder i en mycket hög takt fram till september 2022. Skuldtilväxten sker dock från låga nivåer, då övriga icke-finansiella företags skulder inte vuxit under pandemin som i fastighetsföretagen.

Under 2022 fortsatte fastighetsföretagens intjäning att vara relativt god, i hög grad tack vare att hyror i hyresavtal som inte avser bostadsfastigheter skrivits upp med inflationen. Däremot ökade finansieringskostnaderna på grund av stigande räntor och skulder i förhållande till företagets kassaflöden. Särskilt kostnaderna för marknadsfinansiering steg kraftigt, vilket gjorde att nyupplåningen på obligationsmarknaden var betydligt lägre 2022 än tidigare år.

Den kommersiella fastighetsmarknaden i Sverige är stor, konjunkturkänslig och nära sammanlänkad med den finansiella sektorn. Det finansiella systemet är därför känsligt för störningar på denna marknad. Bankerna bedöms dock vara välkapitaliserade och ha en bra förmåga att möta efterfrågan på krediter. Inom ramen för Finansinspektionens uppdrag att värna stabiliteten i det finansiella systemet höjde myndigheten 2020 bankernas kapitalkrav för utlåning till kommersiella fastighetsföretag, i syfte att bättra spegla kreditriskerna i utlåningen.

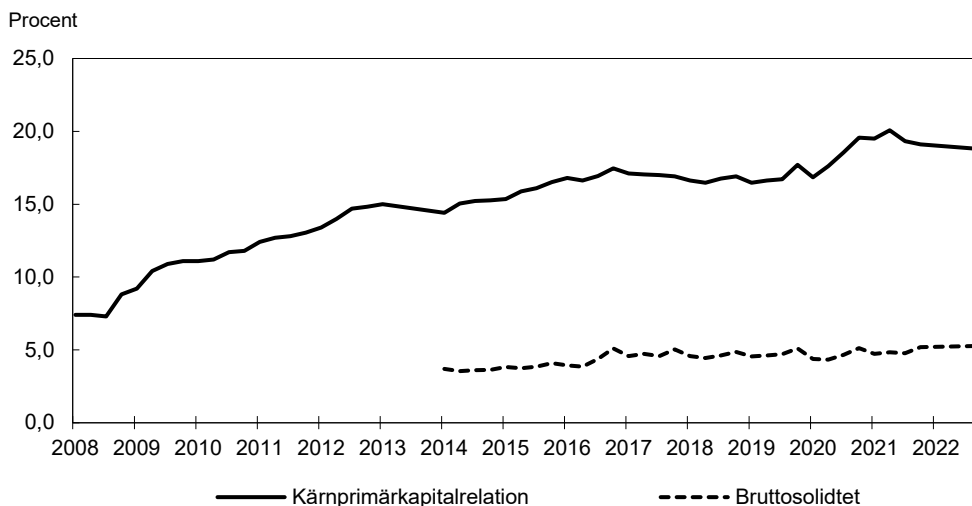
Diagram 3.2 Icke-finansiella företags skulder

Anm.: Avser skulder (banklån och marknadsfinansiering) i förhållande till BNP.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kapitalkrav bidrar till att stärka motståndskraften i banksektorn

Det svenska banksystemet är i hög grad koncentrerat till ett fåtal större banker som är nära sammanlänkade med varandra och med det finansiella systemet i övrigt. I slutet av 2022 stod Handelsbanken, SEB, Swedbank samt de utländska bankerna Danske Bank och Nordea för närmare 75 procent av utlåningen till svenska hushåll och företag. De senaste åren har emellertid deras marknadsandelar minskat något, vilket tyder på viss ökad konkurrens från små och mellanstora aktörer.

Diagram 3.3 Svenska storbankers kapitaltäckning

Anm.: Genomsnitt för de tre svenska storbankerna (Handelsbanken, SEB och Swedbank). Kärnprimärkapitalrelationen avser bankernas kapital i förhållande till riskvägda tillgångar. Bruttosoliditeten avser bankernas kapital i förhållande till totala (ej riskvägda) tillgångar. Vilket kapital som får räknas in skiljer sig något i de olika kapitalmåten. För perioden 2013–2018 har kärnprimärkapitalrelationen räknats om i enlighet med en teknisk justering av metoden för riskviktsgolvet för bolån som trädde i kraft 2018.

Källa: Finansinspektionen.

Handelsbanken, SEB och Swedbank hade tillfredsställande kapital- och likviditetsbuffertar när det ekonomiska läget försämrades under 2022. De ökade sårbarheterna kopplade till hushållens och företagens skulder ökar risken för att de bankerna ska drabbas av kreditförluster. Deras kapital växte i svagare takt under 2022, se diagram 3.3, men tillväxten var fortsatt positiv vilket förbättrade deras möjligheter att hantera

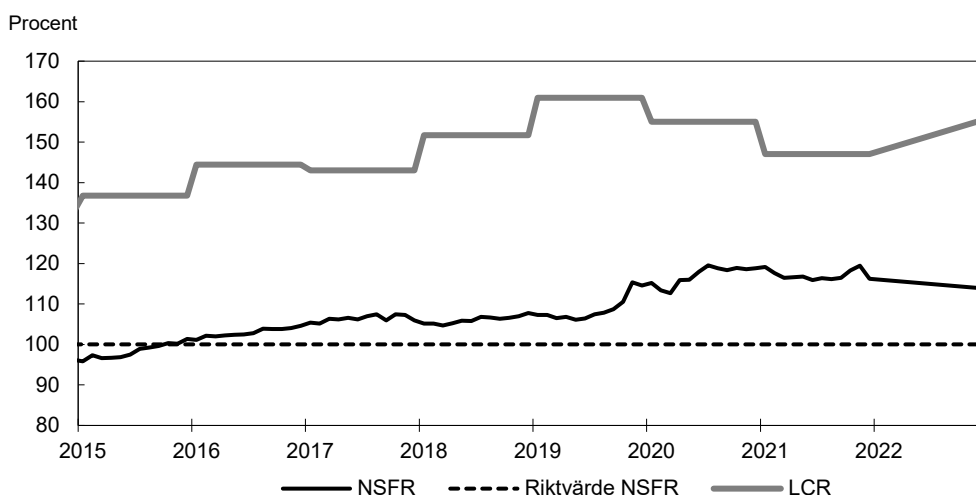

eventuella förluster. Det stresstest som Finansinspektionen gjorde under 2022 visade också att dessa banker hade motståndskraft att möta en kraftigt försämrad utveckling.

Kapitalkravet används för att stärka bankernas kapitalbuffertar i goda tider för att kunna hantera störningar i sämre tider. Finansinspektionen valde att sänka det kontracykliska buffertkravet till 0 procent under pandemins inledande fas, men har inlett en gradvis höjning. Under 2021 höjdes buffertkravet till 1 procent och 2022 beslutades om en höjning till 2 procent som började tillämpas den 22 juni 2023.

De svenska storbankerna hade fortsatt hög nivå på sina likviditetsbuffertar och god marginal till de lagstadgade kraven, se diagram 3.4.

Diagram 3.4 Svenska storbankers likviditetsreserver

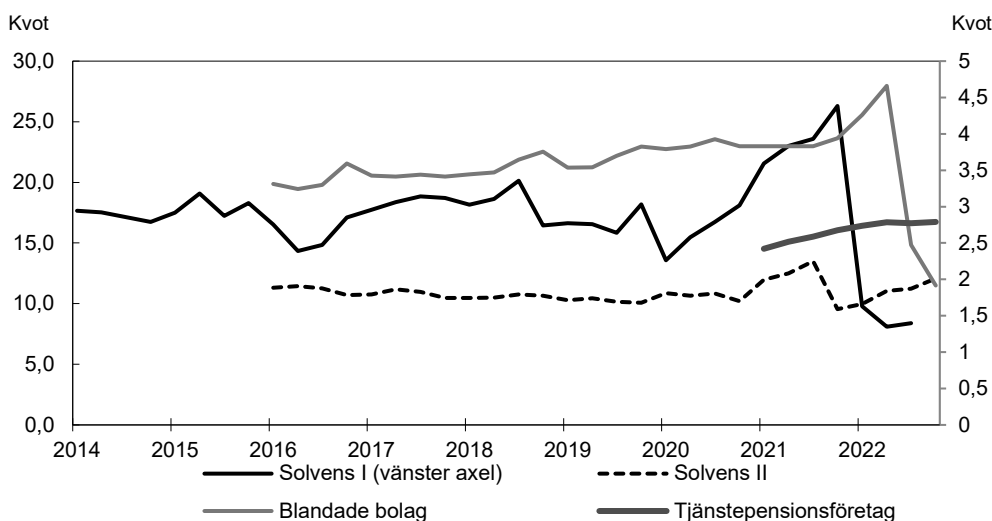

Anm.: LCR (Liquidity Coverage Ratio) avser likviditetstäckningsgraden. Under 2022 var den genomsnittliga likviditetstäckningsgraden 151 procent för de tre svenska storbankerna (Handelsbanken, SEB och Swedbank), vilket är en ökning jämfört med 2021. NSFR (Net Stable Funding Ratio) avser bankernas stabila nettofinansieringskvot, som något förenklat innebär att banker kan finansiera tillgångar vars löptid överstiger ett år med skulder vars löptid också överstiger ett år, eller som av annat skäl bedöms vara stabila. För de tre svenska storbankerna har NSFR ökat över tid och i slutet av 2022 uppgick kvoten till 114 procent, vilket är en svag minskning jämfört med 2021.

Källa: Finansinspektionen.

God förmåga hos försäkrings- och tjänstepensionsföretagen att fullgöra sina åtaganden

Försäkrings- och tjänstepensionsföretagens förmåga att fullgöra sina åtaganden mäts genom solvenskvoten, dvs. kapitalbasen i förhållande till kapitalkravet. Företag ska ha en solvenskvot på minst 1,0. Olika regelverk gäller för olika typer av livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag. För livförsäkringsföretag som tillämpar den äldre solvensregleringen (s.k. Solvens I-företag) och för blandade livförsäkringsföretag sjönk den genomsnittliga solvenskvoten kraftigt under 2022, se diagram 3.5. För livförsäkringsföretag som tillämpar det nyare regelverket (s.k. Solvens II-företag) ökade däremot solvenskvoten. För tjänstepensionsföretag var den genomsnittliga solvenskvoten fortsatt stabil. De högre marknadsräntorna har bidragit till att förbättra försäkrings- och tjänstepensionsföretagens finansiella ställning. Det beror på att åtaganden beräknas med en föreskriven diskonteringsränta, som stiger när marknadsräntorna stiger. Med en högre diskonteringsränta får företagen tillgodoräkna sig högre avkastning på premier. Nuvärdet av åtagandena blir då mindre i förhållande till företagens tillgångar, dvs. den finansiella ställningen stärks.

Diagram 3.5 Genomsnittlig solvenskvot för livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag

Anm.: För livförsäkringsföretag som tillämpar Solvens I avser siffrorna kapitalbas dividerat med erforderlig solvensmarginal. För livförsäkringsföretag som tillämpar Solvens II och för blandade livförsäkringsföretag avser siffrorna kapitalbas dividerat med solvenskapitalkrav. För tjänstepensionsföretag avser siffrorna kapitalbas dividerat med riskkänsligt kapitalkrav. Skillnaderna i solvenskvot mellan Solvens I-företag och övriga företag förklaras av att kapitalkravet enligt Solvens I är betydligt lägre än enligt de andra regelverken. Solvens I tillämpas inte efter den 31 december 2022 och det saknas redovisning av genomsnittlig solvenskvot för sista kvartalet 2022.

Källa: Finansinspektionen.

En ny myndighetsstruktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar

Åtgärder för ett fungerande finansiellt system är en viktig del i ett motståndskraftigt civilt försvar, men kan även stärka förmågan att hantera svåra påfrestningar i fredstid. Ett antal myndigheter med verksamhet av särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret, däribland Finansinspektionen och Riksgäldskontoret, är enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap beredskapsmyndigheter. De ska arbeta tillsammans i beredskapssektorer som leds av sektorsansvariga myndigheter. Finansinspektionen är beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet för den nya beredskapssektorn Finansiella tjänster, där även Riksgäldskontoret ingår. Riksgäldskontoret ingår även i beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet. Under 2022 vidtog Finansinspektionen och Riksgäldskontoret flera åtgärder för att införliva den nya beredskapsstrukturen. Myndigheterna samverkar regelbundet med andra aktörer inom offentlig och privat sektor för att stärka den finansiella sektorns förmåga att möta hot och att hantera kriser och krig.

Kreditgarantier till elproducenter för att motverka risker

De kraftigt stigande och varierande elpriserna under hösten 2022 bidrog till stora utmaningar för de elproducenter som prissäkrar sig, dvs. handlar på elderivatmarknaden för att veta till vilket pris de kan sälja sin el i framtiden. Prisvariationerna skapade stora risker, vilket ledde till ökande marginalsäkerhetskrav och därmed högre krav på likvida säkerheter för dessa aktörer. Aktörer som inte var finansiella företag, t.ex. elproducenter, hade överlag sämre förutsättningar att snabbt få tillgång till likvida medel för att uppfylla marginalsäkerhetskraven. Det bedömdes därför nödvändigt att efter riksdagens bemyndigande (bet. 2021/22:FiU51, rskr. 2021/22:472) vidta åtgärder för att undvika att medlemmar i Nasdaq Clearing AB skulle hamna på obestånd för att de inte kunde uppfylla sina förpliktelser i den centrala motparten. Den osäkra marknadssituationen innebar också att den centrala motparten snabbt kunde gå med förlust, vilket i förlängningen skulle kunna riskera den finansiella stabiliteten. Riksgäldskontoret fick därför i september 2022 i uppdrag att ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 250 miljarder kronor för

kreditfaciliteter till de elproducenter knutna till elderivatmarknaden i Nasdaq Clearing AB som bedöms kunna få problem med att hantera marginalsäkerhetskrav (Fi2022/02539). Garantiprogrammet bedöms ha haft en lugnande och stabiliserande effekt på marknaden (se även Finansinspektionens rapport den 28 april 2023 Analys av åtgärder på elderivatmarknaden). Riksgäldskontorets uppdrag gäller t.o.m. den 30 september 2023. Regeringens bemyndigande att ställa ut kreditgarantier gäller fram till den 31 december 2023. Regeringen följer utvecklingen på marknaderna.

3.3.2 Väl fungerande marknader

Den höga inflationstakten och stora osäkerheten om de makrofinansiella utsikterna bidrog till ökad volatilitet på finansmarknaden under 2022. Tillgångspriser föll brett, bl.a. på aktier och företagsobligationer. Enligt rapporten Aktieägandet i Sverige 2022 ökade antalet privatpersoner med direkt ägande i aktier i noterade bolag med endast 1 procent under 2022, vilket är en ovanligt liten ökning i förhållande till tidigare år (Euroclear 2023). Till skillnad från rekordåret 2021 minskade även antalet börs-noteringar under 2022. Dessutom minskade icke-finansiella företag sin marknadsfinansiering till 36,6 procent av de totala skulderna i slutet av 2022.

Stärkt motståndskraft på fondmarknaden

I början av pandemin uppstod problem på företagsobligationsmarknaden och i fonder som investerar i denna. Omsättningen för företagsobligationer och certifikat sjönk tillfälligt och riskpremierna ökade kraftigt. Samtidigt hade företagsobligationsfonder stora utflöden. För att hantera likviditetsobalansen tvingades många av dessa fonder sälja sina tillgångar, vilket ökade stressen ytterligare. För att minska känsligheten för denna typ av störningar föreslog regeringen under 2022 att fondförvaltares användning av ett likviditetsverktyg, swing pricing, ska regleras (prop. 2022/23:65, bet. 2022/23:FiU37, rskr. 2022/23:174). Reglerna införs för att förbättra fondförvaltares möjligheter att motverka likviditetsrisker. Syftet är också att motverka att kvarvarande fondandelsägare påverkas negativt av transaktionskostnaderna vid stora utflöden. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2023.

Vikande konjunktur försvårar företagets finansieringsmöjligheter

Det försämrade ekonomiska läget under 2022 påverkade obligationsmarknaderna och bankernas utlåning och därmed företagets tillgång till finansiering. I Konjunkturinstitutets barometer för fjärde kvartalet 2022 uppgav 73 procent att finansieringsmöjligheterna var ”normala”, 0 procent uppgav ”lättare finansieringsmöjligheter” och 26 procent ”svårare finansieringsmöjligheter”. Det är en försämring jämfört med samma period 2021 då 83 procent svarade att finansieringsmöjligheterna var ”normala” och 13 procent angav möjligheterna som ”svårare”.

Ändamålsenligt och innovationsvänligt regelverk

Betalningar måste kunna genomföras effektivt och rättssäkert i ett samhälle. Hushåll, företag och den offentliga sektorn behöver tillgång till betaltjänster som gör det möjligt att betala för varor och tjänster. Clearingbolagen tillhandahåller den infrastruktur som behövs för att betalningar ska kunna fungera. De är mellanhand mellan banker och förmedlar betalningar i ett clearing- eller avvecklingssystem.

Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen har lett till förändringar på betalningsmarknaden och till att nya betalningssätt vuxit fram i snabb takt. Mot denna bakgrund fick en särskild utredare i december 2020 i uppdrag att se över statens roll på betalningsmarknaden (dir. 2020:133). Betalningsutredningen överlämnade sitt betänkande Staten och betalningarna (SOU 2023:16) den 31 mars 2023. I september

2022 föreslogs också i promemorian Ökad motståndskraft i betalningssystemet att det ska införas en ny lag om clearing och avveckling av betalningar (Fi2022/02529). En lagrådsremiss beslutades den 17 maj 2023.

Det är svårt för den som inte har betalkonto i en bank att t.ex. betala, spara, få anställning eller skaffa bostad. Två av de fem största bankerna på den svenska bankmarknaden är filialer till utländska banker. För att rätten till ett betalkonto ska fylla sin funktion behöver tillräckligt många banker erbjuda dessa tjänster. Den 27 oktober 2022 lämnade regeringen ett förslag om rätt till betalkonto i fler banker (prop. 2022/23:10) som innebär att skyldigheten också ska omfatta filialer till utländska banker. Den 7 december 2022 antog riksdagen förslaget (bet. 2022/23: FiU16, rskr. 2022/23:46). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen bidrar också till att handel via nätet ökar. Säkra identifieringsmetoder vid betalningar online är nödvändigt för att motverka de bedrägerier som kommer med ökad e-handel. Den 27 oktober 2022 lämnade regeringen ett förslag om stark kundautentisering vid fakturabetalningar online (prop. 2022/23:9). Den 7 december 2022 antog riksdagen förslaget som innebär att kravet på stark kundautentisering vid fakturabetalningar online ska förtydligas och omfatta fakturabetalningar som utgör en betaltjänst (bet. 2022/23:FiU18, rskr. 2022/23:48). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

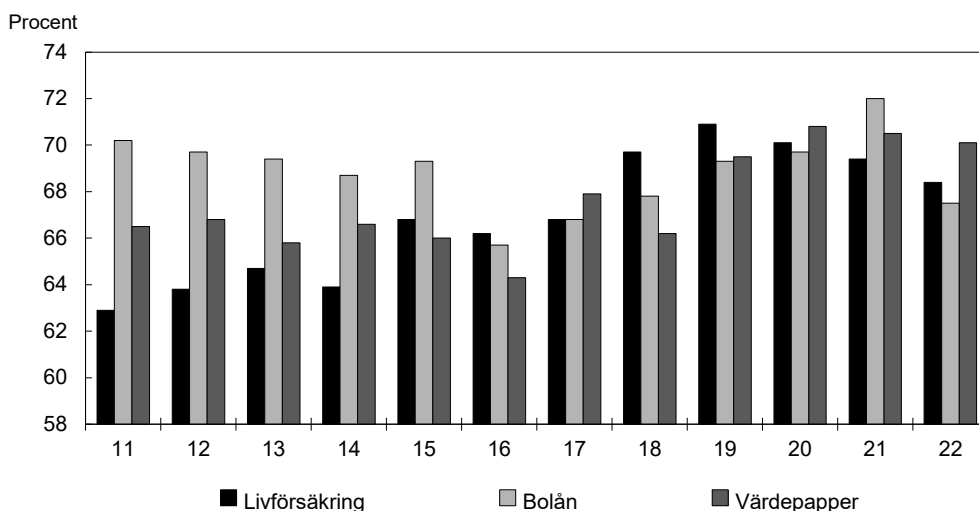
I ljuset av den tekniska utvecklingen och den ökade integreringen av Europas värdepappersmarknader gav regeringen under 2022 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna om kontoföring av finansiella instrument och anslutande regelverk (dir. 2022:59). Syftet med översynen är att anpassa regelverket till ny teknik och europeiska standarder. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2023.

3.3.3 Konsumentskyddets utveckling

Finansiella tjänster är en viktig del av konsumenters vardag, bl.a. dagliga betaltjänster, bostadslån och pensionssparande. Svenska konsumenter har högre andel av sitt sparande i fonder och andra finansiella produkter jämfört med konsumenter i andra länder i EU. Data från SCB visar att svenska hushålls finansiella tillgångar består av 38 procent försäkringssparande, 27 procent aktier och obligationer och 15 procent bankinlåning. Vidare utgör fondandelar 8 procent och premiepensionen 10 procent av hushållens finansiella tillgångar, medan 4 procent klassas som ”övrigt”. Ett starkt konsumentskydd på finansmarknaden är därför särskilt viktigt.

Kundnöjdheten varierar mellan sektorer

Kundnöjdheten avseende bolåneprodukter har successivt ökat sedan 2016. Denna trend bröts dock 2022, då kundnöjdhet låg på samma nivå som 2018. Även kundnöjdheten för privata livförsäkringar och sparandeprodukter i värdepapper sjönk under 2022, se diagram 3.6.

Diagram 3.6 Kundnöjdhet inom olika delar av finansmarknaden för privatkunder

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Svenskt Kvalitetsindex.

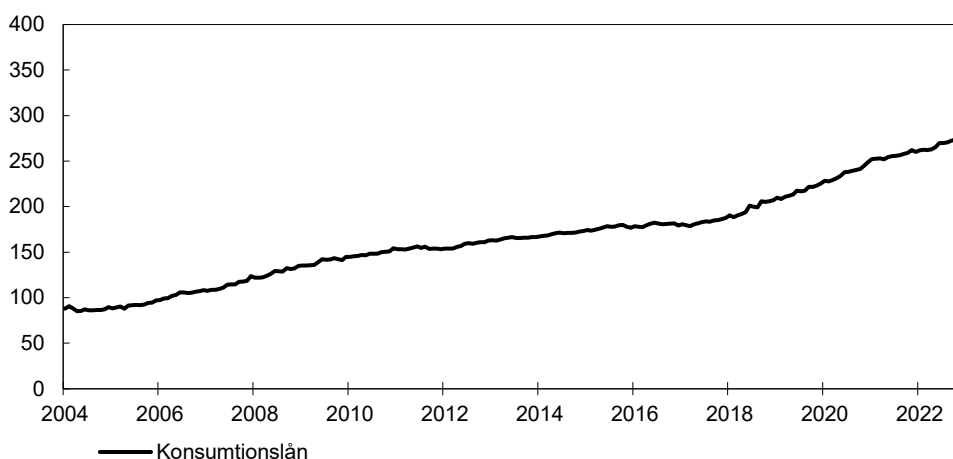
Stärkt konsumentskydd på konsumtionslåne marknaden

Konsumtionslånen har ökat med i genomsnitt 7 procent per år under de senaste åren, se diagram 3.7. Tillväxten varierar dock över tid och under 2022 avtog den. Det kan bero på stigande räntor och ökad inflation. Under sämre tider och pressade marginaler drar hushållen ned på konsumtion. Konsumtionslånen utgör en begränsad del av hushållens totala lån, men står för ungefär hälften av hushållens lånebetalningar, eftersom räntor och amorteringar på dessa lån är betydligt högre än för bolån. Bolånen utgör en större andel av de totala lånen och påverkas därför mer av räntehöjningarna. I vissa fall används konsumtionslån till att finansiera bostadsköp. Enligt Finansinspektionens rapport Den svenska bolånemarknaden kompletterade ungefär 4 procent av nya bostadsköpare 2022 bolånet med ett blancolån hos samma långivare. Det ger dock inte hela bilden då låntagare kan delfinansiera bostadsköpet med blancolån hos en annan långivare (Finansinspektionen 2023).

I rapporten Svenska konsumtionslån visar Finansinspektionens kartläggning från 2022 (baserad på data från 2021) på en positiv utveckling för konsumentskyddet då lånebetalningarnas andel av inkomsten var lägre 2021 än vid tidigare kartläggningar. Precis som tidigare år står höginkomsttagare för en stor andel av de större lånen, och deras andel har ökat över tid. Samtidigt framgår det att nästan 5 procent av låntagarna med ett nytt lån på över 100 000 kronor hade en inkomst under 15 000 kronor i månaden före skatt. Låntagare med lägre inkomster betalade också mer i räntor och amorteringar i förhållande till sin disponibla inkomst. Finansinspektionens kartläggning visar dessutom på att närmare var femte av dem som tog ett nytt blancolån hade underskott i en levnadskostnadsberäkning. Det tyder på att långivarnas kreditprövning alltför ofta är bristfällig (Finansinspektionen 2022).

Diagram 3.7 Hushållens konsumtionslån

Miljarder kronor

Anm.: Statistiken avser monetära finansinstituts utlåning utan säkerhet till hushåll, exempelvis konto- och kortkrediter, privatlån och handpenninglån, men inte s.k. snabb lån eller sms-lån. Anges i löpande priser. Under 2022 ökade konsumtionslånen med drygt 5 procent.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Konsumenters ställning på bankmarknaden

Möjligheterna för hushållen att kunna se över sin ekonomi och genomföra förändringar för att få ned kostnader har blivit viktigare, exempelvis genom att byta bank för att få lägre bolåneräntor. Regeringen gav under 2022 Finansinspektionen i uppdrag att genomföra en kartläggning och analys av behovet av åtgärder för att stärka konsumenters ställning på bankmarknaden, med särskild inriktning på räntor och avgifter för bolån och sparkonton (Fi2022/01241). Myndigheten ska även lämna förslag till åtgärder som behöver vidtas. Kartläggningen och behovsanalysen ska redovisas senast den 19 oktober 2023.

Åtgärder för fonder med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina

Mot bakgrund av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och de efterföljande sanktionerna tvingades i mars 2022 ett antal Rysslands- och Östeuropafonder att stänga för handel. Det berodde på att de hade svårt att värdera och sälja sina ryska värdepapper. För att göra det möjligt för dem som investerat i Östeuropafonder att lösa in sina andelar i de tillgångar som inte omfattades av sanktioner, föreslog därför regeringen lagändringar för att öka flexibiliteten när en fond delas (prop. 2022/23:8, bet. 2022/23: FiU17, rskr. 2022/23:47). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

3.3.4 Hållbarhet

Det finansiella systemet kan bidra till omställningen till en hållbar ekonomi genom att identifiera, mäta och prissätta de möjligheter och risker som omställningen medför. Genom att risker och möjligheter vägs in i räntor, tillgångspriser och försäkringspremier skapas förutsättningar för en god riskhantering och för att sparande och investeringar effektivt kan kanaliseras till hållbara verksamheter.

I maj 2023 anordnade regeringen ett rundabordssamtal med finansmarknadens aktörer om klimatomställning för att föra in idéer till regeringens klimathandlingsplan.

I regleringsbrevet för 2022 fick Finansinspektionen i uppdrag att ta fram en strategi för hur myndigheten utifrån befintliga regelverk ska arbeta för att motverka

grönmålning av finansiella produkter inom sitt verksamhetsområde. Syftet med strategin var att värna förtroendet för hållbara investeringar. Uppdraget redovisades den 13 december 2022. I rapporten Finansinspektionens strategi för att motverka grönmålning konstateras att myndigheten arbetar för att minska risken för grönmålning både genom förebyggande insatser och aktiviteter i tillsynen. Myndigheten prioriterar också arbetet mot grönmålning i det internationella samarbetet (Finansinspektionen 2022).

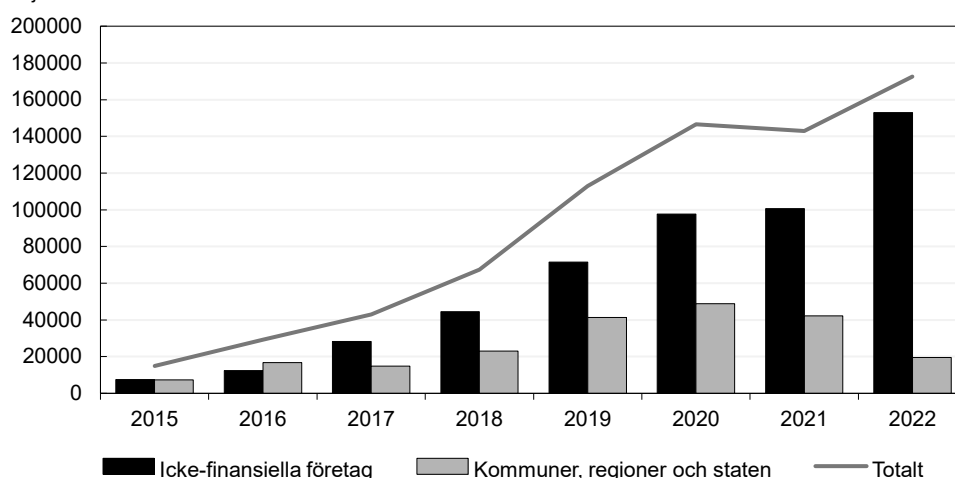
Den 13 december 2022 presenterades även rapporten Färdplan för en hållbar finansmarknad som beskriver tre övergripande mål som myndigheten kommer att verka för fram till 2025, samt ett antal prioriteringar som kommer vara vägledande i arbetet för att nå målen (Finansinspektionen 2022). Målen är god tillgång till relevant, jämförbar och tillförlitlig hållbarhetsrelaterad information, högt förtroende för en hållbar finansmarknad, samt motståndskraft mot hållbarhetsrisker i det finansiella systemet.

Den svenska marknaden för grön finansiering fortsätter att växa

Under 2022 ökade grön finansiering i Sverige, mätt som den totala volymen emitterade gröna obligationer och utgivna gröna lån. År 2022 uppgick det totala beloppet av gröna obligationer och gröna lån till ca 153 miljarder kronor för icke-finansiella företag. Det kan jämföras med totalt ca 101 miljarder kronor 2021. Motsvarande belopp för kommuner, regioner och staten var ca 20 miljarder kronor 2022. Det kan jämföras med totalt ca 42 miljarder kronor 2021.

Diagram 3.8 Volym gröna obligationer och gröna lån

Miljoner kronor

Anm.: Volym av emitterade gröna obligationer som klassas som CBI-aligned eller CBI-Certified och gröna lån. Observera att siffrorna inte är direkt jämförbara med motsvarande diagram i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 3), på grund av skillnader i klassificeringar av gröna obligationer hos leverantören av underliggande data.

Källa: Finansinspektionen.

Fler rapporter om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism

En annan viktig fråga är arbetet med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Både privat och offentlig sektor har ett stort ansvar och under flera år har åtgärder vidtagits respektive föreslagits för att stärka systemet.

De senaste åren har antalet rapporter till finanspolissectionen vid Polismyndigheten (finanspolisen) om misstänkta transaktioner ökat stadigt. Under 2022 nåddes en ny högstanivå med 45 113 rapporter vilket innebär en ökning med 20 procent jämfört med 2021, se diagram 3.9. Detta är sannolikt ett resultat av riktade insatser från

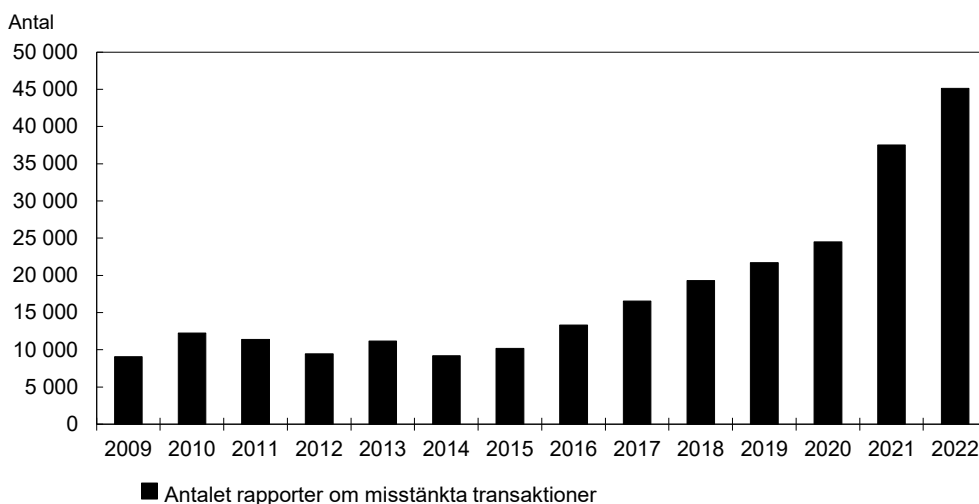
finanspolisens sida och att företagens engagemang för frågorna har stärkts de senaste åren, i takt med att lagkraven på området har skärpts. Av Polismyndighetens rapport Finanspolisens årsrapport 2022 framgår att banker och den övriga finansiella sektorn stod för den absolut största andelen rapporter, men att även rapporterna från spelbranschen har fördubblats sedan 2021. Mellan 2015 och 2022 blev också antalet lagföringsbeslut för penningtvätt mer än tio gånger större och sedan 2021 har de ökat med 31 procent (Brottsförebyggande rådet 2022).

En viktig del i kampen mot penningtvätt är att brottsbekämpande myndigheter och banker kan utbyta information med varandra för att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt, dvs. inom ramen för underrättelseverksamheten. Den 2 juni 2022 beslutade regeringen om propositionen Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism (prop. 2021/22:251). Riksdagen antog regeringens förslag som innebär att de aktörer som deltar i samverkan är skyldiga att lämna ifrån sig uppgifter, trots att uppgifterna omfattas av sekretess eller tystnadsplikt (bet. 2022/23:FiU15, rskr. 2022/23:33). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Enligt den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021 och rapporten Penningtvätt via växlingskontor (Polismyndigheten 2021) har valutaväxling en central roll vid omsättning och tvätt av pengar åt kriminella nätverk. För att förhindra detta föreslogs den 28 juni 2022 i promemorian Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut att kraven ska skärpas för valutaväxlare (Fi2022/02140). Förslaget innebär bl.a. att alla som arbetar med valutaväxling ska vara skyldiga att registrera sig hos Finansinspektionen och följa penningtvättslagstiftningen. Den 1 juni 2023 beslutade regeringen om propositionen Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut (prop. 2022/23:124).

Även inom EU pågår förhandlingar om ändringar av regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Regeringen beslutade den 16 juni 2022 kommittédirektiv om EU:s lagstiftningspaket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (dir. 2022:76). Uppdraget innebär att lämna förslag till de författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till de ändringar i regelverket som blir resultatet av EU-förhandlingarna. De nya EU-reglerna medför dock en omfattande administration för den ideella sektorn. Det är därför viktigt att se till att regler på området inte skapar problem i onödan för den ideella sektorn i stort. Regeringen beslutade därför den 29 mars 2023 om tilläggsdirektiv till 2022 års penningtvättsutredning (dir. 2023:49). Uppdraget syftar till att så långt det är möjligt värna den ideella sektorn vid tillämpningen av de nya reglerna. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2024.

Diagram 3.9 Rapporter om misstänkta transaktioner mottagna av finanspolisen

Källa: Polismyndigheten.

3.3.5 Statlig finansförvaltning

Effektiviteten i den statliga finansförvaltningen är hög

För att statens finansförvaltning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt krävs att de regelverk, avtal och kontostrukturer som utgör statens betalningsmodell och modellen för statens garanti- och utlåningsverksamhet är ändamålsenliga. Riksgäldskontoret ansvarar, i sin roll som statens internbank, för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt för att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att de ska få tillgång till anslagsmedel och lån.

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen, mätt som styckkostnad per betalning, var marginellt högre 2022 än 2021 och är i nivå med den genomsnittliga kostnaden för de senaste fem åren, se tabell 3.1. Under 2022 var 18 myndigheter anslutna till Statens Valutakoncernkonto hos Riksgäldskontoret, vilket innebar en kostnadsbesparing jämfört med om myndigheternas valutaväxlingar hade genomförts inom de vanliga ramavtalen med bankerna.

Tabell 3.1 Styckkostnad per betalning

Kronor

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Styckkostnad	0,51	0,59	0,62	0,59	0,56	0,57	0,59

Källa: Riksgäldskontoret.

Minskade utestående garantier men ökad utlåning till låntagare

De totala utestående garantierna minskade under 2022 med ca 1,2 miljarder kronor jämfört med 2021, se tabell 3.2. Vid utgången av 2022 uppgick Riksgäldskontorets utestående garantier till 18,9 miljarder kronor. Under 2022 uppvisade Riksgäldskontorets garantiverksamhet ett större överskott jämfört med föregående år. Det beror på att reservtillgångarna ökade samtidigt som den totala nuvärdesberäknade förväntade förlusten minskade. Saldot på reservkontot ökade då inbetalda avgifter översteg utbetalningar för garantiinfrändan, samtidigt som inbetalningar skett i samband med att Saab Automobile AB:s (Saab) konkurs avslutades. Nuvärdet av de förväntade förlusterna i garantiverksamheten minskade framför allt till följd av att det totala utestående garantiåtagandet minskade. Nominellt minskade de totala förväntade

förlusterna till följd av minskad exponering, kortare återstående löptid och en fortsatt stabil kreditrisknivå i Riksgäldskontorets garantiåtaganden.

Tabell 3.2 Utestående garantier, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Utestående garantier	30 050	26 713	24 218	20 043	18 893
Reservtillgångar	1 165	1 157	1 180	1 403	1 497
Reservkonto	532	472	470	706	1 429
Värdering fordringar	597	608	620	658	12
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	69	77	90	39	57
Förväntade förluster	1 096	1 058	1 174	1 123	826
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	70	99	5	280	672

Källa: Riksgäldskontoret.

Riksgäldens utlåning till låntagare utanför staten (inklusive lån med villkorad återbetalning) uppgick till 8,2 miljarder kronor i slutet av 2022, jämfört med 16,6 miljarder kronor föregående år. Förändringen beror främst på att AB Svensk Exportkredit återbetalat ett utestående lån på 10 miljarder kronor vilket minskat utlåningen. Regeringen gav den 15 juli 2021 Riksgäldskontoret i uppdrag att ställa ut och förvalta en låneram om högst 1,5 miljarder kronor till konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS). Den 4 februari 2022 lånade SAS 1,5 miljarder kronor under låneramen. I början av juli 2022 ansökte SAS om rekonstruktion under Chapter 11 i USA. Förhandlingarna i rekonstruktionen, där Riksgäldskontorets lånefordran ingår som en del, förs av Regeringskansliet. Utfallet avseende värdet på lånefordran är mycket osäkert och Riksgäldskontoret har av försiktighetsskäl valt att skriva ned värdet på fordran till 10 procent av beloppet. Regeringen har fått disposition för ett anslag som kan användas att konvertera statens utestående lånefordringar plus ränta till nya aktier i SAS. Detta innebär att Riksgäldskontorets kreditriskreserv inte belastas med en eventuell förlust kopplat till lånet. Det tidigare överskottet i Riksgäldskontorets utlåningsverksamhet, dvs. skillnaden mellan reservtillgångar och förväntade förluster, har under 2022 övergått till ett underskott. Detta förklaras av den höga osäkerhet som är förknippad med värdet på de utestående lånefordringarna på SAS.

Tabell 3.3 Utestående lån till låntagare utanför staten, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Utestående lån	5 118	5 207	15 414	15 724	7 422
Reservtillgångar	604	604	617	579	604
Reservkonto	570	604	614	579	604
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	0	0	3	0,6	0
Förväntade förluster	0	0	1	0,1	1 350
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	604	604	616	578,9	-746

Anm.: Exklusive lån med villkorad återbetalning.

Källa: Riksgäldskontoret.

3.3.6 Resultat för internationella finansiella institutioner

Regeringen redogör för verksamheten i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB), Internationella valutafonden (IMF), Nordiska

investeringsbanken (NIB) och Världsbanksgruppen i återkommande skrivelser till riksdagen (se t.ex. skr. 2022/23:51). Verksamheten för Europarådets utvecklingsbank (CEB) redovisas i den återkommande skrivelsen om verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. (se t.ex. skr. 2022/23:26).

Tankesmedjan Bruegel

Bruegel är en oberoende europeisk tankesmedja med fokus på internationell ekonomiskpolitisk forskning. Tankesmedjans mål är att bidra till ökad kvalitet inom ekonomisk politik genom faktabaserad analys och diskussion. Under 2022 producerade Bruegel 87 publikationer och arrangerade 71 event om bl.a. stöd till Ukraina, EU:s energimarknad och åtgärder för en kapitalmarknadsunion. Genom det svenska medlemskapet finns en möjlighet att lämna synpunkter på tankesmedjans forskningsområden och att delta vid seminarier som anordnas för medlemmar.

Garantier till vissa internationella finansiella institutioner

Sverige har medlemsåtaganden i elva internationella finansiella institutioner. Medlemskapen kan likställas med deläggande, eftersom varje medlemsland bidrar med en andel av institutionernas egna kapital. Det egna kapitalet består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att medlemsländerna, utöver det inbetalda kapitalet, förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ytterligare ett bestämt kapitalbelopp till institutionerna.

Riksdagen har tidigare godkänt att garantikapital till internationella finansiella institutioner inte ska hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, där riskavspeglande avgifter sätts in på ett konto i Riksgäldskontoret (prop. 2001/02:1 Förslag till statsbudget, reviderad finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/02:129). Eventuella infrianden ska i stället belasta anslag. Infrianden av garantikapital till AIIB, CEB, EBRD, EIB, NIB och Världsbanksgruppen ska belasta anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. De utestående garantiåtagandena gentemot dessa institutioner, vilka har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2022 (skr. 2022/23:101), uppgick vid utgången av 2022 till ca 197 miljarder kronor.

Riksdagen har godkänt två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden i stället belastar anslag (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351). Det är dels fråga om en garanti om högst 863 337 362 euro till en garantifond till EIB för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19, dels en garanti om högst 848 537 250 euro till Europeiska unionen för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE). I mars 2023 hade EIB:s garantifond beslutat att ställa ut garantier motsvarande 23,5 miljarder euro. Dessa garantier förväntas möjliggöra 187,4 miljarder euro i investeringar. Den förväntade nettoförlusten är 15,8 procent. Fram t.o.m. den 31 mars 2023 hade garantiinfrianden motsvarande 13,9 miljoner kronor belastat anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. I maj 2023 hade 19 av EU:s medlemsstater beviljats stöd från det temporära instrumentet SURE till ett belopp om 98,4 miljarder euro. För att finansiera lånen har Europeiska kommissionen emitterat obligationer för motsvarande belopp. Risken för ett garantiinfriande bedöms vara låg, bl.a. eftersom låntagarna är stater och EU-budgeten i första hand ska användas vid en betalningsinställelse.

Under 2022 godkände riksdagen ytterligare två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden belastar anslag. Programmen avser dels en garanti till Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken om högst 44,7 miljoner euro plus ränta för bankens

kompletterande lån till Ukraina (prop. 2021/22:152, bet. 2021/22:FiU45, rskr. 2021/22:190), dels en garanti till Europeiska unionen för ett makrofinansierat stöd till Ukraina om högst 136,6 miljoner euro (prop. 2022/23:2, bet. 2022/23:FiU11, rskr. 2022/23:52). Eventuella infrianden av garantierna kommer att kunna klassificeras som internationellt bistånd enligt den definition som används av OECD:s biståndskommitté DAC.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Det svenska finansiella systemet har fungerat väl under året, trots de hastigt förändrade ekonomiska förutsättningarna. Under 2022 har inflationen och räntorna stigit snabbt och osäkerheten på finansmarknaden har ökat. Detta har lett till lägre aktivitet och omsättning på företagsobligationsmarknaden. Alltjämt har företag med högre kreditvärdighet fortsatt att emittera obligationer, men till högre kostnader. Högre finansieringskostnader för företag har lett till att sårbarheterna med hög skuldsättning ökat under året, men det svenska finansiella systemet har ändå varit stabilt under 2022. Oron på bankmarknaden i början på 2023 bedöms inte ha påverkat stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Däremot har det snabbt förändrade ekonomiska läget gjort att riskerna har ökat.

Bankernas genomsnittliga kapitaltäckning som ökat över tid låg vid utgången av 2022 fortfarande på samma höga nivå, vilket innebär att deras förmåga att hantera förluster är fortsatt stark. Det har bidragit till uppfyllelsen av målet att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende. Sedan 2020 håller bankerna också mer kapital för utlåningen till den kommersiella fastighetssektorn, en sektor där risker och sårbarheter ökade betydligt under 2022. Detta har bidragit till att stärka bankernas motståndskraft mot störningar i sektorn. Ansvariga myndigheter fortsätter att följa riskutvecklingen i den kommersiella fastighetssektorn.

Höga och stigande privata skulder medför risker både för enskilda och för samhällsekonomin i stort, inte minst i ljuset av stigande inflation och räntor. Hushållens skulder, inklusive konsumtionslånen, fortsatte att växa under 2022 men ökningen var mindre än de senaste åren. Stora konsumtionslån innebär i första hand risker för den enskilde, inte minst eftersom räntekostnaderna kan vara relativt höga. En förbättring jämfört med tidigare år är att personer som tar konsumtionslån har högre inkomster och betalar en mindre andel av sin inkomst för sitt lån. Däremot finns det fortfarande tecken på att långivarnas kreditprövning alltför ofta är bristfällig. Vidare är kundnöjdheten förhållandevis hög bland konsumenter. Trenden är dock nedåtgående.

Försäkringssektorns motståndskraft bedöms vara god. Försäkrings- och tjänstepensionsföretagen har trots sina stora tillgångar, såsom aktier, fastigheter och olika typer av obligationer, visat sig kunna hantera osäkerheten på de finansiella marknaderna. Företagen bedöms därmed kunna möta sina åtaganden.

3.4.1 Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling

Den svenska marknaden för grön finansiering fortsätter att växa och är relativt stor i ett internationellt perspektiv. Det finansiella systemet har en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi. Det finns en insikt bland finansiella företag om de finansiella effekter som följer av omställningen och klimatförändringarna. Klimatrelaterade finansiella risker integreras i allt större utsträckning i de finansiella företagens verksamheter. En förutsättning för det är tillgång till relevant, tillförlitlig och jämförbar information om företags hållbarhetsarbete och effekter på

hållbarhetsfaktorer. Det pågår ett omfattande regleringsarbete på EU-nivå för att det finansiella systemet i ännu större utsträckning ska kunna bidra till en hållbar utveckling. Arbetet syftar till att omdirigera kapitalflöden för att nå en hållbar och inkluderande tillväxt, integrera hållbarhet i riskhanteringen och främja transparens och långsiktighet på finansmarknaden och i ekonomin. Under de senaste åren har även flera nationella åtgärder vidtagits och Finansinspektionen har fått flera uppdrag på området. Åtgärderna har sammantaget förbättrat måluppfyllelsen när det gäller det finansiella systemets bidrag till en hållbar utveckling.

3.4.2 Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt

Styckkostnad per statlig betalning 2022 är på den genomsnittliga kostnadsnivån för de senaste fem åren. Myndigheternas fortsatta deltagande under 2022 i Statens Valutakoncernkonto har medfört en besparing på kostnaden för valutaväxlingar. Måluppfyllelsen om att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt är därmed fortsatt god och oförändrad jämfört med föregående år.

3.5 Politikens inriktning

Politiken har som mål att det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Marknader ska fungera väl med goda förutsättningar för konkurrens och innovation och ett starkt konsumentskydd. De finansiella företagen ska medverka till en hållbar utveckling och en dynamisk och konkurrenskraftig ekonomi.

Regeringens arbete inom finansmarknadsområdet fokuserar på att värna finansiell stabilitet, bekämpa brottslighet i form av bl.a. penningtvätt och bedrägerier, stärka konsumentskyddet, säkerställa en effektiv statsförvaltning samt stärka den svenska ekonomins konkurrenskraft.

3.5.1 Värna finansiell stabilitet

Under 2023 har det finansiella systemet präglats av osäkerhet. Regeringen följer löpande utvecklingen på de finansiella marknaderna och verkar för en hög beredskap samt ett nära samarbete med berörda myndigheter bl.a. i det finansiella stabilitetsrådet.

Risker kopplade till det högre ränteläget fortsätter att stå i fokus för regeringen. Finansinspektionen har en viktig uppgift att utöva en effektiv tillsyn över banker och andra finansiella företag.

Nya risker utanför banksektorn

Om banker är väl kapitaliserade och har god tillgång till likviditet minskar risken för att problem sprider sig i det finansiella systemet. Men banker är bara en av flera finansieringskällor. Sedan finanskrisen 2008–2009 har finansiering via kapitalmarknaden ökat kraftigt. Detta är i grunden en positiv utveckling, men leder till nya stabilitetsrisker. Det är viktigt att arbetet med att identifiera och hantera sådana risker fortsätter. Regeringen kommer att bevaka utvecklingen av risker som uppstår vid marknadsbaserad finansiering, dvs. finansiering av andra finansiella aktörer än banker.

Hushållens skuldsättning

Många svenska hushåll har stora lån och är känsliga för snabbt stigande räntor och prisfall på bostäder. Riskerna kopplade till hög skuldsättning behöver hanteras. Regeringen har tillsatt en utredning för att analysera makroekonomiska risker förenade med hushållens skuldsättning och hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder kan

utformas för att minska sådana risker (dir. 2023:53). På senare år har s.k. snabbblån och andra former av konsumentkrediter ökat i omfattning. Tillsammans med andra åtgärder (se utg.omr. 18 avsnitt 4.5 Arbetet mot överskudsättning ska intensifieras) är det viktigt att motverka överskudsättning och att säkra ett starkt konsumentskydd.

Civilt försvar och cybersäkerhet

Den finansiella sektorn tillhandahåller grundläggande och kritiska tjänster, t.ex. betalningar, till samhället. Avbrott eller störningar i dessa tjänster kan få allvarliga konsekvenser för både företag och hushåll, och för den ekonomiska utvecklingen i stort. Samtidigt dominerar den finansiella sektorn av privata företag som ofta har stora beroenden till andra företag och vars verksamhet i mycket hög grad är digitaliserad. Det gör sektorn sårbar för cyberrisker, en utveckling som förstärks till följd av det förändrade säkerhetsläget.

De enskilda aktörerna inom den finansiella sektorn behöver ha en hög cybersäkerhet, för att skydda sin egen verksamhet och för att bidra till att värna den finansiella stabiliteten.

Det behöver skapas förutsättningar för att kunna upprätthålla nödvändiga finansiella tjänster vid allvarliga driftsstörningar i finanssektorns digitala infrastruktur. Det pågår därför ett arbete med att utreda förslag på en funktion för operativ krisledning vid sådana händelser (Fi2023/01842).

3.5.2 Bekämpa brottslighet

Penningtvätt och finansiering av terrorism är allvarliga brott som har stor negativ påverkan på samhället, varför det är viktigt att arbetet med att bekämpa dessa utvecklas. Eftersom dessa brott ofta är gränsöverskridande har internationellt samarbete på området hög prioritet. Både privat och offentlig sektor har ett stort ansvar och under flera år har åtgärder vidtagits respektive föreslagits för att stärka systemet. Detta arbete fortsätter och regeringen utvärderar tidigare åtgärder samtidigt som nya åtgärder kommer att vidtas. På EU-nivå pågår viktiga förhandlingar som innebär att den administrativa regleringen för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism i EU skärps genom förändringar i centrala rättsakter på området.

Det finns en hög risk för penningtvätt på spelmarknaden. Spelkonton kan användas för att dölja pengars brottsliga ursprung. I vissa fall involveras betaltjänstleverantörer. Det förekommer också att betaltjänstleverantörer involveras vid olicensierat spel. För att effektivt kunna bekämpa penningtvätt på spelmarknaden och olicensierat spel behöver Finansinspektionen och Spelinspektionen utveckla sitt samarbete på området (Fi2023/01556). I det syftet föreslår regeringen att myndigheternas anslag ökas.

3.5.3 Ett antal nya förslag på EU-nivå

Sverige har under våren varit ordförande i Europeiska unionens ministerråd. Ordförandeskapet har inneburit att Sverige har ansvarat för arbetet i rådet och företrätt EU:s 27 medlemsstater i förhandlingar med andra EU-institutioner. Ett stort antal ekonomiska och finansiella frågor har hanterats. Betydande framsteg har gjorts och rådet och Europaparlamentet har enats om en rad nya lagstiftningsåtgärder på det finansiella området.

Europeiska kommissionen har under året lämnat ett antal nya förslag, däribland ändringar i krishanteringsramverken och reglerna för insättningsgarantier. När det gäller krishanteringsramverken har det hittills varit stort fokus på banker, eftersom störst sårbarheter identifierades där. Fokus har nu vidgats till att omfatta fler delar av

finansmarknaderna. Som exempel pågår förhandlingar på EU-nivå om ett nytt krishanteringsramverk för försäkringssektorn.

Arbete för att stärka skyddet för konsumenter och samtidigt öka konsumenters tilltro till och delaktighet på finansmarknaderna pågår också på EU-nivå inom förhandlingen om ett lagstiftningspaket för icke-professionella investerare (Retail Investment Strategy). Utöver att stärka konsumenternas ställning på Europas finansmarknader väntas strategin också bidra till att öka konkurrensen på marknaden för sparprodukter i EU och är på så sätt en viktig del i arbetet för att göra europeiska kapitalmarknader mer konkurrenskraftiga.

Vad gäller hållbarhet pågår det på EU-nivå bl.a. förhandlingar om hållbarhetsbetyg. Förslaget syftar till att öka trovärdigheten och transparensen kring hållbarhetsbetyg för att minska grönmålning och förbättra marknads funktion.

För att Sverige ska kunna uppnå sina klimat- och miljömål behöver den gröna omställningen fortsätta. Sverige engagerar sig för att påverka EU:s regelutveckling inom hållbar finansmarknad så att den blir ambitiös och träffsäker. Hittills har fokus inom EU:s arbete för hållbar finansmarknad till stor del legat på finansiering av verksamheter som bedöms vara gröna. Det är viktigt att även fokusera på omställningsprocessen och att verksamheter kan få tillgång till finansiering för sin omställning att bli gröna i framtiden. Den 19 juni 2023 överlämnades betänkandet Nya regler om hållbarhetsredovisning (SOU 2023:35). Regeringen avser att återkomma med en proposition till riksdagen 2024.

3.5.4 Säkerställa ett väl fungerande system för betalningar

Ett väl fungerande system för att genomföra betalningar är en grundläggande förutsättning för samhällsekonomin. Betalningsområdet genomgår en omfattande strukturomvandling, inte minst till följd av ökad digitalisering. För att säkerställa en ändamålsenlig lagstiftning pågår ett intensivt arbete såväl på EU-nivå som på nationell nivå.

Inom EU förhandlas ett förslag om omedelbara betalningar där kontoöverföringar i euro ska kunna ske dygnet runt och inom några sekunder. Vidare har kommissionen gjort en översyn av betaltjänstdirektivet och föreslagit ändringar i regelverket. Förslaget syftar till att bl.a. förtydliga regelverket, stärka konkurrensen och konsumentskyddet samt motverka bedrägerier. Dessutom förhandlas ett förslag på reglering som kan göra det möjligt att införa en digital euro.

För att betalningar ska kunna fungera är det också viktigt att det finns en väl fungerande infrastruktur. Clearingbolagen tillhandahåller infrastruktur för att utbyta och bearbeta betalningsinformation. Störningar i betalningssystemet riskerar att få stora konsekvenser för samhället och det är därför av vikt att fortsatt verka för ett stabilt och modernt betalsystem och för att skapa motståndskraft i det finansiella systemet.

3.5.5 Ett starkt konsumentskydd

Allmänheten ska kunna känna förtroende för finansmarknaderna. De ska präglas av ett starkt konsumentskydd, konkurrens och ha ett brett utbud av tjänster och produkter. Finansiellt sparande är av stor betydelse för enskildas ekonomiska trygghet, men konsumenterna befinner sig i regel i ett informationsunderläge. Det behövs ändamålsenliga regler som säkerställer att konsumenter kan få rekommendationer om ett lämpligt sparande till rimliga kostnader. Höga avgifter urholkar värdet på själva sparandet. I takt med att finansiella tjänster erbjuds på nya sätt, inte minst vad gäller marknadsföringsmetoder, och i hög grad via digitala kanaler behöver regelverken ses

över för att säkerställa att konsumentskyddet inte urholkas. Detta gäller särskilt snabbblån och andra konsumtionslån.

Arbete pågår även för att stärka konsumenters ställning på bankmarknaden, särskilt när det gäller räntor och avgifter för bolån och sparkonton. En annan viktig konsumentfråga är rätten till betalkonto. Den som inte har tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner kan hamna i ett utanförskap. Den digitala betalningsmarknaden ska vara lättillgänglig. Samtidigt är möjligheten att kunna betala med kontanter viktig för en mer inkluderande betalningsmarknad. Det är även angeläget ur ett beredskapsperspektiv.

Samtidigt som initiativ tas för att förstärka förutsättningarna för konkurrens på marknaden för finansiella tjänster i Sverige ska åtgärder också vidtas för att stärka svenska finansiella företags konkurrenskraft på den inre marknaden. Kapitalmarknadsunionens fortsatta utveckling är ett viktigt inslag i detta arbete.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2022	Utfall	20 697	Anslagssparande	4 453
2023	Anslag	23 050 ¹	Utgiftsprognos	23 666
2024	Förslag	25 350		
2025	Beräknat	25 550		
2026	Beräknat	26 050		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.5 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	23 050	23 050	23 050
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 300	2 500	3 000
<i>varav BP24</i>	<i>1 300</i>	<i>500</i>	<i>1 000</i>
– Överföring från anslag 1:11 till anslag 1:3	800		
– Anslagsförstärkning	500	500	1 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 350	25 550	26 050

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att finansiera den utnyttjade anslagskrediten under 2023 ökas anslaget med 800 000 kronor 2024. Anslaget 1:11 *Finansinspektionen* minskas med motsvarande belopp 2024.

På grund av högre prognostiserade kostnader ökas anslaget med 500 000 kronor för 2024 och beräknas öka med motsvarande belopp för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 1 000 000 kronor årligen.

Regeringen föreslår att 25 350 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 25 550 000 kronor respektive 26 050 000 kronor.

3.6.2 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

2022	Utfall	688 365	Anslagssparande	51 142
2023	Anslag	788 347 ¹	Utgiftsprognos	781 360
2024	Förslag	808 217		
2025	Beräknat	826 563 ²		
2026	Beräknat	818 703 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 798 440 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 772 052 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter och för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	788 347	788 347	788 347
Pris- och löneomräkning ²	24 286	52 909	73 389
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-4 416	-14 693	-43 033
varav BP24 ³	-4 354	-3 554	-3 554
– Tillstånd och tillsyn över inkassolagen	600	600	600
– Överföring för avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	-800		
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-528	-528	-528
– Tillsyn och samarbete med Spelinspektionen	4 500	4 500	4 500
– Generell besparing i statsförvaltningen	-8 126	-8 126	-8 126
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	808 217	826 563	818 703

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För flytt av ansvar för tillståndsgivning och tillsyn enligt inkassolagen (1974:182) från Integritetsskyddsmyndigheten till Finansinspektionen ökas anslaget med

600 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 6:3 *Integritetskyddsmyndigheten* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp fr.o.m. 2024.

För att finansiera en utnyttjad anslagskredit för anslaget 1:3 *Avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* under 2023 minskas anslaget med 800 000 kronor 2024.

För att stärka Finansinspektionens tillsynsarbete och samverkan med Spelinspektionen i syfte att blockera betalningsförmedling till och från olovlig spelverksamhet ökas anslaget med 4 500 000 kronor fr.o.m. 2024.

Anslaget minskas med 8 126 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 808 217 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 826 563 000 kronor respektive 818 703 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.8 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Finansinspektionen

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	55 605	0	1 148 196	848 071	300 125	0
<i>varav årliga avgifter</i>	<i>55 605</i>	<i>0</i>	<i>848 071</i>	<i>848 071</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>varav förseningsavgifter och straffavgifter</i>			<i>300 125</i>		<i>300 125</i>	
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	-5 088	-15 000	151 800	148 800	3 000	-17 088
<i>varav Bokföringsnämnden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 300</i>	<i>1 300</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>varav finansiella företags verksamhet till Riksgäldskontoret</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>varav avgifter</i>	<i>-5 088</i>	<i>-15 000</i>	<i>150 000</i>	<i>147 000</i>	<i>3 000</i>	<i>-17 088</i>

Källa: Finansinspektionen.

Finansinspektionen tar i huvudsak ut två slag av avgifter, dels avgifter för tillstånd m.m. som regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dels avgifter för Finansinspektionens anslagsfinansierade verksamhet enligt förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna fastställs i syfte att uppnå full kostnads-täckning över tid. De årliga avgifterna har en konstruktion som innebär att en höjning av anslaget är saldoneutralt för den avgiftsfinansierade verksamheten, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan. I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelser.

3.6.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

2022	Utfall	345 267	Anslagssparande	6 650
2023	Anslag	364 014 ¹	Utgiftsprognos	361 213
2024	Förslag	378 441		
2025	Beräknat	389 367 ²		
2026	Beräknat	388 249 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 374 436 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 364 079 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.10 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	364 014	364 014	364 014
Pris- och löneomräkning ²	12 858	27 881	37 869
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 569	-2 528	-13 634
<i>varav BP24³</i>	<i>-1 431</i>	<i>-5 431</i>	<i>-5 431</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-1 632	-1 632	-1 632
– Uppdrag kopplat till ny kärnkraft	4 000		
– Generell besparing i statsförvaltningen	-3 799	-3 799	-3 799
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	378 441	389 367	388 249

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 3 799 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Anslaget ökas med 4 000 000 kronor 2024 för att kunna genomföra uppdrag inom myndighetens ansvarsområde för att kunna bidra i arbetet med att utveckla regelverk och andra åtgärder inom ny kärnkraft (utg.omr. 6 avsnitt 6.4 Politikens inriktning).

Regeringen föreslår att 378 441 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 389 367 000 kronor respektive 388 249 000 kronor.

Ramar till stabilitetsfonden och resolutionsreserven

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor. Regeringen bemyndigas att för 2024 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I samband med genomförandet i svensk rätt av EU:s krishanteringsdirektiv, som avser kreditinstitut och värdepappersbolag, ändrades reglerna för stabilitetsfonden och en ny fond för finansiering av krishanteringsåtgärder, resolutionsreserven, inrättades. I samband med inrättandet beslutades att riksdagen årligen ska fastställa kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven. För ytterligare bakgrundsinformation om stabilitetsfonden och resolutionsreserven, se budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1). Från och med den 12 augusti 2022 kan stabilitetsfonden även användas för finansiering av krishantering av centrala motparter (prop. 2021/22:169 s. 94–97 och s. 100–101).

Stabilitetsfonden kan komma att användas för att finansiera åtgärder enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden, EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter. Åtgärderna innefattar kapital- eller likviditetsstöd till livskraftiga banker och centrala motparter. Stabilitetsfondens behållning uppgår i dagsläget till ca 40 miljarder kronor. Regeringen bedömer att medlen utgör en betydande resurs för att vidta eventuella krisinsatser, dvs. förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och centrala motparter, statligt stöd under resolution till centrala motparter eller användning av statliga stabiliseringsverktyg i fråga om kreditinstitut, värdepappersbolag och centrala motparter. Stabilitetsfonden kan också komma att användas till att betala ut kompensation till en central motparts aktieägare, clearingmedlemmar och andra borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Fonden kan med regeringens godkännande även komma att användas till finansiering av resolutionsåtgärder eller likvärdiga åtgärder som gäller en central motpart i utlandet. Det program som inrättades vid finanskrisen 2008 hade ett fastställt belopp om högst 50 miljarder kronor, vilket var det sammanlagda kapitaltillskott som staten kunde medge. Samma belopp utgör för närvarande utgångspunkt för stabilitetsfondens lånemöjligheter och föreslås gälla även för 2024. Beloppet bedöms även kunna täcka eventuella lånebehov i fråga om centrala motparter. I dag finns det endast en central motpart i Sverige – Nasdaq Clearing Aktiebolag.

Garantiramen för stabilitetsfonden bör bestämmas utifrån det faktum att i första hand generella stödåtgärder i form av garantiprogram till samtliga banker kan komma att bli aktuella vid en allvarlig störning i det finansiella systemet. Garantiramen för stabilitetsfonden bör vara på ett högre belopp än den ram som gäller för resolutionsreserven, eftersom det här blir fråga om generella stödåtgärder till samtliga banker. Den ram som fanns i garantiförordningen från 2008 uppgick inledningsvis till 1 500 miljarder kronor och var baserad på de svenska bankernas upplåning under en viss period. Ramen sänktes senare till 750 miljarder kronor även om utnyttjandet aldrig var över 400 miljarder kronor. Samma belopp utgör för närvarande ramen för stabilitetsfondens möjlighet att medge garantier och föreslås även gälla för 2024. Beloppet bedöms även kunna täcka eventuella behov av att ställa ut garantier i fråga om centrala motparter.

Resolutionsreserven kan komma att användas för att finansiera åtgärder inom ramen för ett resolutionsförfarande i fråga om kreditinstitut och värdepappersbolag, vilket

innefattar åtgärder för att stötta rekonstruktion av systemviktiga banker som i utgångsläget inte bedöms som livskraftiga. Resolutionsreserven uppgår i dagsläget till ca 55 miljarder kronor. När det gäller resolutionsreservens kreditram bör den främst bli aktuell i fråga om olika återkapitaliseringsåtgärder efter det att nedskrivning av vissa av företagets skulder skett. Därutöver kan resolutionsreservens kreditram komma att användas till att betala ut kompensation till företagets ägare och borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Kreditramen, som för närvarande uppgår till 100 miljarder kronor, motiveras därför av att den bör ha åtminstone samma förmåga till återkapitaliseringsåtgärder som kreditramen till stabilitetsfonden, dvs. 50 miljarder kronor, samt dessutom innehålla utrymme för att hantera eventuella kompensationsfall. Kreditramen på 100 miljarder kronor föreslås därför även gälla under 2024.

Garantiramen för resolutionsreserven kan användas om banker i resolution initialt behöver stöd för sin finansiering (likviditet). Garantier kan ges till banken själv eller till Riksbanken. Att uppskatta likviditetsbehov i en krissituation är svårt, men bedömningen är att likviditetsstöd till flera av Sveriges storbanker skulle behöva uppgå till minst 100 miljarder kronor. Det kan finnas en negativ signaleffekt i att under ett krisförlopp behöva justera garantiramen. Därför föreslår regeringen att garantiramen för resolutionsreserven även under 2024 sätts till 200 miljarder kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.11 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksgäldskontoret

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	-22 404	-247	29 851	29 900	-49	-22 700
<i>varav insättningsgaranti och investerarskydd</i>	-22 523	-128	22 651	22 700	-49	-22 700
<i>varav prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor</i>	119	-119	7 200	7 200	0	0
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	12 232	-7 200	13 050	20 650	-7 600	-2 568
<i>varav prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument</i>	0	0	250	250	0	0
<i>varav garanti- och utlåningsverksamhet, administration</i>	12 232	-7 200	12 800	20 400	-7 600	-2 568

Anm.: Prognostiserade värden för intäkter består av löpande avgiftsintäkter. Tabellen redovisar värden utifrån de objekt som i nuläget finns i garantiportföljen – vilka kan variera stort mellan åren p.g.a. oförutsägbara ändringar i omvärlden.

Källa: Riksgäldskontoret.

Garanti- och utlåningsverksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och utlåning, bankstöd, för prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument, insättningsgaranti och investerarskydd samt för prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive låntagarna eller genom anslag via statens budget. I enlighet med budgetlagen (2011:203) ska ränta eller avgift tas ut motsvarande statens

förväntade kostnad för lånet eller åtagandet, om inte riksdagen för ett visst lån eller åtagande beslutat annat. Vidare föreskrivs att om lån- eller garantitagaren ska betala en ränta eller avgift som inte täcker kostnaderna ska regeringen föreslå riksdagen hur mellanskillnaden ska finansieras. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i myndighetens garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till.

Prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument

Vid en kris kan ett finansiellt företag försättas i resolution i stället för i likvidation eller konkurs och det är ägarna och borgenärerna, inte skattebetalarna, som ska bära förlusterna i ett sådant företag. Det sker i huvudsak genom att kapital och skulder får skrivas ned eller konverteras i resolution. Nedskrivning eller konvertering av skulder får också ske utanför resolution. För att det ska finnas kapital och skulder att skriva ned eller konvertera ska företagen uppfylla ett krav på kapitalbas och kvalificerade skulder. Av EU:s tillsynsförordning följer att Riksgäldskontoret, i egenskap av resolutionsmyndighet, ska hantera ansökningar om tillstånd för återköp m.m. av kvalificerade skuldinstrument. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter för prövningen av sådana ansökningar (se lagen [2015:1016] om resolution). Avgifterna disponeras av myndigheten.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande årsavgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligtgrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Riksgäldskontoret har uppgifter inom tillsyn och prövning av ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter när det gäller prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

3.6.4 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2022	Utfall	4 747	Anslagssparande	285 368
2023	Anslag	110 116 ¹	Utgiftsprognos	61 989
2024	Förslag	110 452		
2025	Beräknat	110 288		
2026	Beräknat	110 230		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget för 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgiften för Sveriges årliga medlemsavgifter, avgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB). Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut. Anslaget får även användas för utgifter för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv.

Anslaget får även användas för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.13 Förändring av anslagsnivån 2024–2026 för 1:14 Vissa medlemsavgifter

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	110 116	110 116	110 116
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	336	172	114
<i>varav BP24</i>	336	172	114
<i>- Tillskott till följd av valutafluktuationer och avgiftsökningar</i>	336	172	114
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	110 452	110 288	110 230

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökande utgifter för Bruegel, EIPA och CEB, motsvarande 153 747 euro, 55 000 euro respektive 28 421 euro 2024–2026.

Inga medel beräknas behövas för infrianden av garantier som är del av ägarkapitalet i de internationella finansiella institutioner som behandlas i detta avsnitt.

Vad gäller de garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen beräknas inga utgifter för 2024–2026 för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen för SURE.

För tillskott till följd av valutafluktuationer och avgiftsökningar ökas anslaget med 336 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 172 000 kronor

respektive 114 000 kronor. Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* minskas med viss del av dessa belopp.

Regeringen föreslår att 110 452 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 110 288 000 kronor respektive 110 230 000 kronor.

3.6.5 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2022	Utfall	49 883	Anslagssparande	50
2023	Anslag	59 953 ¹	Utgiftsprognos	59 953
2024	Förslag	59 353		
2025	Beräknat	29 353		
2026	Beräknat	29 353		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.15 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	59 953	59 953	59 953
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-600	-30 600	-30 600
<i>varav BP24</i>	-600	-600	-600
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-600	-600	-600
Överföring till/från andra anslag			
Förslag/beräknat anslag	59 353	29 353	29 353

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 600 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 59 353 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 29 353 000 kronor per år.

4 Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030

4.1 Mål för området

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet, och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Arbetsgivarpolitiken är en del av förvaltningspolitiken. Regeringens mål för arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att myndigheterna har kompetens för att fullgöra sina uppgifter. Detta mål utgår från den långtgående delegeringen av arbetsgivarpolitiken i staten som utgör en viktig komponent i regeringens styrning av statsförvaltningen och beslutades av riksdagen 1994 (prop. 1993/94:77, bet. 1993/94:KU19, rskr. 1993/94:264, bet. 1994/95:KU3, rskr. 1994/95:7 och 8). Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna:

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd.

Målet för Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultaten inom området statlig förvaltningspolitik:

- allmänhetens förtroende för bl.a. regeringen, enligt redovisning i OECD:s rapport Government at a Glance 2021
- organisationen Transparency Internationals jämförelse av världens länder avseende korruption i den offentliga sektorn.

I resultatredovisningen beaktas också särskilda åtgärder som vidtagits på området och den generella utvecklingen i statsförvaltningen. Statsförvaltningens resultat inom enskilda områden redovisas under respektive utgiftsområde. Vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun redovisas inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

För att följa upp utvecklingen inom delområdet arbetsgivarfrågor i förhållande till regeringens mål och delmål används i huvudsak följande indikatorer:

- kompetensförsörjningsläget i staten
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden
- andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten
- utvecklingen av nybeviljad sjuksättning och aktivitetsersättning för anställda i staten
- utvecklingen av antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA)
- arbetsmiljöundersökningar (genomförs vartannat år).

I bilagan till utgiftsområdet ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

Statistiska centralbyrån (SCB) har under 2022 haft ett uppdrag att samordna den statistiska uppföljningen av Sveriges genomförande av Agenda 2030 och inom ramen för detta redovisat uppdaterad statistik för indikatorerna i den nationella indikatorlistan på myndighetens webbplats. Målen följs upp med hjälp av flera unika indikatorer på global och nationell nivå.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Statlig förvaltningspolitik

Uppföljning av det förvaltningspolitiska målet

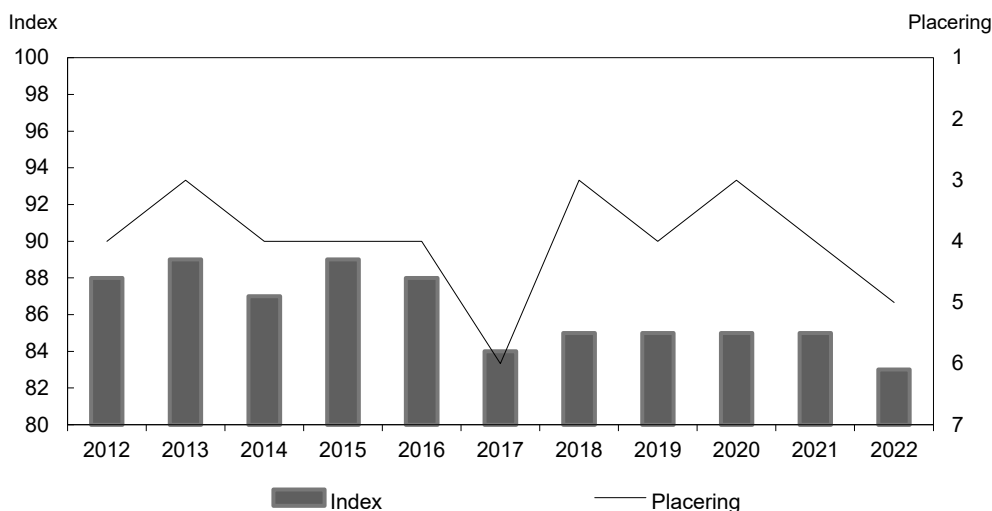
Redovisningen av den statliga förvaltningspolitiken omfattar dels mått för statsförvaltningens utveckling och resultat som helhet, dels mått som beskriver hur regeringens insatser inom utgiftsområdet har bidragit till att det förvaltningspolitiska målet har uppnåtts.

I januari 2023 redovisade Statskontoret på regeringens uppdrag ett förslag på tretton indikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet (Fi2021/03576). Indikatorerna skulle enligt uppdraget i första hand utgå från utfallsdata och täcka så stor del av förvaltningen som möjligt. Förslaget bereds i Regeringskansliet.

Allmänhetens förtroende för förvaltningen

OECD ger vartannat år ut rapporten Government at a Glance, i vilken den offentliga sektorn följs upp inom en rad områden, bl.a. allmänhetens förtroende för nationella institutioner. Den senaste rapporten från 2023 bygger på data från OECD Trust Survey som inte är jämförbar med tidigare Government at a Glance-rapporter. Enligt rapporten uppgick den andel som uttryckte ett högt förtroende för regeringen i Sverige till 39 procent, för det lokala politiska styret till 38 procent och för den offentliga förvaltningen till 40 procent. Resultaten visar en lägre andel med högt förtroende i förhållande till de tre institutionerna än i övriga nordiska länder.

Organisationen Transparency International tar fram Corruption Perception Index, som är ett sammansatt index som mäter uppfattningar om korrupcion i den offentliga sektorn. Ett högt indextal visar på en låg upplevd korrupcion. Sveriges index uppvisar en fallande trend (se diagram 4.1). År 2022 sjönk Sveriges index jämfört med 2021, och Sverige delade femteplatsen med Singapore.

Diagram 4.1 Index och Sveriges placering enligt Corruption Perception Index

Källa: Transparency International, Corruption Perceptions Index 2022.

Under 2022 har arbetet fortsatt med att främja en god förvaltningskultur och motverka korruption, bl.a. inom ramen för handlingsplanen mot korruption. Handlingsplanen utgjorde en del av ett uppdrag till Statskontoret som beslutades av regeringen i december 2020, om att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen (Fi2020/04691).

Som en del av uppdraget har Statskontoret tagit fram två stöd till statliga myndigheter i deras analyser av korruptionsrisker. I dessa lämnar Statskontoret förslag på hur myndigheter kan arbeta med att identifiera korruptionsrisker på ett strukturerat sätt och framhåller bl.a. att myndigheterna behöver anpassa sitt arbete med att analysera risker för korruption till verksamheternas förutsättningar.

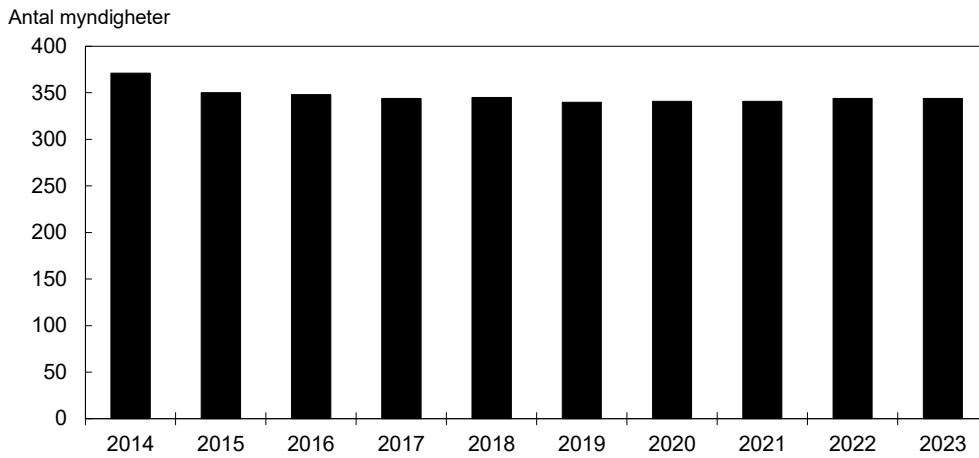
I rapporten Public Governance Monitor of Sweden från den 14 juni 2023, gör OECD bedömningen att Sverige presterar på hög nivå i en internationell jämförelse när det gäller arbetet mot korruption, men att motståndskraften mot nya typer av hot kan utvecklas. I rapporten rekommenderas Sverige bl.a. att utveckla arbetet mot korruption på alla förvaltningsnivåer och att ta fram en andra handlingsplan mot korruption. Vidare rekommenderas Sverige att vidta ytterligare åtgärder när det gäller intressekonflikter, bl.a. avseende partifinansiering, lobbying och övergångar mellan offentlig och privat sektor.

Strukturåtgärder i förvaltningen

Statskontoret redovisar årligen i rapporten Statsförvaltningen i korthet översiktliga uppgifter om den statliga myndighetsstrukturen. Regeringen inrättade under 2022 tre myndigheter 2022: Institutet för mänskliga rättigheter, Myndigheten för psykologiskt försvar och Fondtorgsnämnden. Under samma år avvecklades en myndighet, Lokala säkerhetsmyndigheten vid Studsvik. Med undantag från den minskning som noteras mellan 2014 och 2015 till följd av sammanslagningen av de regionala länspolismyndigheterna har antalet myndigheter varit relativt konstant under de senaste åren (se diagram 4.2). Många myndigheter är förhållandevis små. Drygt 40 procent av myndigheterna har färre än 50 årsarbetskrafter. Något mer än 25 procent av myndigheterna har färre än 30 årsarbetskrafter. Mindre myndigheter har relativt sett högre kostnader än större myndigheter för personal, lokaler och administration

(Kostnader för små myndigheter, Statskontoret 2017:112). Det stora antalet små myndigheter kan därför medföra högre kostnader.

Diagram 4.2 Antal myndigheter under regeringen

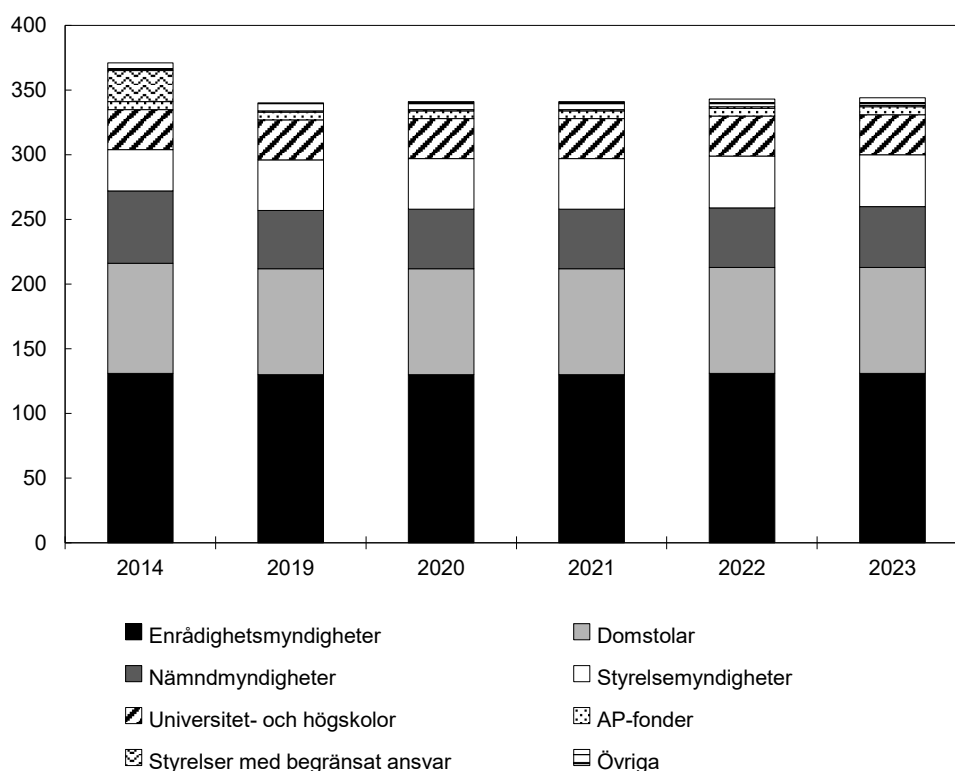
Källa: Statskontoret.

I myndighetsförordningen (2007:515) regleras myndigheternas tre ledningsformer: styrelsemyndighet, enrådighetsmyndighet och nämndmyndighet. Myndighetens ledningsform anges i myndighetens instruktion eller i någon annan författning. Några enrådighetsmyndigheter har ombildats till styrelsemyndigheter och antalet styrelsemyndigheter, exklusive universitet och högskolor, hade därför ökat till 40 vid ingången av 2022 (se diagram 4.3). Antalet nämndmyndigheter har minskat något under senare år och uppgick vid samma tidpunkt till 46. Inom en del myndigheter finns s.k. särskilda organ, som kan inrättas av regeringen och i vissa fall av myndigheten själv. Antalet särskilda beslutande och rådgivande organ har ökat över tid. År 2012 fanns det 156 särskilda organ som beslutats av regeringen och antalet uppgick 2022 till 166.

Förekomsten av strukturåtgärder i förvaltningen redovisas även i Ekonomistyrningsverkets (ESV) rapport Utgiftsöversyner – anpassar det offentliga åtagandet till nya behov och prioriteringar (ESV 2023:3). ESV framhåller att det fattats relativt få beslut om omprövningar av det statliga åtagandet och att detta riskerar att leda till en långsam omvandlingstakt och en svag anpassningsförmåga i den offentliga sektorn.

Diagram 4.3 Myndigheternas ledningsformer

Antal myndigheter

Anm.: Till övriga räknas Arbetsgivarverket, Lagrådet, Regeringskansliet, Styrelsen för samefonden, Svenska FAO-kommittén och Svenska ILO-kommittén. Till styrelser med begränsat ansvar räknades de tidigare regionala länspolismyndigheterna. Sedan dessa upphörde fr.o.m. den 1 januari 2015 finns endast Sametinget kvar i kategorin.

Källa: Statskontoret.

Ett effektivt resursutnyttjande i staten

Åtgärder för att den statliga förvaltningens resurser ska utnyttjas effektivt har genomförts på många områden, bl.a. inom digitalisering, samordning av tjänster för ekonomi- och löneadministration och omprövning av befintlig verksamhet inom förvaltningen.

Användningen av de digitala tjänster som tillhandahålls av den offentliga förvaltningen är hög bland både kvinnor och män och ligger högt i jämförelse med andra EU-länder. I 2022 års mätningar avseende området digitala offentliga tjänster i Digital Economy and Society Index placerade sig Sverige på nionde plats i EU, vilket dock kan jämföras med femte plats 2021. En samlad beskrivning av digitaliseringspolitiken ges inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

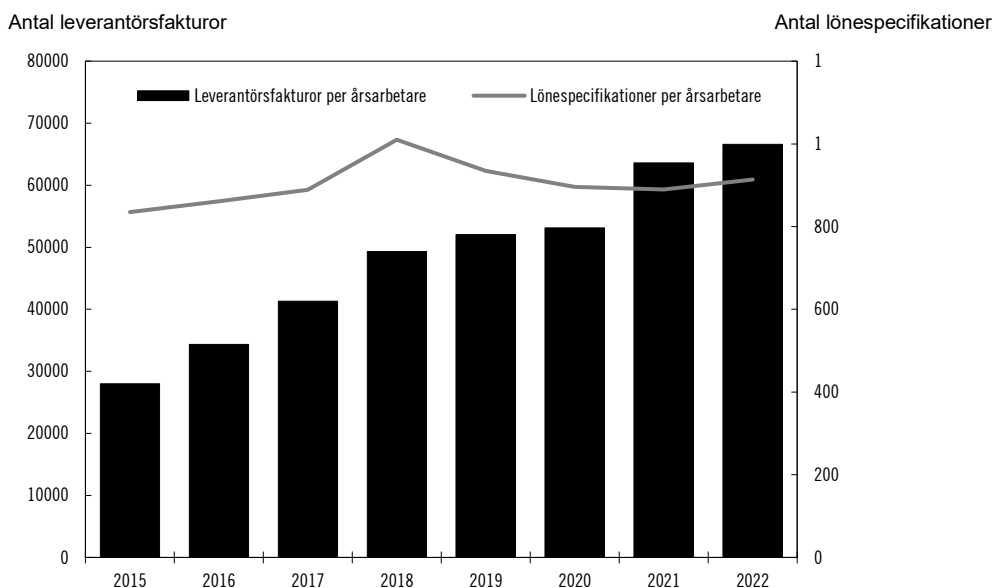
Ett sätt att främja ett effektivt resursutnyttjande i staten är att säkerställa att myndigheter kan dela resurser och att resurser kan användas där behoven är som störst. Möjligheterna för myndigheterna att låna in och ut personal mellan varandra har kartlagts i promemorian En hjälpsam hand – ökade möjligheter till in- och utlån av personal mellan myndigheter, som publicerades i november 2022 (Ds 2022:26). I promemorian klargör utredaren vilka överväganden som bör göras vid in- och utlån av personal och åtgärder för att öka möjligheterna till fler personallån. Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Arbetsgivarverket redovisa hur myndigheten arbetar med att stödja in- och utlån av personal mellan myndigheter, hur myndigheter använder Arbetsgivarverkets stöd och vilken beredskap för in- och utlån av personal som finns hos myndigheterna.

Statskontoret har i uppgift att på uppdrag av regeringen analysera verksamheter och myndigheter ur ett effektivitetsperspektiv, redovisa effekter av statliga åtgärder samt ta fram underlag för omprövning och effektivisering. Myndigheten har under 2022 redovisat 24 uppdrag, bl.a. Myndigheternas arbete med personer som ska återvända till sitt hemland – analys och förslag för att effektivisera verksamheten (Statskontoret 2022:1) och Metod för uppföljning av det förenklingspolitiska målet om digitalisering (Statskontoret 2022:8). Som en del i arbetet med att ytterligare förbättra den ekonomiska styrningen av statliga verksamheter har ESV genomfört insatser för att bidra till ökad effektivitet inom statsförvaltningen (se även Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 10.4).

Statens servicecenter tillhandahåller tjänster åt andra statliga myndigheter inom ekonomi- och löneadministration. En samordning av denna typ av tjänster kan bidra till stordriftsfördelar i statens utgifter för administration. Vid utgången av 2022 var 166 myndigheter anslutna till någon av de administrativa tjänster som Statens servicecenter tillhandahåller, vilket kan jämföras med 161 myndigheter 2021. Andelen statligt anställda som omfattas av myndighetens lönetjänster uppgick till 45 procent vid utgången av 2022, vilket var en ökning jämfört med 2021.

Statens servicecenter lämnade 2021 en rapport om anslutning av myndigheter till Statens servicecenters lönerelaterade tjänster för 2022–2025 (Fi2021/02386). Myndigheten redovisade under 2022 en anslutnings- och migreringsplan för nya anslutningar av myndigheter till lönerelaterade tjänster och förflyttningar av myndigheter till andra stödsystem för lönetjänster (Fi2022/01559). Planen som sträcker sig t.o.m. 2026 omfattar totalt 90 myndigheter och avser såväl redan överenskomna som potentiella anslutningar och migreringar. Andelen statligt anställda som omfattas av myndighetens lönetjänster uppskattas till 60 procent om planen genomförs. Statens servicecenter har i en redovisning redogjort för sina åtgärder för att minska kostnadsutvecklingen för sina administrativa tjänster (Fi2022/02902). Av redovisningen framgår att myndigheten främst arbetar med att kunna erbjuda ett standardiserat tjänsteutbud. Standardiseringen syftar till att åstadkomma en effektivare handläggning, användarstöd och förvaltning av tjänstesystemen, vilket skapar utrymme för att utveckla och modernisera tjänsterna genom digitalisering och automatisering.

Kostnadseffektiviteten, mätt som antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare, ligger stabilt på en hög nivå, med en viss ökning 2022 (se diagram 4.4).

Diagram 4.4 Antal leverantörsfakturer och lönespecifikationer per årsarbetare

¹ Beräkningsgrunden för nyckeltalet för totalt antal leverantörsfakturer per årsarbetare ändrades 2018 i jämförelse med tidigare år.

Källor: Statens servicecenters årsredovisningar.

Statens servicecenter kunde efter främst kostnadsänkande åtgärder redovisa ett överskott om 9,3 miljoner kronor för 2022 i den avgiftsfinansierade delen för administrativa tjänster. Det ackumulerade utgående resultatet för verksamheten förbättrades genom överskottet 2022, men var alltjämt negativt och uppgick vid årets slut till -125,6 miljoner kronor. Statens servicecenter har tagit fram en plan för hur myndigheten ska uppnå målet att vara i ekonomisk balans 2030.

Statens servicecenter har fortsatt att arbeta systematiskt med att utveckla informationssäkerheten och säkerhetsskyddet i sin verksamhet och följer den internationella standarden SS-ISO/IEC 27000. Under 2022 har myndighetens arbete med att överföra kundmyndigheter till ett nytt säkrare personal- och löneadministrativt system för kundmyndigheterna påbörjats. Statens servicecenter har även etablerat en signalskyddsorganisation för att på ett säkert och tillförlitligt sätt kunna utbyta information och samverka med andra myndigheter och organisationer. Statens servicecenter är sedan oktober 2022 en beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Myndigheten har under 2022 påbörjat arbetet med att vidta åtgärder för att höja verksamhetens förmåga att genomföra sina uppgifter bl.a. vad gäller möjligheten att kunna hantera löner och betalning av fakturer åt de myndigheter som är anslutna till dessa tjänster vid fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Utvecklad lokal statlig service åt medborgare och företag

Statens servicecenter har fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag. Vid utgången av 2022 omfattade verksamheten 130 servicekontor, med totalt ca 900 servicehandläggare. Under året hade servicekontoren ca 2,6 miljoner besökare. Myndighetens månadsuppföljning visar att antalet besökare under 2022 var ca 18 procent högre än föregående år. Det kan i huvudsak förklaras av att restriktionerna i samhället till följd av sjukdomen covid-19 upphörde och att 2022 var det första året då samtliga servicekontor erbjöd Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster. Resultatet av kundundersökningar under 2022 visar bl.a. att 97 procent anser att de fick den hjälp de behövde på servicekontoren.

Under 2022 har Statens servicecenter öppnat elva nya servicekontor i enlighet med tidigare regeringsuppdrag. Regeringen beslutade i juni 2022 dels att myndigheten ska inleda försöksverksamhet med ett mobilt koncept med inriktning mot socialt utsatta områden, dels att antalet kontor som ska öppna minskas från 28 kontor till 27 (Fi2022/01181). Försöksverksamheten med mobilt koncept startades i Växjö Araby i oktober 2022. Statens servicecenter har även utvecklat lokalsamverkan med kommuner i syfte att erbjuda enskilda och företag en mer samlad service. I Malmö kommun och Örebro kommun har ett pilotprojekt lett fram till lokalsamverkan mellan kommunerna och Statens servicecenter.

Statens servicecenter och Migrationsverket undertecknade den 31 oktober 2022 en avsiktsförklaring om att fördjupa sin samverkan och att öka tillgängligheten till Migrationsverkets tjänster på fler servicekontor. Avsiktsförklaringen är ett steg mot en långsiktig samverkan. Statens servicecenter och Kronofogdemyndigheten inledde även en förstudie för att utreda förutsättningarna för en framtida servicesamverkan mellan myndigheterna. Mot bakgrund av det arbete och åtgärder som nu redovisats anser regeringen att de förslag om hur verksamheten vid de statliga servicekontoren kan utvecklas som lämnats i promemorian En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning (Ds 2020:29) är slutbehandlade (Fi2020/05128 och Fi2020/00891).

Riksrevisionen har i rapporten Skynda långsamt – de statliga servicekontoren i ny regi (RiR 2022:28) granskat den lokala statliga serviceorganisationen i Statens servicecenters regi. Riksrevisionens övergripande slutsats är att serviceorganisationen inte kan säkerställa att alla besökare får en likvärdig service av hög kvalitet. Riksrevisionen rekommenderar bl.a. regeringen att överlåta åt Statens servicecenter att bestämma var kontor ska vara lokaliserade för att möjliggöra avvägningar mellan god tillgänglighet, kvalitet och kostnadseffektivitet. I regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi (skr. 2022/23:113) konstaterar regeringen bl.a. att det finns behov av att närmare följa besöks- och kostnadsutvecklingen i kontorsnätet och vid behov göra justeringar i syfte att öka kostnadseffektiviteten.

Kapitalförvaltning

Kammarkollegiet har i uppgift att tillhandahålla service inom det statliga området, främst avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering och administration. Kammarkollegiet tillhandahåller kapitalförvaltning, inklusive redovisning och andra administrativa tjänster, för myndigheter, stiftelser eller fonder inom det statliga eller kyrkliga området. Marknadsvärdet för det kapital som förvaltas av Kammarkollegiet ökade något 2022 jämfört med 2021 och uppgick vid slutet av 2022 till knappt 210 miljarder kronor. Det ogynnsamma läget på de finansiella marknaderna har medfört lägre intäkter än förväntat. Den 30 juni 2022 fick en utredare i uppdrag att biträda Finansdepartementet med att undersöka förutsättningarna för att utöka gruppen av tillåtna uppdragsgivare inom kapitalförvaltningen vid Kammarkollegiet till att omfatta kommuner och regioner samt stiftelser och fonder med anknytning till dessa aktörer. Uppdraget redovisades i en rapport den 30 december 2022 (Fi2023/00300). I rapporten föreslås att gruppen tillåtna uppdragsgivare inom kapitalförvaltningen utökas till att omfatta kommuner och regioner samt stiftelser och fonder med anknytning till dessa aktörer. Regeringen avser inte att gå vidare med förslaget eftersom det finns en fungerande marknad som tillhandahåller denna typ av tjänster.

Ramavtal för ökad effektivitet och statsbidrag

Omsättningen av de varor och tjänster som avropades från Kammarkollegiets ramavtal uppgick till 16,4 miljarder kronor 2022, vilket är en ökning med 3,1 miljarder kronor jämfört med 2021. Det är framför allt inom ramavtalsområdet IT som omsättningen har ökat. År 2022 stod statliga myndigheters avrop för 80 procent av den totala omsättningen. Resterande 20 procent utgjordes av avrop från kommuner och regioner. Vid utgången av 2022 fanns 2 379 ramavtal tecknade med 840 unika leverantörer inom 38 ramavtalsområden, uppdelade på 1 364 delområden. År 2022 minskade utbetalningarna av statsbidrag med 9,3 miljarder kronor jämfört med 2021. Det totala utbetalade beloppet minskade från 141 miljarder kronor 2021 till 131,7 miljarder kronor 2022. Det beror främst på att utbetalningar inom hälso- och sjukvårdsområdet minskade. Inom energiområdet ökade utbetalningarna med 8,9 miljarder kronor jämfört med 2021. Avgiften till EU minskade med 6,3 miljarder kronor 2022 jämfört med 2021.

Resegarantier och miljöärenden

Kammarkollegiet prövar frågor om resegaranti enligt resegarantilagen (2018:1218) och beslutar om ersättning från resegarantin om resan ställs in eller avbryts på grund av att arrangören eller näringsidkaren har blivit insolvent. Av de 1 789 reseföretag som ställt resegaranti har 6 försatts i konkurs 2022. Kammarkollegiet har 2022 fått in drygt 12 300 ärenden om ersättning från resegarantin som avser 5 reseföretag. För att kunna handlägga det mycket stora antalet ärenden har myndigheten behövt anställa extra personal. Kammarkollegiet inkom i augusti 2021 med en framställning som avser finansieringen av rättegångskostnader i ärenden enligt 31 kap. 4 och 13 §§ miljöbalken (Fi2021/02812). Regeringen avser inte att ändra hur rättegångskostnaderna i denna typ av ärenden ska finansieras.

4.3.2 Arbetsgivarfrågor

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarpolitiken utvecklas i samverkan med alla statliga myndigheter som har anställda och samordnas av Arbetsgivarverket. Nedan redovisas hur myndigheterna inom området och Trygghetsstiftelsen har bidragit till regeringens mål att den statliga arbetsgivarpolitiken ska vara samordnad, och hur detta mål förhåller sig till det förvaltningspolitiska målet.

Arbetsgivarverkets samordning av den statliga arbetsgivarpolitiken

Arbetsgivarverkets medlemsaktiviteter är ett viktigt led i arbetet för att samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Aktiviteterna syftar till att förbättra dialogen och erfarenhetsutbytet mellan medlemmarna i arbetsgivarfrågor. År 2022 anordnades 147 medlemsaktiviteter, vilket var en ökning med ca 15 procent jämfört med 2021. Vidare ökade deltagarantalet från drygt 5 100 personer 2021 till drygt 5 600 personer 2022, vilket är en ökning med 9 procent. Cirka 60 procent av aktiviteterna genomfördes digitalt. Arbetsgivarverkets aktiviteter inkluderar bl.a. medlemsråd, sektormöten, nätverk för arbetsmiljö- och rehabilitering samt förhandlingschefer och arbetsrätt, möten för medlemschefer och forum för mindre arbetsgivare. År 2022 har myndigheten särskilt fokuserat på frågor med koppling till det pågående säkerhetsläget, den ökade beredskapen och krigsplacering, det förändrade regelverket på arbetsmarknaden med bl.a. ändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd, ny lagstiftning om grundläggande omställnings- och kompetensstöd, omställningsstudiestöd samt nya kollektivavtal.

För att tillgodose medlemmarnas behov av kompetensutveckling tillhandahåller Arbetsgivarverket utbildningar, varav vissa genomförs digitalt. Antalet utbildningar, utbildningstillfällen och deltagare ökade 2022 jämfört med 2021. Sammanlagt genomfördes 20 utbildningar vid 49 olika tillfällen, vilket kan jämföras med 12 utbildningar vid 28 tillfällen 2021. Antalet utbildningar har successivt ökat de senaste åren.

Myndigheten erbjuder vidare rådgivning till sina medlemmar. Enligt Arbetsgivarverket var behovet av rådgivning och information stort 2022, även om färre medlemmar tog kontakt med myndigheten jämfört med 2021. Arbetsgivarverket bedömer att detta kan vara en följd av att frågor relaterade till covid-19-pandemin har minskat.

Statliga tjänstepensioner och andra avtalsförsäkringar

Statens tjänstepensionsverk (SPV) bidrar till en samordnad statlig arbetsgivarpolitik genom att administrera de statliga tjänstepensionerna och andra avtalsförsäkringar och ge service och information till arbetsgivarna, de anställda, f.d. anställda och pensionärerna. Myndigheten arbetar fortsatt för att öka kunskapen om tjänstepensionen bland sina kunder. År 2022 fortsatte myndigheten att utveckla den information som ges digitalt, t.ex. genom att anpassa årsbeskedet för tidigare statligt anställda över 67 år som inte ansökt om den förmånsbestämda delen av tjänstepensionen. SPV slutförde utvecklingen av ett systemstöd för att redovisa prognoser med lång tidshorisont och myndigheten redovisade för första gången en 50-årig prognos.

SPV har fortsatt att arbeta med att flytta it-driften till Försäkringskassan och under 2022 togs ett slutligt förslag en införandeplan för etableringen av ett datacenter hos Försäkringskassan. SPV har även fortsatt att utveckla nya system för att beräkna, finansiera och utbetala tjänstepensionerna.

SPV följer löpande upp hur nöjda de som kontaktar myndigheten eller använder dess tjänster är med informationen och servicen. Uppföljningen 2022 visade att nöjdheten var fortsatt hög och marginellt högre än föregående år. Skillnaderna i nöjdhet mellan kvinnor och män var fortsatt små.

SPV:s verksamhet finansieras med avgifter. Området Statlig pensionsverksamhet m.m. ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Området Pensionsverksamhet på uppdrag, där SPV:s administration av premiebestämda pensioner ingår, har ett långsiktigt avkastningskrav på minst 6 procent. Som nyckeltal för att mäta effektiviteten används kostnaden per försäkrad. Resultatet för 2019–2022 redovisas i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Effektiviteten i hanteringen av statliga avtalsförsäkringar

Kronor

Kostnad per försäkrad	2019	2020	2021	2022
Förmånsbestämd pension	386,20	391,90	406,70	384,50
Premiebestämd pension	50,50	51,20	53,90	50,10

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Trygghetsstiftelsen

Trygghetsstiftelsen, för vilken regeringen är en av stiftarna, hanterar det statliga avtalet om omställning som gäller för alla statliga myndigheter. Verksamheten finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som kan omfattas av avtalet om omställning. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal. De totala avgiftsintäkterna uppgick till sammanlagt 401 miljoner kronor 2022, vilket motsvarade 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor, och utgjorde samma andel som 2021.

År 2022 anmälde arbetsgivarna 1 840 personer till stiftelsen, vilket kan jämföras med 2 215 anmälda 2021. Det var en minskning med närmare 40 procent. Trygghets-

stiftelsen nådde 2022 fortsatt sin målsättning att 75 procent av de som anmälts ska ha fått en lösning på sin situation inom vissa angivna tider, då drygt 80 procent fick en lösning. Det var en marginell minskning jämfört med 2021 då 82 procent fick en lösning.

Kompetensförsörjningen i staten

På uppdrag av Arbetsgivarverket genomför Konjunkturinstitutet två gånger per år en enkätundersökning benämnd Kompetensbarometern för den statliga sektorn. I undersökningen tillfrågas samtliga 246 medlemmar hos Arbetsgivarverket om sin kompetensförsörjning och ekonomi. I maj 2023 svarade 82 procent av medlemmarna på enkäten. Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 enligt den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government, COFOG, och syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Andelen arbetsgivare i den statliga sektorn som angav att de hade brist på personal uppgick våren 2023 till 88 procent. Det var en ökning jämfört med våren 2022, då andelen var 82 procent och våren 2021 då andelen var 62 procent. Undersökningen visar, liksom tidigare år, att personalbristen är störst inom it-verksamhet. För it-systemutveckling och systemförvaltning ökade bristen på personal från 45 procent våren 2022 till 69 procent våren 2023.

Svårigheten att behålla personal ökade 2021 och 2022 jämfört med perioden 2017–2020. I undersökningen från våren 2023 angav 49 procent att de hade svårt att behålla personal, vilket var en ökning jämfört med undersökningen från våren 2022 då andelen var 23 procent. Svårigheten att behålla personal var fortsatt störst inom it-verksamhet.

I undersökningen från våren 2023 angav 17 procent av de statliga arbetsgivarna att det var svårt att behålla personal inom it-systemutveckling och systemförvaltning, vilket var en ökning med 8 procent jämfört med våren 2022. Av de statliga arbetsgivarna angav 15 procent att det var svårt att behålla personal inom it-drift, underhåll och support, vilket var en ökning med 7 procent jämfört med våren 2022.

Av de statliga arbetsgivarna i undersökningen angav 17 procent att de hade sagt upp personal och 16 procent att de bedömer att de kommer ha övertalighet det kommande året. De områden som är mest berörda av uppsägningar och övertalighet var fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete respektive utbildning och forskning.

Uppföljningen av delmålen för de statliga arbetsgivarna

Nedan redovisas uppfyllelsen av respektive delmål för de statliga arbetsgivarna. Kompletterande information lämnas i bilagan till utgiftsområdet.

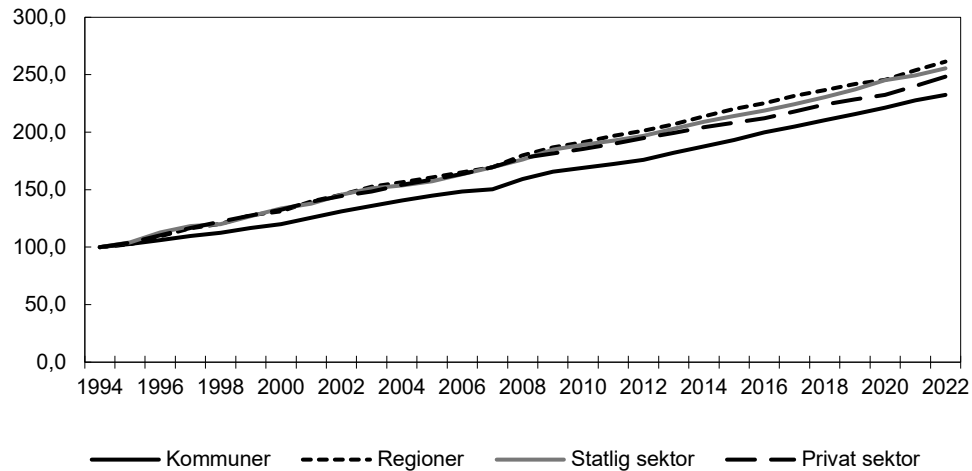
Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande (se även utg.omr. 14 avsnitt 4). Lönekostnadsutvecklingen inom staten som helhet ska på sikt inte överstiga den konkurrensutsatta sektorn. Arbetsgivarverket, som ingår kollektivavtal på statens vägnar, har tolkat detta som att staten inte ska förhandla före den konkurrensutsatta sektorn inför ny avtalsperiod.

Som underlag för uppföljningen av delmålet används utvecklingen av de genomsnittliga lönerna i olika sektorer.

Diagram 4.5 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden

Index 1994 = 100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Som framgår av diagram 4.5 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från 1994, dvs. tiden efter ramanslagsreformen.

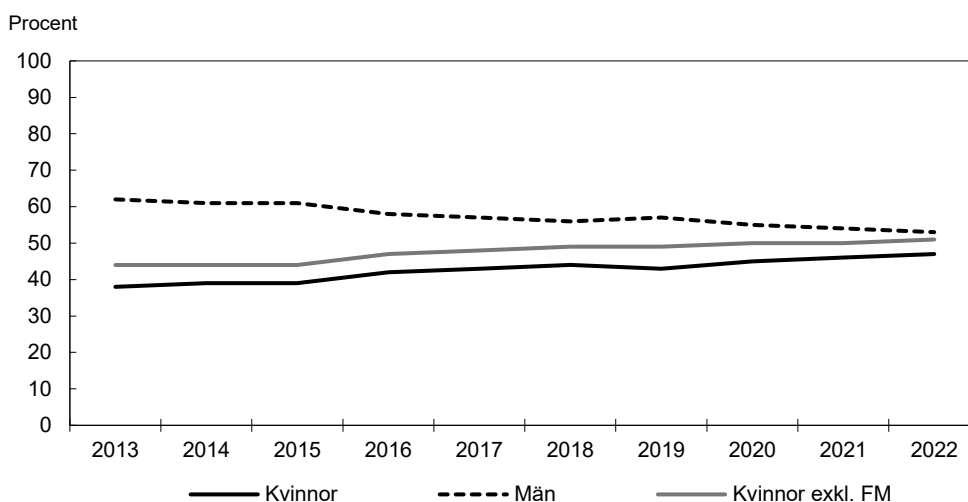
Mellan 1994–2022 ökade lönerna inom regionerna med 161,4 procent, inom den statliga sektorn med 155,5 procent, inom den privata sektorn med 148,4 procent och inom kommunerna med 132,4 procent. För tjänstemän inom den privata sektorn ökade lönen med 159,2 procent och för arbetare med 128,9 procent.

En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas

Som underlag för uppföljningen av delmålet att en jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet och som har personalansvar (ledningskompetens).

Av diagram 4.6 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2013–2022, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarsmakten.

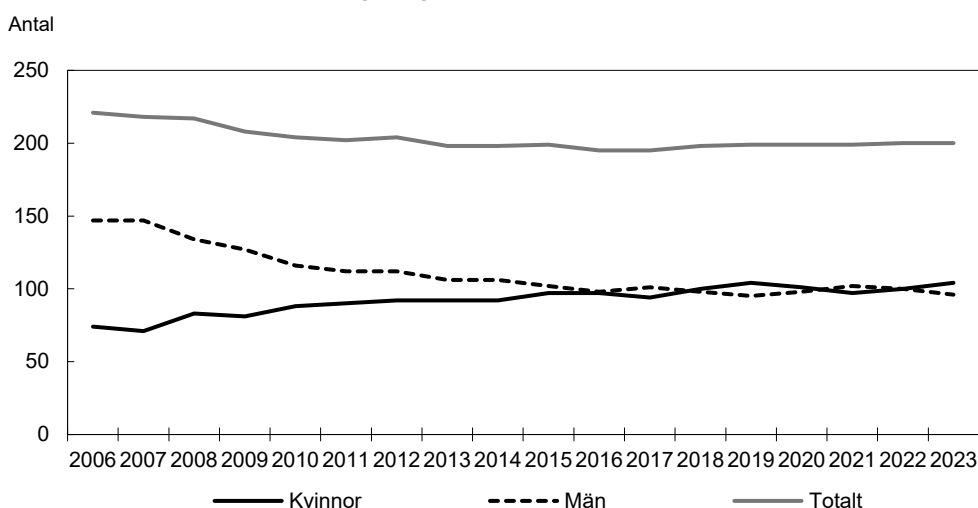
Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 45,9 procent 2021 till 46,8 procent 2022. Om anställda vid Försvarsmakten exkluderas uppgick andelen kvinnor till 50,7 procent, vilket var en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2021.

Diagram 4.6 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer

Anm.: Diagrammet visar även fördelningen exklusive Försvarsmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2022 anställde regeringen totalt 23 myndighetschefer, varav 12 (52 procent) var kvinnor och 11 (48 procent) var män. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer. Av diagram 4.7 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som hittills anställts av regeringen 2006–2023. Den 30 juni 2023 var könsfördelningen bland myndighetscheferna jämn. Andelen kvinnor som är myndighetschefer ökade något jämfört med 2022.

Diagram 4.7 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställts av regeringen

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska

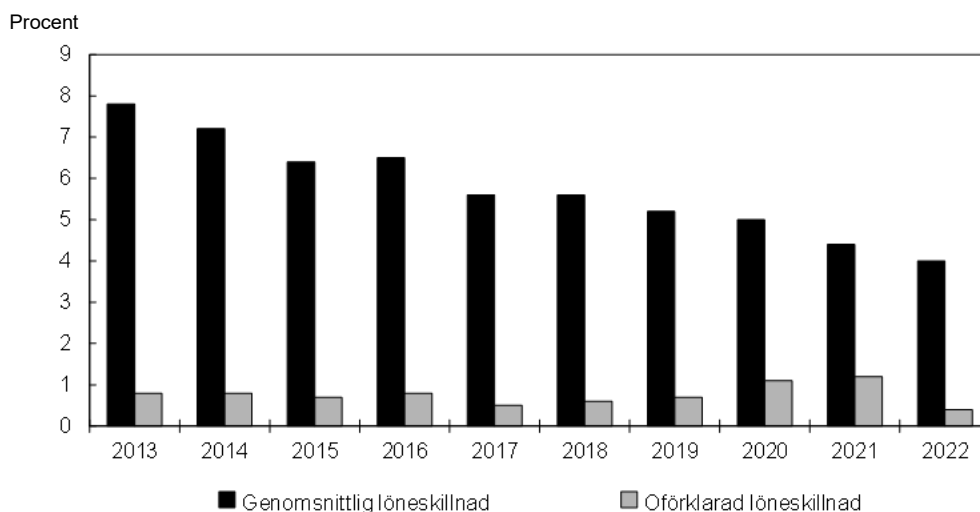
Som underlag för uppföljningen av delmålet att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska används den partsgemensamma statistiken.

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2022 i genomsnitt 4 procent högre lön än kvinnor. Det innebar en minskning av den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män med 0,4 procentenheter jämfört med 2021. Arbetsgivarverket har i sin årliga löneskillnadsrapport till regeringen analyserat löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten 2022 (Arbetsgivarverket 2023). Vid en omräkning till heltidslöner hade män i genomsnitt

4 procent högre lön än kvinnor i september 2022. Analysen visar att den genomsnittliga löneskillnaden framför allt beror på fyra faktorer. Den faktor som fortsatt har störst påverkan på löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. Fler män än kvinnor arbetar på högre strategiska nivåer. Att fler män än kvinnor är chefer påverkar inte löneskillnaden mellan kvinnor och män. Övriga faktorer som påverkar löneskillnaden är arbetstidsomfattning, arbetsområde och utbildningsinriktning. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 0,4 procentenheter i september 2022 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I diagram 4.8 redovisas den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden under de senaste tio åren. Statistiken innefattar myndigheter under regeringen, exklusive Polismyndigheten.

Diagram 4.8 Genomsnittlig löneskillnad mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden

Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer

Som underlag för uppföljningen av delmålet att andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer används statistik över hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses enligt SCB personer som är utrikes födda och personer som är födda i Sverige vars båda föräldrar är utrikes födda.

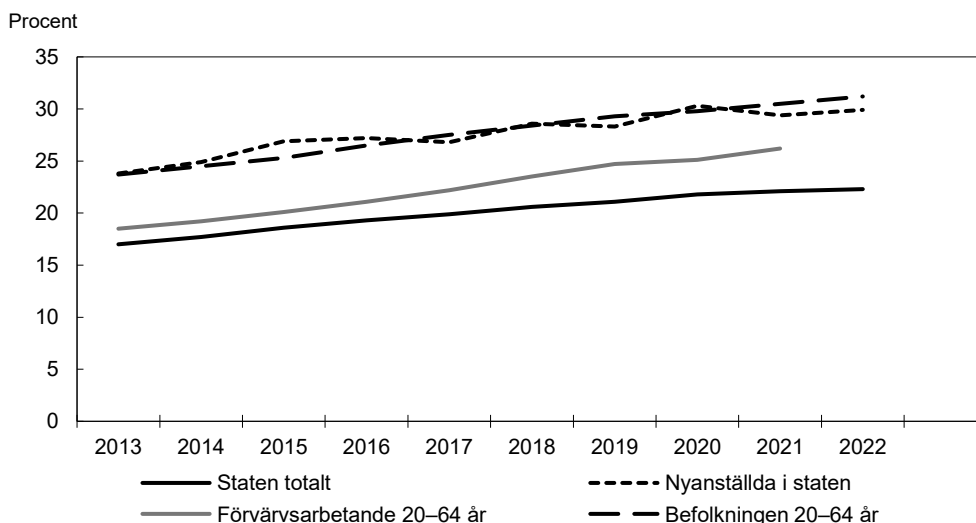
Av diagram 4.9 framgår andelen med utländsk bakgrund bland de anställda i staten totalt, respektive bland nyanställda.

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2022 till 22,3 procent, vilket var en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2021. Andelen anställda kvinnor i staten med utländsk bakgrund uppgick 2022 till 22,4 procent. Motsvarande andel för männen var 22,3 procent. Det innebar en ökning med 0,4 procentenheter för kvinnor och med 0,1 procentenheter för män jämfört med 2021.

Andelen nyanställda med utländsk bakgrund i staten ökade något under 2022 jämfört med 2021. Andelen uppgick till 29,9 procent 2022. Den totala andelen med utländsk bakgrund i befolkningen 20–64 år uppgick 2022 till 31,2 procent.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom samtliga s.k. kompetens-kategorier, dvs. ledningskompetens, kärnkompetens samt stödkompetens, mellan 2021 och 2022.

Diagram 4.9 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år och för befolkningen i arbetsför ålder

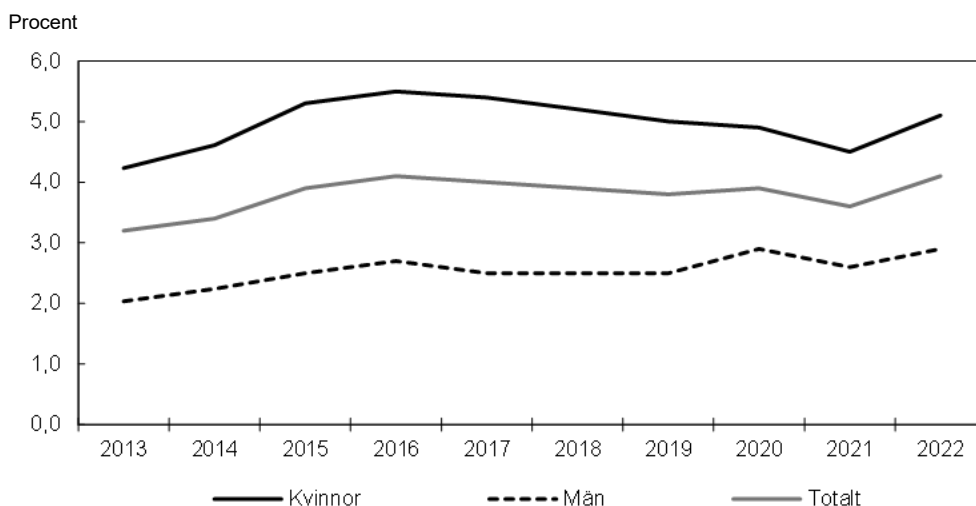
Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2022 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Arbetsmiljön i staten ska vara god

Som underlag för uppföljningen av delmålet att arbetsmiljön i staten ska vara god används uppgifter om sjukfrånvaro, sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet och anmälningar enligt avtal om ersättning vid personskada (PSA).

Sjukfrånvaron i staten uppgick 2022 till 4,1 procent av den ordinarie arbetstiden. Det var en ökning jämfört med 2021 då sjukfrånvaron uppgick till 3,6 procent. Bland anställda kvinnor i staten uppgick sjukfrånvaron till 5,1 procent och bland män 2,9 procent. Jämfört med 2021 ökade sjukfrånvaron med 0,6 procentenheter för kvinnor och med 0,3 procentenheter för män. Under perioden 2017–2021 minskade skillnaden i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor. Denna trend bröts dock 2022. Sjukfrånvaron ökade inom alla åldersgrupper. Den största ökningen var 0,6 procentenheter och avsåg åldersgruppen 50 år eller äldre. Förändringarna över åren framgår av diagram 4.10.

Diagram 4.10 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön

Källa: Arbetsgivarverket.

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. År 2022 nybeviljades 108 sjukpensioner, vilket kan jämföras med 93 sjukpensioner 2021 och 101 sjukpensioner 2020. Av de som nybeviljades sjukpension 2022 var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Av de som nybeviljades sjukpension under 2021 var 68 procent kvinnor och 32 procent män medan under 2020 var 73 procent kvinnor och 27 procent män.

Om en statligt anställd drabbas av en personskada som bedöms vara en arbetsskada har personen rätt till ersättning enligt PSA. Med arbetsskada avses arbetsolycksfall, färdolycksfall, vålds- eller misshandelsfall, smittskada eller särskild utlandsskada. Antalet anmälningar har de senaste åren minskat. Under 2022 gjordes 4 486 anmälningar, vilket kan jämföras med 4 672 anmälningar 2021 och 4 713 anmälningar 2020. Av anmälningarna 2022 stod kvinnorna för 42,3 procent och männen för 57,7 procent. Det innebär en minskning av andelen anmälningar från män jämfört med 2021, då andelen uppgick till 59,9 procent.

Polismyndigheten, Försvarsmakten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Trafikverket anmälde flest arbetsskador 2020–2022.

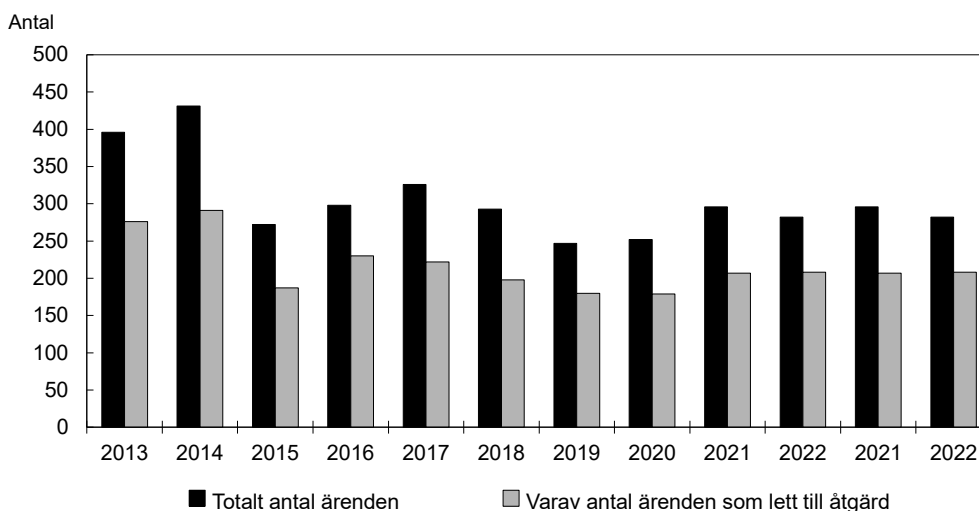
Grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd

Som underlag för delmålet om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd redovisas nedan utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder.

Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda. Nämnderna har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade totalt 282 personalansvarsärenden, vilket var 14 färre än 2021. Av diagram 4.11 framgår utvecklingen av antalet ärenden 2013–2022.

Diagram 4.11 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd

Källa: Arbetsgivarverket.

Tabell 4.2 visar personalansvarsärenden som ledde till någon form av åtgärd under perioden 2020–2022. Av tabellen framgår att antalet ärenden har ökat något inom de flesta åtgärdskategorierna under perioden.

Tabell 4.2 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall

Antal ärenden som lett till åtgärd

Typ av ärende	2020	2021	2022
Uppsägning	19	24	20
Avskedande	26	37	30
Varning	77	60	73
Löneavdrag	32	47	49
Åtalsanmälan	25	31	36
Avstängning	2	2	0
Totalt¹	179	207	208

¹ Diskrepansen mellan del- och totalsumman i tabellen beror på att vissa ärenden lett till mer än en åtgärd.

Källa: Arbetsgivarverket.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

En särskild utredare har haft i uppdrag att utreda vissa frågor som rör statligt anställdas rättsställning (dir. 2020:120 och dir. 2021:111). Uppdraget redovisades i februari 2022 i betänkandet Rätt och rimligt för statligt anställda (SOU 2022:8). I betänkandet föreslås bl.a. ändringar av möjligheten att överpröva anställningsbeslut, en lagreglering som innebär en möjlighet att stänga av statligt anställda från arbetet i vissa situationer och att bestämmelser ska införas om omprövning av lönevillkor när myndigchefer förflyttas. Det föreslås också att regeringen bör ändra gällande praxis när det gäller 65-årsgränsen för myndighetschefer för att stärka attraktiviteten för en anställning som myndighetschef. Betänkandet har remitterats.

Regeringen är arbetsgivare för chefer för myndigheter som lyder direkt under regeringen och beslutar om deras anställningsvillkor. Enligt praxis anställs en myndighetschef i normalfallet för en period om sex år med möjlighet till förlängning i ytterligare tre år. Huvudregeln har varit att en myndighetschef anställs, eller att anställningen förlängs, t.o.m. månaden före han eller hon blir 65 år. Det förekommer att en anställning förlängs till arbetstagaren uppnår 67 års ålder.

Utvecklingen på arbetsmarknaden går mot ett längre arbetsliv. Vidare är det viktigt ur ett kompetensförsörjningsperspektiv att myndighetschefernas kompetens och erfarenheter tillvaratas även efter 65 års ålder. Regeringen anser därför att utgångspunkten ska vara att myndighetschefer anställs eller kan få sin anställning förlängd t.o.m. månaden innan han eller hon blir 69 år. Anställningsperioden är fortsatt i normalfallet sex år med möjlighet till förlängning i tre år.

Övriga förslag i betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Arbetsgivarverket fick i september 2022 i uppdrag av regeringen att, i fråga om myndigheter under regeringen med kontorslokaler i Stockholms län men säte i annat län, redogöra för förändringar avseende i vilka län myndigheternas personal har varit placerad under 2018–2022 (Fi2022/02511). Uppdraget redovisades den 30 maj 2023 (Fi2023/01913). Utifrån den analys som gjorts finns inga tecken på en ökad lokalisering av arbetstagare till Stockholm. För flertalet av de 31 myndigheter som analyserats är andelen arbetstagare placerade i Stockholm i stort sett oförändrad under den studerade perioden 2018–2022. I de fall större förändringar har noterats rörde det sig bl.a. om en minskad andel arbetstagare placerade i Stockholm som en följd av beslut om omlokalisering av myndighetens verksamhet.

4.3.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den ska redovisa arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030 vartannat år i en skrivelse till riksdagen (bet. 2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154). Den 24 maj 2022 överlämnade regeringen den första skrivelsen till riksdagen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (skr. 2021/22:247). Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

SCB har under 2023 fått i uppdrag att uppdatera statistik om Agenda 2030 på myndighetens webbplats.

Sverige var inom ramen för det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd ordförande i EU:s rådsarbetsgrupp för Agenda 2030. Regeringskansliet stod den 14–15 mars 2023 värd för ett expertmöte med företrädare från EU-medlemsländernas representanter i rådsarbetsgruppen, deltagare från Europeiska kommissionen samt Europeiska utrikestjänsten. Syftet med mötet var att stärka samarbetet och enigheten mellan EU:s medlemsländer i rådsarbetsgruppen under de återstående sju åren till 2030. Inom ramen för rådsarbetsgruppens arbete har rådslutsatser tagits fram bl.a. på Europeiska kommissionens första frivilliga granskning av genomförandet av Agenda 2030 inom EU.

Sverige medverkade med en delegation vid FN:s forum för utvecklingsfinansiering, Financing for Development forum (FfD-Forum) den 17–20 april 2023. Syftet med mötet var att följa upp genomförandet av Addis Ababa Action Agenda och accelerera arbetet med resursmobilisering för hållbar utveckling, i linje med Agenda 2030.

Den globala uppföljningen av Agenda 2030 sker årligen vid FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF). Sverige medverkade med en delegation vid HLPF i New York i juli 2023. Sverige medverkade även vid det förberedande regionala forum inom UNECE-regionen (FN:s ekonomiska kommission för Europa) som hölls i Genève i mars 2023.

Under 2022 genomfördes ett antal högnivåmöten inom hållbar utveckling, bl.a. det 15:e partsmötet till FN:s konvention om biologisk mångfald i december där parterna beslutade om globala mål för biologisk mångfald som kommer bidra till att uppnå Agenda 2030. I september anordnades mötet Transforming Education Summit (TES),

som en del av FN:s generalsekreterares initiativ *Our Common Agenda*, i syfte att kraftsamla mot den globala utbildningskrisen.

Den nationella samordnaren för Agenda 2030 lämnade den 13 april 2023 betänkandet *Organisera för hållbar utveckling* (SOU 2023:14) med förslag om hur arbetet med hållbar utveckling kan organiseras efter det att den nationella samordnarens uppdrag upphör i mars 2024. Samordnarens uppdrag har skapat nya plattformar för samhällsaktörer och resulterat i tvärsektoriella samarbeten och nya initiativ för att nå agendans mål. Ett exempel är den färdplan för omställning till hållbar ekonomisk utveckling som lanserades den 31 maj 2023. Färdplanen har tagits fram tillsammans med en rad företag, myndigheter, organisationer och högskolor och syftar till att underlätta för svenska aktörer att gå före i samhällstransformationen och därmed stärka Sveriges globala konkurrenskraft.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Statlig förvaltningspolitik

En offentlig förvaltning som är motståndskraftig mot korruption är viktig för att upprätthålla rättssäkerhet och medborgarnas förtroende. Regeringen bedömer utifrån internationella indikatorer och rekommendationer att det finns vissa utmaningar i arbetet mot korruption, men att arbetet i den offentliga förvaltningen i stora delar är välfungerande.

Åtgärder för ökad innovation, samverkan och effektivitet pågår inom många områden. Antalet myndigheter har varit relativt konstant under senare år och det har endast skett begränsade förändringar av myndigheternas organisering. Regeringen bedömer att arbetet med strukturförändringar och omprövningar av det statliga åtagandet och av statsförvaltningens organisering har gått för långsamt. Det kan ha påverkat statsförvaltningens kostnadseffektivitet och ändamålsenligheten i statsförvaltningens organisering på ett negativt sätt.

Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är fortsatt viktig för att ge bättre service till medborgarna, stödja innovation och deltagande samt öka förvaltningens effektivitet och kvalitet. Området redovisas inom utgiftsområde 22 avsnitt 4 om Politiken för informationssamhället.

Regeringen bedömer att in- och utlån av personal, samordning av administrativa tjänster och servicesamverkan inom ramen för Statens servicecenters servicekontor är sådan samverkan som kan bidra till statsförvaltningens effektivitet. Regeringen kommer därför att följa hur myndigheterna arbetar med personallån. Regeringen bedömer vidare att de åtgärder Statens servicecenter vidtagit har bidragit till viss ökning av produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom myndighetens administrativa tjänster samtidigt som underskottet i myndighetens avgiftsfinansierade verksamhet har minskat. Det krävs dock ett fortsatt effektiviserings- och utvecklingsarbete avseende tillhandahållande av administrativa tjänster. Myndighetens systematiska säkerhetsarbete vid utformningen av de tjänster som den tillhandahåller bedöms komma kundmyndigheterna till del. Myndighetens arbete med att stärka verksamhetens förmåga att genomföra sina uppgifter vid fredstida krissituationer och vid höjd beredskap, bedöms komma att bidra till att även förmågan hos de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenters tjänster stärks.

Regeringen bedömer att den pågående utbyggnaden av antalet servicekontor förbättrar tillgången till statlig service på fler platser i landet. Stegen som tagits mot en långsiktig servicesamverkan mellan Statens servicecenter och Migrationsverket ökar möjligheten att utnyttja statens samlade resurser på ett mer effektivt sätt, samtidigt som enskildas

kontakter med statliga myndigheter kan underlättas. Regeringen ser positivt på den lokalsamverkan som Statens servicecenter utvecklat med kommuner i syfte att erbjuda enskilda och företag en mer samlad service. Regeringen avser att se över om det finns åtgärder som kan behöva vidtas för att underlätta denna typ av samverkan. Regeringen bedömer också att försöksverksamheten med ett mobilt koncept kan vara ett effektivt sätt att tillgängliggöra lokal statlig service.

4.4.2 Arbetsgivarfrågor

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för flera av de delmål som ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med resultatindikatorer. Regeringen anser att Arbetsgivarverkets verksamhet har bidragit i hög grad till att samordna och utveckla den statliga arbetsgivarpolitiken.

Kompetensförsörjningen i staten bedöms i huvudsak fungera väl. Den statliga sektorn är den sektor som har högst andel högutbildade. Kompetensbristen fortsätter dock att öka. Cirka nio av tio statliga arbetsgivare uppger att de har personalbrist. Det har ökat inom flera verksamhetsområden. Bristen var fortsatt störst i fråga om personal med it-kompetens. Den statliga sektorn är inte unik i detta avseende, men den fortsatta ökningen av kompetensbrist försvårar förutsättningarna att utveckla och effektivisera statsförvaltningen. Det ställer krav på myndigheterna och Arbetsgivarverket att ytterligare stärka statens attraktivitet som arbetsgivare.

Regeringen bedömer att SPV:s administration av den statliga tjänstepensionen fungerar väl, och att myndigheten bidrar till målet om en samordnad statlig arbetsgivarpolitik. De som kontaktar SPV eller nyttjar dess tjänster är nöjda med den service och information som myndigheten ger. Myndigheten arbetar för att effektiviteten och säkerheten i verksamheten ska öka. För att täcka pensionskostnaderna har SPV höjt de premier som myndigheterna ska betala för sina anställdas förmånsbestämda pensionsförmåner.

4.4.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Den förra regeringens skrivelse om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (skr. 2021/22:247) visade att Sverige har goda förutsättningar att nå de globala målen, men att flera utmaningar kvarstår. Bland annat minskar inte den ekonomiska och sociala ojämlikheten, flera nationella miljömål nås inte, våld och kränkningar minskar inte och mobbning ökar bland unga. Genom utrikes-, bistånds- och handelspolitiken bidrar Sverige aktivt till verksamhet som syftar till att möjliggöra det internationella genomförandet av Agenda 2030. Detta återspeglas i höga biståndspolitiska ambitioner, stöd till det multilaterala systemet och utvecklingsbankerna samt insatser för att öka samspelet mellan utvecklingssamarbetet och näringslivet.

Regeringen konstaterar att den nationella samordnarens arbete har sammanfört olika samhällsaktörer och främjat genomförandet av agendan.

Sveriges utmaningar med genomförandet av Agenda 2030 som SCB konstaterade i delredovisningen Genomförande av Agenda 2030, Statistisk lägesbild 2019 som publicerades i oktober 2019 kvarstår. Regeringen bedömer att Rysslands invasion av Ukraina och det säkerhetspolitiska läget i omvärlden, liksom den ansträngda ekonomiska situationen med hög inflation, påverkar måluppfyllelsen negativt för Sveriges genomförande av Agenda 2030.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor

En effektivare statsförvaltning med ökat fokus på medborgarnytta

Styrningen av statsförvaltningen ska vara resultatnriktad, verksamhetsanpassad, strategisk, sammanhållen och medborgarorienterad (prop. 2009/10:175 s. 72, 96, 98 och 99). Detaljstyrning och onödig administration ska fortsatt undvikas. Medborgarnytta, effektivitet och förenkling är ledord för all statlig verksamhet. Varje skattekrona ska användas klokt och statsförvaltningen ska alltid vara öppen för omprövning och prioritering. För att statsförvaltningen ska leverera de resultat som regeringen och medborgarna förväntar sig måste den vara kostnadseffektiv och ändamålsenligt organiserad. Myndigheternas förmåga att samarbeta är därtill avgörande för att uppnå en högre effektivitet och kvalitet inom statsförvaltningen. Eftersom inflationen begränsar hur expansiv politiken kan vara ställs framöver också stora krav på förmågan att prioritera och effektivisera statens åtaganden för att kunna finansiera viktiga reformer. Det finns därför ett behov av att ompröva det offentliga åtagandet där så är lämpligt och att se över myndigheternas uppgifter. Statsförvaltningen behöver bli mindre fragmenterad och mer fokuserad på myndigheternas kärnuppgifter. Nyttillkomna uppgifter ska i huvudsak utföras av befintliga myndigheter och ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheter ska vara tydlig. Ett exempel på regeringens skärpta fokus på omprövning är beslutet att ge Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera myndigheternas informations- och kommunikationsverksamhet (Fi2023/02202). Regeringen har efterfrågat underlag i syfte att informera sig om att myndigheternas verksamhet har stöd i rättsordningen och att myndigheternas resurser används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Med anledning av små myndigheters relativt sett högre kostnader och utmaningar att upprätthålla nödvändig kompetens för att följa de regelverk som gäller alla statliga myndigheter ska en särskild utredare göra en översyn av dessa myndigheters uppgifter och organisering (dir. 2023:132). Regeringen avser att återkomma med fler åtgärder som syftar till omprövning av statsförvaltningens uppgifter och organisering.

För att både stimulera till effektivisering i statsförvaltningen och bidra till finansieringen av nya reformer, föreslås en generell besparing i statsförvaltningen (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Statsförvaltningens och de samordnade administrativa tjänsternas effektivitet behöver öka. Anslutningsgraden till de administrativa tjänster som Statens servicecenter erbjuder bör öka i den utsträckning som det bedöms effektivt. Detta bör i första hand ske genom frivilliga överenskommelser. Det är viktigt att effektiviteten ökar och kvaliteten höjs i de administrativa tjänsterna, bl.a. för att säkerställa att de uppfyller höga krav på säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Statens servicecenters arbete med att digitalisera och standardisera processer och system i syfte att öka effektiviteten i de administrativa tjänsterna och i den egna verksamheten bör fortsätta. En utvärdering har genomförts av hur centraliseringen av administrativa tjänster till Statens servicecenter har påverkat statsförvaltningens effektivitet. I september 2023 lämnade en särskild utredare betänkandet Centraliseringen av administrativa tjänster till Statens servicecenter – en utvärdering (SOU 2023:54). Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Arbetet med att minska antalet myndigheter inleds

För att öka effektiviteten i statsförvaltningen bedömer regeringen att antalet myndigheter bör minska (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4). Regeringen kommer därför att pröva följande sammanslagningar:

- Statskontoret inordnas i Ekonomistyrningsverket

- Myndigheten för stöd till trossamfund inordnas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Konstnärsnämnden inordnas i Statens kulturråd
- Fastighetsmäklarinspektionen inordnas i Konsumentverket
- Myndigheten för arbetsmiljökunskap inordnas i Arbetsmiljöverket.

Regeringen avser att ge berörda myndigheter i uppdrag att återkomma med förslag på hur sammanslagningarna kan genomföras. Som utgångspunkt bör den mindre myndigheten inordnas i den större, men andra alternativa utformningar kan också övervägas. Regeringen kommer även att genomföra en översyn av analys- och utvärderingsmyndigheterna i syfte att genomföra sammanslagningar. Regeringen vill också se över hur det statligt finansierade företagsfrämjandet kan bli så effektivt och ändamålsenligt som möjligt.

Utvecklat samarbete och enhetlighet

För att den statliga förvaltningen ska fungera krävs det samarbete såväl inom statsförvaltningen som mellan staten, kommunerna och regionerna. Den offentliga förvaltningen bör i större utsträckning utgå från ett helhetsperspektiv då olika utmaningar ska hanteras. Samarbete är en förutsättning för t.ex. verksamhetsutveckling och ett effektivt resursutnyttjande, för att minska sårbarheter och för att kunna hantera snabba oförutsedda händelseförlopp. En gemensam regional indelning för statliga myndigheter i enlighet med förordningen (2022:593) om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning kan underlätta samordningen inom staten och samverkan mellan staten, kommunerna och regionerna. Regeringen kommer att pröva i vilken utsträckning det är möjligt för fler statliga myndigheter att omfattas av den regionala indelningen.

Bibehållen statlig närvaro och service

Statlig närvaro och service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnyttan. Därmed upprätthålls statsförvaltningens legitimitet och förtroende. Det är fortsatt angeläget att följa spridningen av de statliga arbetstillfällena i landet, bl.a. genom länsstyrelsernas årliga uppföljningar.

Verksamheten vid de statliga servicekontoren har genomgått en större expansion de senaste åren, som delvis fortfarande pågår. Regeringen bedömer att en viktig prioritering för resterande del av denna mandatperiod är att verksamheten får möjlighet att stabiliseras, detta särskilt mot bakgrund av de generella kostnadsökningarnas konsekvenser för verksamheten. Regeringen avser att inhämta fördjupade underlag från Statens servicecenter i syfte att säkerställa en ökad kostnadseffektivitet i verksamheten. Mot bakgrund av detta har regeringen för närvarande inte för avsikt att gå vidare med de förfrågningar som inkommit om nya servicekontor på specifika orter (Fi2021/02157, Fi2021/02400 och Fi2022/01760). Att ansluta fler myndigheter till verksamheten vid de statliga servicekontoren kan bidra till att utnyttja statens samlade resurser på ett mer effektivt sätt, samtidigt som tillgängligheten till service från statliga myndigheter förbättras på fler platser i landet. Regeringen bedömer samtidigt att det finns behov av att tydliggöra de utgångspunkter och principer som ligger till grund för regeringens beslut om serviceutbudet i servicekontorsverksamheten (skr. 2022/23:113). Vägledande vid prövningen av vilka av myndigheternas tjänster och vilken service som servicekontoren ska tillhandahålla bör enligt regeringens mening vara att de:

- medför ett tydligt behov av fysisk tillgänglighet,

- innebär att enskilda och företag kan tillvarata sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter gentemot staten,
- möter varaktig och bred efterfrågan hos enskilda eller företag,
- passar in med det övriga serviceutbudet och bidrar till en enhetlig och ändamålsenlig sammansättning av servicetjänster vid servicekontoren,
- möjliggör ett effektivt resursutnyttjande i staten.

Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är viktig för att ge bättre service till medborgarna och öka tillgängligheten i hela landet.

Utveckla arbetet mot korruption, otillåten påverkan och för god förvaltningskultur

Korruption och otillåten påverkan är skadligt för ekonomin, för allmänhetens förtroende för det offentliga och i förlängningen för demokratin. Regeringen vill därför arbeta aktivt mot korruption i offentlig sektor och öka motståndskraften mot nya hot. Regeringen vill också fortsätta arbetet med att stärka de statsanställda i deras tjänstemannaroll, vilket är viktigt för rättssäkerheten och för att motverka förtroendeskadliga beteenden i statsförvaltningen.

I samband med att nuvarande handlingsplan mot korruption i den offentliga förvaltningen löper ut vid årets slut avser regeringen ta fram en ny handlingsplan som tar ett brett grepp om arbetet mot korruption och otillåten påverkan.

Statsanställda ska kunna känna sig trygga på arbetet och hot, våld och trakasserier ska aldrig tolereras. Det finns en risk för att sådana företeelser påverkar anställda i sin tjänsteutövning och medför ohälsa, vantrivsel och en sämre arbetsmiljö. En god arbetsmiljö är grundläggande för statens kompetensförsörjning och en central fråga för de statliga arbetsgivarna. Regeringen avser att rikta fokus mot och noga följa utvecklingen i fråga om hot, våld och trakasserier mot anställda i staten.

Nya förutsättningar för ett längre arbetsliv för myndighetschefer

Utvecklingen på arbetsmarknaden går mot ett längre arbetsliv. Regeringen anser att det är viktigt ur ett kompetensförsörjningsperspektiv att myndighetschefernas kompetens och erfarenheter tillvaratas även efter 65 års ålder. Utgångspunkten ska därför vara att myndighetschefer anställs eller kan få sin anställning förlängd t.o.m. månaden innan han eller hon blir 69 år. Anställningsperioden är fortsatt i normalfallet sex år med möjlighet till förlängning i tre år.

4.5.2 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Sverige har ett mycket gott utgångsläge för att nå målen i Agenda 2030 och ligger fortsatt i täten i omställningen till ett hållbart samhälle, både nationellt och internationellt. Men Sverige har också stora utmaningar. Regeringen arbetar i sex samarbetsprojekt för att lösa dessa – tillväxt och hushållsekonomi, kriminalitet, migration och integration, klimat och energi, hälso- och sjukvård samt skola. Genomförandet av Tidö-avtalet genom samarbetsprojekten tar Sverige närmare att uppfylla agendans mål. Genom utrikes-, bistånds- och handelspolitiken arbetar Sverige även för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling globalt.

Regeringens övergripande arbete vägleds av det riksdagsbundna målet för genomförandet av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154). Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Genomförandet ska präglas av agendans princip att

ingen ska lämnas utanför. Arbetet med att genomföra redan riksdagsbundna mål är avgörande för genomförandet av agendan.

I propositionen Sveriges genomförande av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188) understryks att agendan ska integreras i ordinarie processer, med ett balanserat och integrerat förhållningssätt till hållbarhetens tre dimensioner så att regeringen kan föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling, mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. Regeringens arbete utgår från de stora samhällsutmaningar som finns i Sverige.

Regeringen avser överlämna en ny skrivelse om Sveriges genomförande av Agenda 2030 till riksdagen under 2024, i linje med riksdagens tillkännagivande (bet. 2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154).

De statliga myndigheterna kan använda Agenda 2030 som ett verktyg och ett gemensamt språk för att strukturera sitt arbete med de utmaningar Sverige har. GD-forum – svenska myndigheter i samverkan för Agenda 2030, – är en plattform som samlar ett stort antal myndigheter. Här identifieras synergier inom statsförvaltningen i arbetet för en hållbar utveckling. Länsstyrelserna har, inom ramen för sina samordnande och tvärsektoriella uppgifter och för det statliga helhetsperspektivet, en särskilt viktig roll.

I princip samtliga mål i Agenda 2030 har koppling till den verksamhet som bedrivs på regional och lokal nivå. Olika aktörers delaktighet och engagemang på regional och lokal nivå är därför central. Kommuner och regioner är viktiga aktörer för genomförandet av Agenda 2030 där de har möjlighet att definiera och prioritera insatser utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar.

För regeringen är ett samarbete med olika aktörer avgörande för ett framgångsrikt och innovativt genomförande på alla nivåer, inklusive i EU-arbetet.

Det svenska ordförandeskapet inom EU:s ministerråd och den stundande halvtidsutvärderingen av Agenda 2030 har varit en möjlighet för Sverige att sätta tonen för och växla upp EU:s gemensamma arbete med Agenda 2030. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att EU på ett effektivt och ambitiöst sätt genomför Agenda 2030, inom och utanför EU:s gränser.

Regeringen gör fortsatt bedömningen att det inte finns förutsättningar för att nå målen i Agenda 2030 globalt utan resursmobilisering som understödjer genomförandet. För att åstadkomma en hållbar utveckling globalt är det helt nödvändigt att handeln stärks, att företag kan växa och att privata investeringar kommer på plats. Regeringen fortsätter arbeta för att stärka mänskliga fri- och rättigheter och för att motverka korruption för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling globalt.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.3 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

2022	Utfall	102 454	Anslagssparande	4 653
2023	Anslag	107 772 ¹	Utgiftsprognos	108 735
2024	Förslag	109 732		
2025	Beräknat	113 943 ²		
2026	Beräknat	116 761 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 109 704 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 109 687 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	108 272	108 272	108 272
Pris- och löneomräkning ²	3 607	7 897	10 770
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-2 147	-2 226	-2 281
varav BP24 ³	-1 340	-1 340	-1 340
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-229	-229	-229
– Generell besparing i statsförvaltningen	-1 111	-1 111	-1 111
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	109 732	113 943	116 761

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 1 111 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 109 732 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 113 943 000 kronor respektive 116 761 000 kronor.

4.6.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2022	Utfall	113 240	Anslagssparande	8 307
2023	Anslag	139 918 ¹	Utgiftsprognos	127 546
2024	Förslag	164 511		
2025	Beräknat	166 478 ²		
2026	Beräknat	173 344 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 159 640 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 161 976 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt utbetalning av vissa mindre skadeståndsansättningar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.6 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	118 318	118 318	118 318
Pris- och löneomräkning ²	4 573	9 837	13 198
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-3 380	-11 005	-11 293
<i>varav BP24³</i>	<i>-2 380</i>	<i>-2 380</i>	<i>-2 380</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-1 161	-1 161	-1 161
– Generell besparing i statsförvaltningen	-1 219	-1 219	-1 219
Överföring till/från andra anslag	45 000	49 328	53 121
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	164 511	166 478	173 344

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2023 ökades anslaget med 21 600 000 kronor för kartläggningssamtal inför beslut om grundläggande omställnings- och kompetensstöd och yttranden till Centrala studiestödsnämnden för omställningsstudiestöd som Kammarkollegiet har i uppgift att genomföra. Samtidigt minskades anslaget 1:15 *Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv med motsvarande belopp (prop. 2022/23:99 utg.omr. 14, bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254). För Kammarkollegiets kartläggningssamtal ökas anslaget med 45 000 000 kronor för 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 49 328 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 53 121 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 1:15 *Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 1 219 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 164 511 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 166 478 000 kronor respektive 173 344 000 kronor.

Kredit avseende nya myndigheter

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet bör tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning tillfälligt finansieras med en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter, inklusive ränta, regleras genom betalning av krediten. Under 2023 har 21 609 000 kronor av krediten utnyttjats. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas 2024, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Kredit avseende det statliga försäkringssystemet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs en kredit för att finansiera enstaka stora skador eller anhopningar av skador som hanteras inom det statliga försäkringssystemet. En utnyttjad kredit ska återbetalas inom ramen för systemet. Om den sammanlagda försäkringsersättningen som Kammarkollegiet ska betala för en enskild skadehändelse överstiger 50 000 000 kronor, ska dock regeringen besluta om hur det överstigande beloppet ska finansieras utanför det statliga försäkringssystemet. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.7 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Kammarkollegiet

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Tolkar, översättare, stiftelserätt	-216 285	-19 058	3 800	30 642	-26 842	-262 185
Avgiftsfinansierad verksamhet där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
Idéburen välfärd	-	1 663	5 000	4 000	1 000	-663
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Fordringsbevakning, kapitalförvaltning, ramavtalsupphandling ¹ , registrering av trossamfund	67 383	570	242 159	244 630	-2 471	65 482
Summa uppdragsverksamhet	67 383	570	242 159	244 630	-2 471	65 482

¹ Kammarkollegiet har i budgetunderlaget för 2024–2026 lämnat förslag att endast ackumulerat överskott från 2021 för ramavtalsupphandling ska överföras till budgetåret 2023. I det fall regeringen beslutar i enlighet med Kammarkollegiets förslag minskar ackumulerat resultat från 2022 till 48 011 tkr och ackumulerat överskott för 2024 prognostiseras till 46 110 tkr.

Källa: Kammarkollegiet.

4.6.3 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

2022	Utfall	1 157	Anslagssparande	536
2023	Anslag	1 693 ¹	Utgiftsprognos	1 680
2024	Förslag	2 443		
2025	Beräknat	2 443		
2026	Beräknat	2 443		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för sådana uppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, samt för regeringens behov av underlag och biträde inom det arbetsgivarpolitiska området. Anslaget får även användas för förvaltningsuppgifter avseende vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.9 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 693	1 693	1 693
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	750	750	750
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökas med 750 000 kronor 2024 vilket är en återgång till anslagets tidigare nivå. Under 2022 och 2023 minskades anslaget med 750 000 kronor för att finansiera anslaget 1:1 *Statskontoret*, i syfte att möjliggöra för Statskontoret att tillhandahålla en elektronisk introduktionsutbildning för nyanställda i staten.

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor per år.

4.6.4 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**Tabell 4.10 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**

Tusental kronor

2022	Utfall	13 819 296	Anslagssparande	274 704
2023	Anslag	15 206 904 ¹	Utgiftsprognos	15 197 000
2024	Förslag	16 712 000		
2025	Beräknat	17 342 000		
2026	Beräknat	17 771 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförts från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 4.11 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statens tjänstepensionsverk**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	26 717	2 057	294 575	-291 315	3 260	32 034

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

För området Statlig pensionsverksamhet m.m. disponerar SPV för administrationskostnader det belopp från inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i myndighetens regleringsbrev. För 2023 uppgår detta belopp till 193 200 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de myndigheterna m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden ska betala till SPV. För 2022 uppgick dessa avgifter till sammanlagt ca 4 400 000 kronor. Resterande intäkter avser främst området Pensionsverksamhet på uppdrag. År 2022 uppgick intäkterna för det området till ca 95 700 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.12 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	15 206 904	15 206 904	15 206 904
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	1 095 934	1 792 754	2 338 754
Volymer	409 162	342 342	225 342
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 712 000	17 342 000	17 771 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

En stor del av de utbetalningar som belastar anslaget är hänförliga till redan beviljade förmåner. I posten Makroekonomisk utveckling i tabell 4.12 ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring. I posten Volymer avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

Regeringen föreslår att 16 712 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 17 342 000 000 kronor respektive 17 771 000 000 kronor.

Kredit avseende SPV:s pensionshantering

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen. I sådan uppdragsverksamhet hanteras väsentliga penningflöden

avseende premiebestämda pensioner och pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning. Enbart flödet för premiebestämda pensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet omsätter ca 740 000 000 kronor varje månad och faktureras med kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ca 230 000 000 kronor. SPV har därför ett behov av ett rörelsekapital i form av en kredit i Riksgäldskontoret.

År 2022 utnyttjade SPV ca 41 000 000 kronor av en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose behovet av likviditet i pensionshanteringen. Under den senaste femårsperioden har krediten utnyttjats med upp till 46 000 000 kronor. För att minimera risken för övertrassering av likvida medel bör därför regeringen bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

4.6.5 1:15 Statens servicecenter

Tabell 4.13 Anslagsutveckling 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

2022	Utfall	881 551	Anslagssparande	22 748
2023	Anslag	915 068 ¹	Utgiftsprognos	941 775
2024	Förslag	945 404		
2025	Beräknat	992 377 ²		
2026	Beräknat	1 020 053 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 945 404 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 945 404 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens servicecenters förvaltningsutgifter i den mån de inte finansieras med avgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.14 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	915 068	915 068	915 068
Pris- och löneomräkning ²	40 331	87 801	115 769
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-9 995	-10 492	-10 784
varav BP24 ³	-9 995	-9 995	-9 995
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-441	-441	-441
– Generell besparing i statsförvaltningen	-9 554	-9 554	-9 554
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	945 404	992 377	1 020 053

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 9 554 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 945 404 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Statens servicecenter* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 992 377 000 kronor respektive 1 020 053 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.15 Avgiftsfinansierad verksamhet för Statens servicecenter

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksam- hetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet						
<i>Varav tillhandahållande av administrativt stöd till andra myndigheter</i>						
	-126 000	8 000	600 200	590 200	10 000	-108 000

Anm.: Intäkterna avser avgifter för tillhandahållande av administrativt stöd åt myndigheter. Statens servicecenter disponerar även intäkter i verksamhet avseende lokal statlig service. Intäkterna består främst av ersättning från AP-fonder och premiepensionssystemet samt ersättning från Skatteverket för hantering av id-kort vid servicekontoren. Under 2024 beräknas intäkterna uppgå till 90 000 tkr. Dessa intäkter redovisas inte i tabellen ovan.

Källa: Statens servicecenter.

5 Fastighetsförvaltning

5.1 Mål för området

Med utgångspunkt i de riktlinjer som riksdagen har beslutat inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet (prop. 1991/92:44, bet. 1991/92:FiU8, rskr. 1991/92:107) är regeringens mål för området en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. Det saknas ett riksdagsbundet mål för den statliga fastighetsförvaltningen.

Regeringen har preciserat följande delmål för de fastighetsförvaltande myndigheterna Fortifikationsverket (Fortv) och Statens fastighetsverk (SFV) inom ramen för det ovan nämnda målet och de nationella miljö kvalitetsmålen:

- Fastigheterna ska förvaltas så att god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Myndigheterna ska inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljö värden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

Fortv:s förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utveckling av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig och stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten i enlighet med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2020 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136).

Det finns ett riksdagsbundet mål för arkitektur, form och design. I enlighet med detta ska bl.a. Fortv och SFV, utifrån sina respektive förutsättningar, agera föredömligt för hållbara och tillgängliga gestaltade livsmiljöer inom staten (se utg.omr. 17).

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter
- driftkostnad i kronor per kvadratmeter
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter
- driftnetto i kronor per kvadratmeter
- ekonomisk vakansgrad
- kundnöjdhet
- energianvändning
- myndigheternas miljöledningsarbete.

Såväl Fortv som SFV ska, i enlighet med sina respektive regleringsbrev för 2023, uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en avkastning om 2,7 procent

på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar.

Fastigheterna i SFV:s fastighetsbestånd delas in i tre kategorier: fastigheter med en marknadsmässig hyressättning (marknadshyresfastigheter), fastigheter med en kostnadsbaserad hyressättning (kostnadshyresfastigheter) och fastigheter där hyresintäkterna inte långsiktigt kan täcka kostnaderna (bidragsfastigheter). Regeringens ambition är att intäkterna från bidragsfastigheterna på sikt ska öka och att kostnaderna ska minska. För fastigheter med kostnadshyra gäller att hyresgästen betalar en hyra som motsvarar kostnaderna för drift, underhåll, administration och kapitalkostnader.

5.3 Resultatredovisning

Fortv och SFV är de två största fastighetsförvaltande myndigheterna. De förvaltar bl.a. ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader, stora markområden och skog.

Fastigheternas värde

Tabell 5.1 Statens byggnader, mark och fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Staten	43 786	45 842	47 105	50 156	55 727
– varav Fortv	10 997	11 709	12 563	14 585	18 424
– varav SFV	16 083	16 783	16 720	16 651	16 650
Fortv:s och SFV:s andel	61,8 %	62,2 %	62,2 %	62,3 %	62,9%

Källor: Årsredovisningar för staten 2018–2022.

Uppgifterna i tabell 5.1 bör bedömas med viss försiktighet, bl.a. då vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Affärsverket svenska kraftnät, Kammarkollegiet, Luftfartsverket, Naturvårdsverket, Riksdagsförvaltningen, Sjöfartsverket, Sveriges lantbruksuniversitet och Trafikverket. Värdet av statens innehav av fast egendom och byggnader ökade 2022. Fortv:s och SFV:s investeringstakt bedöms vara fortsatt hög under de kommande åren.

Riksdagen godkände att regeringen under 2021 genom försäljning överlåter fastigheterna Stockholm Cepheus 2 och 3 (prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.4, bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63). Försäljning genomfördes inte under 2021. I ett nytt bemyndigande godkände riksdagen att regeringen under 2022 eller 2023 genom försäljning överlåter fastigheterna Stockholm Cepheus 2 och 3 (prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5.5, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Regeringen beslutade i december 2021 att SFV under 2022 eller 2023 får överlåta fastigheterna (Fi2017/04023).

Riksdagen godkände att regeringen under 2022 genom försäljning överlåter fastigheten med adress 3900 Nebraska Avenue i Washington D.C. (prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5.5, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Regeringen beslutade i december 2021 att SFV under 2022 får överlåta fastigheten (Fi2020/00135 m.fl.).

Under perioden 2018–2022 har inga större förändringar skett av den lokalarea som förvaltas av SFV, vilket framgår av tabell 5.2. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea i tabellen omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet, dvs. objekt som

används av fredsorganisationen och som inte är av hemlig natur, såsom garnisoner och skjutfält.

Tabell 5.2 Omfattningen av de fastighetsförvaltande myndigheternas lokalbestånd

Lokalarea (1 000 m²)

	2018	2019	2020	2021	2022
Fortv ¹	2 748	2 755	2 785	2 814	2 867
SFV	1 634	1 632	1 631	1 628	1 628
– varav marknadshyresfastigheter	1 174	1 168	1 167	1 170	1 171
– varav kostnadshyresfastigheter	98	98	98	98	98
– varav bidragsfastigheter	362	366	366	360	359

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

Källor: Fortifikationsverkets och Statens fastighetsverks årsredovisningar 2018–2022.

För 2022 uppgick Fortv:s resultat till 171 miljoner kronor (se tabell 5.3), vilket var högre än prognostiserat. Fortv har, i enlighet med avkastningskravet för 2022 på 2,5 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för samhälls- investeringar i Riksgäldskontoret, betalat in 140 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.3 Uppgifter om det ekonomiska utfallet för Fortv

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024
Totala intäkter	3 531	3 942	4 384	4 877	5 066	5 806
Totala kostnader	3 498	3 874	4 291	4 706	4 896	5 539
Resultat	33	68	93	171	170	267

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2019–2022 och budgetunderlag för 2024–2026.

För 2022 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 575 miljoner kronor (se tabell 5.4), vilket var högre än avkastningskravet. Den låga räntenivån har påverkat resultatet positivt de senaste åren. Under 2022 ökade de finansiella kostnaderna till följd av ett högre ränteläge. SFV har, i enlighet med avkastningskravet för 2022 på 2,5 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för investeringar i fastigheter och anläggningar i Riksgäldskontoret, betalat in 97 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.4 Uppgifter om det ekonomiska utfallet för SFV

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024
Totala intäkter	3 191	3 118	3 313	3 414	3 178	3 246
Totala kostnader	2 358	2 290	2 485	2 839	2 508	2 490
Resultat	833	828	828	575	670	756

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2022 och budgetunderlag för 2024–2026.

Resultatindikationer

Fortv och SFV förvaltar olika typer av fastighetsbestånd. Fortv:s byggnadsbestånd är till ytan ca 50 procent större än SFV:s, och en betydande del av beståndet utgörs av enklare förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma marknadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indika-

torerna och nyckeltalen är därför framför allt att redovisa respektive myndighets utveckling över tid.

SFV har utöver de tre verksamhetsgrenar som redovisas i tabellerna nedan även verksamhetsgrenen mark som innefattar jord, skog, kronoholmar och tomträtter.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Fortv:s hyresintäkter per kvadratmeter fortsatte att öka 2022 (se tabell 5.5). Ökningen var en följd av att större investeringar, både i ökad lokalyta och befintliga fastigheter, genomfördes under året.

Tabell 5.5 Utveckling av hyresintäkter för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Fortv	622	660	772

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2020–2022.

SFV:s totala hyresintäkter per kvadratmeter ökade 2020–2022 (se tabell 5.6). Ökningen berodde främst på att tidigare hyresrabatter till hyresgäster i utsatta branscher med anledning av pandemin upphörde. Även omsättningsbaserade hyror och indexuppräknningar bidrog till ökade intäkter under denna period.

Tabell 5.6 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Marknadshyresfastigheter	1 870	1 892	2 025
Kostnadshyresfastigheter	1 484	1 604	1 545
Bidragsfastigheter	218	185	241
Totalt	1 583	1 605	1 711

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2020–2022.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Den höjda beredskapen, i kombination med inflation, har medfört att kostnader för bl.a. personal och energi har ökat. Samtidigt har antal kvadratmeter ökat. Sammantaget har Fortv:s driftkostnad per kvadratmeter legat på en oförändrad nivå 2020–2022 (se tabell 5.7).

Tabell 5.7 Utveckling av driftkostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Fortv	41	41	41

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2020–2022.

SFV hade högre driftkostnader 2022 jämfört med 2021, vilket bl.a. berodde på ökade kostnader för el och fjärrvärme. (se tabell 5.8).

Tabell 5.8 Utveckling av driftkostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Marknadshyresfastigheter	296	346	367
Kostnadshyresfastigheter	267	301	351
Bidragsfastigheter	206	221	248
Totalt ¹	291	337	360

¹ Inklusive driftkostnader för verksamhetsgrenen mark som saknar uthyrningsbar area.

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2020–2022.

Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s underhållskostnader ökade 2022 (se tabell 5.9). Ökningen berodde på utökad verksamhet hos hyresgästerna, vilket medförde fler underhållsåtgärder.

Tabell 5.9 Utveckling av underhållskostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Fortv	57	68	90

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2020–2022.

Även SFV:s underhållskostnader har ökat de senaste åren (se tabell 5.10). Myndighetens underhållskostnader är relativt höga jämfört med branschen i övrigt, vilket beror på att underhållsåtgärder på kulturfastigheter ofta är mer resurskrävande än åtgärder på andra fastigheter. Underhållskostnaderna för marknadshyresfastigheter var högre 2022 än tidigare år. Det berodde framför allt på stora målningsprojekt och ett ökat antal underhållsåtgärder på utrikesfastigheter.

Tabell 5.10 Utveckling av underhållskostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Marknadshyresfastigheter	192	177	214
Kostnadshyresfastigheter	137	279	167
Bidragsfastigheter	578	707	669
Totalt	293	312	326

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2020–2022.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnettet motsvarar intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettet beräknas för det öppna beståndet och speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Driftnettet för Fortv ökade under 2022 jämfört med 2021. Det förklaras av att intäkterna ökade mer än kostnaderna, samtidigt som den totala fastighetsytan ökade (se tabell 5.11).

Tabell 5.11 Utveckling av driftnetto för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Fortv	274	285	346

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2020–2022.

För SFV minskade driftnettet inom verksamhetsområdena marknadshyresfastigheter och kostnadsfastigheter 2022 jämfört med 2021 (se tabell 5.12). Det beror bl.a. på att

kostnaderna för el och fjärrvärme ökade. Även kostnaderna för driftavtal utrikes ökade.

Tabell 5.12 Utveckling av driftnetto för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2020	2021	2022
Marknadshyresfastigheter	1 205	1 204	1 046
Kostnadshyresfastigheter	871	877	858
Bidragsfastigheter	67	93	108

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2020–2022.

Vakansgrad

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda, vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

För Fortv var vakansgraden 2,9 procent 2020 och 2021. Vakansgraden minskade till 2,0 procent 2022.

Det finns ytor i SFV:s bestånd som är svåra att hyra ut eller som kräver större renoveringar och därför är vakanta. Vakanta ytor i SFV:s bestånd finns inom flera verksamhetsgrenar. Två exempel är Södra Bankohuset i Stockholm och Västra Hästholmens fort i Karlskrona skärgård. SFV:s vakansgrad minskade från 5,8 procent 2021 till 5,5 procent 2022.

Mätning av kundnöjdhet

Fortv och SFV genomför vanligen vartannat år kundundersökningar som kan användas för att bedöma om myndigheterna tillhandahåller det kunderna efterfrågar och hur kunderna uppfattar dem som hyresvärdar. Kundundersökningarna mäts mot myndigheternas egna uppsatta mål. Båda myndigheterna har genomfört kundundersökningar under 2022. Fortv:s resultat för 2022 var högre än för 2021 även om myndigheten ännu inte uppnått sitt mål. Resultatet för SFV visar på en högre kundnöjdhet än vid den senaste mätningen och är nära de mål som myndigheten satt upp.

Energianvändning

Fortv och SFV har fortsatt fokus på miljö- och kulturmiljövärden och hållbar utveckling. Arbetet med att upprätta vårdprogram för alla statliga byggnadsminnen och vidta åtgärder för ökad energieffektivisering fortsätter.

Fortv och SFV fick 2014 i uppdrag att t.o.m. 2019 minska energianvändningen i de byggnader de förvaltar. Myndigheterna fick i december 2019 ett förnyat uppdrag att minska energianvändningen. Enligt detta uppdrag ska Fortv minska sin användning med sammanlagt 26,7 GWh och SFV med 20,9 GWh under perioden 1 januari 2014–31 december 2030. Trots en successivt effektivare energianvändning bedömer Fortv att myndigheten till följd av verksamhetens kraftiga tillväxt behöver utöka sina åtgärder för att energioptimera de byggnader som myndigheten förvaltar. SFV uppger att myndigheten kommer att klara målet om den sänker energianvändningen med minst 2 procent per år fr.o.m. 2023.

År 2022 ökade den totala energianvändningen i Fortv:s byggnader jämfört med 2021 (se tabell 5.13). Det är en följd av att lokalbeståndet ökade. Fortv verkar för en effektivare energianvändning genom uppföljning av energistatistik, fortlöpande tillsyn och skötsel. Myndigheten arbetar även med prioriteringar av särskilda åtgärder, t.ex. förbättringar av byggnaders klimatskal, dvs. tak och ytterväggar. Myndigheten

genomför även energieffektiviseringsåtgärder som utgår från underhålls- och investeringsplaner.

Tabell 5.13 Utveckling av energianvändningen för Fortv

Energianvändning i GWh

	2020	2021	2022
Fortv	399	405	409

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2020–2022.

SFV minskade sin användning av köpt energi 2020–2022 (se tabell 5.14). Minskningen 2022 jämfört med 2021 berodde på en minskad energianvändning till följd av ökade elkostnader.

Tabell 5.14 Utveckling av energianvändningen för SFV

Total energianvändning i GWh

	2020	2021	2022
Sverige	202	204	198
Utrikes	21	22	20
Totalt ¹	223	226	218

¹ Bidragsfastigheter ingår i tabellen ovan men ingår inte i uppdraget att minska energianvändningen.

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2020–2022.

Myndigheternas miljöledningsarbete

I Naturvårdsverkets rapport Miljöledning för staten för 2022 hamnar både SFV och Fortv fortsatt på listan över de tio myndigheter som har störst utsläpp av koldioxid från maskiner och övriga fordon. Fortv finns fortfarande på listan över de tio myndigheter som redovisat störst utsläpp av koldioxid per årsarbetskraft från bilresor. Detta beror till stor del på den typ av verksamhet myndigheten bedriver. Båda myndigheterna arbetar aktivt med att sänka koldioxidutsläppen från bilresor och flygresor samt att öka antalet resefria möten och digitala möten. Fortv har dock behov av att använda ett stort antal större arbetsfordon. En del av SFV:s verksamhet bedrivs utomlands och på andra kontinenter, t.ex. vid Sveriges ambassader, varför en del flygresor är nödvändiga.

Fortv och SFV arbetar systematiskt med sitt miljöarbete, är certifierade enligt ISO14001 och har tillhörande miljö- och hållbarhetspolicyer. Båda myndigheterna hade en hög andel upphandlingar med miljökrav 2022, 94 procent vardera.

År 2022 fortsatte Fortv och SFV att arbeta med uppdragen om grön infrastruktur inom skogs- och markförvaltning och hållbart skogsbruk på sina fastigheter. Uppdragen har redovisats till Regeringskansliet i mars respektive maj 2023. Myndigheterna har även haft i uppdrag att bedöma möjligheterna att inom sitt befintliga markinnehav anlägga och restaurera våtmarker.

Myndigheternas större investeringar

Fortv och SFV har i respektive regleringsbrev för 2023 fått i uppdrag att redovisa utvecklingen i pågående och nyligen avslutade investeringar som är beslutade av regeringen (se tabell 5.15 och 5.16).

Tabell 5.15 Investeringar i öppna beståndet beslutade av regeringen för Fortv

Miljoner kronor

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2022	Färdigt år
Eksjö utbildningsanläggning	N	2022	115	98	7	2025
Gotland Tofta etapp 1	N	2017	1 150	1 121	1 121	2021
Gotland Tofta etapp 2	N	2022	1 600	996	8	2026
Göteborg örlogshamn	O	2022	230	175	5	2024
Halmstad hangar LV	N	2022	1 300	1 109	50	2025
Halmstad kasern	O	2022	160	130	10	2025
Kalixfors drivmedelsanläggning	N	2020	220	195	130	2023
Karlberg elevbostäder	N	2018	315	310	308	2022
Karlberg kadettflygel	O	2021	162	150	90	2023
Karlberg förvärv Nytomta 3	N	2022	2 400	2 402	2	2025
Karlsborg hangarer	N	2021	725	684	42	2025
Karlskrona bunkringsanläggning	N	2021	150	131	28	2025
Karlskrona Najaden	O	2021	115	110	78	2023
Karlskrona ubåtskaj	N	2022	220	175	6	2025
Kungsängen infrastruktur	O	2017	97	81	81	2022
Revingehed camp Gripen	N	2019	150	94	80	2022
Revingehed kontor	N	2022	150	125	35	2024
Revingehed utbildningscentrum	N	2019	180	128	126	2022
Skredsvik huvudförläggning	N	2022	95	79	10	2025
Skredsvik infrastruktur	O	2022	250	160	4	2025
Skövde uppställningsplats	O	2022	85	74	1	2024
Solna Skogskarlen	O	2022	500	500	10	2025
Sörentorp förvärv	N	2022	1 810	1 805	1 805	2022
Umeå CBRN träningsanläggning	N	2021	220	198	84	2024

Källa: Fortifikationsverkets avvikelse rapport avseende investeringsplan för fastigheter 2023–2026.

Tabell 5.16 Investeringar beslutade av regeringen för SFV

Miljoner kronor

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2022	Färdigt år
Blåsenhus, Trädgårdsvillan, Uppsala	O	2020	47	41	8	2024
Karlsborgs fästning, övningshall, Karlsborg	O	2022	42	30	11	2023
Kv. Rosenbad, Stockholm	O	2022	2 350	1 975	1 718	2023
Kv. Lejonet, Stockholm	O	2021	250	1 650	35	2029
Ambassadbyggnaden, Tokyo	O	2019	75	500	17	2026
Skeppsholmen, kajer och dykdalber, Stockholm	O	2020	235	313	124	2026
Skeppsholmen, Kasern II, Stockholm	O	2020	170	117	116	2022
Skeppsholmen, Kasern III, Stockholm	O	2021	20	130	4	2025
Universitetshuset, Lund	O	2022	55	322	3	2028

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2022	Färdigt år
Yttre Riddarholmen, Stockholm	O	2018	165	180	48	2028
Ambassadbyggnaden, Helsingfors	O	2022	300	216	16	2025
Manillaskolan, Stockholm	O	2021	100	114	5	2027
Ambassadbyggnaden, Peking	O	2017	94	125	74	2026
Östra och Västra gymnasiehusen, Stockholm	O	2022	146	112	13	2025
Gustavianum, Uppsala	O	2021	110	60	22	2023
Generalkonsulatet, New York	O	2021	96	80	1	2024
Kungshuset, Lund	O	2022	80	70	40	2024
Moderna museet, Stockholm	O	2023	62	62	15	2025
Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm	O	2022	180	166	124	2023
Operabyggnaden, fasad och tak, Stockholm	O	2022	133	133	2	2025
Operabyggnaden förstudie	O	2023	90			2024
Kv. Johannes Större, Stockholm	O	2023	62	51	2	2025
Amiralitetshuset, Stockholm	O	2023	53	41	1	2024

Källa: Statens fastighetsverks avvikelserapport avseende investeringsplan för fastigheter 2023–2026.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Den säkerhetspolitiska och ekonomiska utvecklingen i omvärlden fortsätter att påverka förutsättningarna för Fortv och SFV att utföra sina uppdrag. Myndigheterna har dock visat på god förmåga att kunna anpassa sig till den förändrade situationen. Förändringarna har lett till ökade kostnader vilket medfört behov av en ökad flexibilitet och omprioriteringar.

Regeringen bedömer att den statliga fastighetsförvaltningen i huvudsak fungerar väl. Frågan om god förvaltningskultur är viktig, eftersom Fortv och SFV bedriver verksamheter i branscher med stora upphandlingar och betydande värden i omlopp, vilket medför en ökad risk för korruption. För Fortv är det av särskild vikt att den interna styrningen och kontrollen säkerställs, då myndigheten befinner sig i en tillväxtfas, med stora fastighetsförvärv och investeringar inom försvarsområdet, som medför risker och har stora finansiella effekter för staten.

Regeringen anser att Fortv och SFV har genomfört sina uppdrag tillfredsställande och att myndigheterna trots kostnadsökningarna till stora delar uppfyllt sina mål.

5.5 Politikens inriktning

De riktlinjer som beslutats av riksdagen inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet ligger fast. Detta innebär bl.a. att statens fastighetsförvaltning bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att förvaltningen bör bedrivas med ett avkastningskrav som i så stor utsträckning som möjligt är marknadsmässigt, samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör koncentreras i en samordnad förvaltning som bedrivs i myndighetsform. De fastighetsförvaltande

myndigheterna ska bl.a. förvalta fastigheterna så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås. Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Myndigheterna ska också inom sina respektive områden verka för att uppfylla de nationella miljömålen, bl.a. vad gäller energieffektivitet och begränsning av klimatpåverkan, samt skydd av biologisk mångfald.

Tillväxten av det militära försvaret ställer höga krav på att Fortv:s fastighetsbestånd utvecklas för att tillmötesgå Försvarmaktens och övriga totalförsvarsmyndigheters ökande behov. Den höga investeringstakten behöver fortsätta för att målet om att stärka totalförsvaret ska kunna uppnås.

Regeringen bedömer att kostnadshyresmodellen som tillämpas för huvudbyggnaderna för Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska Teatern, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Statens historiska museer behöver ses över. Betänkandet Funktionalitet och enhetlighet – hyresmodell för fem kulturinstitutioners huvudbyggnader (SOU 2020:76) överlämnades till regeringen i december 2020. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Regeringens ambition för bidragsfastigheterna är att intäkterna ska öka samtidigt som kostnaderna ska minska, för att på sikt minska underskottet.

Regeringen föreslår underhållsåtgärder för statliga fastigheter som har betydelse för Sveriges kulturarv och besöksnäring.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 Fortifikationsverket

Fortv:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Myndighetens förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utvecklingen av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig i förhållande till totalförsvarets (det militära och civila försvarets) behov så att den operativa förmågan i Försvarmakten kan stärkas. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.

Fortv ansvarar också för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. I myndighetens uppdrag ingår också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att den kompetens som behövs för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas. Fortv:s verksamhet finansieras främst genom hyresintäkter samt genom lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Infrastrukturella frågor och fastighetsförvaltning är centrala förutsättningar för att förstärka det militära försvarets förmåga. Regeringen redogör för den försvarspolitiska inriktningen i utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 godkänns som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (se tabell 5.17).

Tabell 5.17 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2024–2026

Miljoner kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Summa 2024– 2026
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	3 863	4 506	8 145	9 333	6 676	24 154
Byggnader och markanläggningar	706	1 657	3 486	4 468	4 605	12 559
Fastighetsförvärv	2 516	1 900	3 257	3 177	769	7 203
Försvarsanläggningar	641	949	1 402	1 688	1 302	4 392
Flygfält						
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>3 863</i>	<i>4 506</i>	<i>8 145</i>	<i>9 333</i>	<i>6 676</i>	<i>24 154</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>3 863</i>	<i>4 506</i>	<i>8 145</i>	<i>9 333</i>	<i>6 676</i>	<i>24 154</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	3 863	4 506	8 145	9 333	6 676	24 154
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	3 514	4 167	7 510	8 694	6 101	22 305
Övrig finansiering	349	339	635	639	575	1 849
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 560	2 271	2 670	2 575	2 837	8 082
Byggnader och markanläggningar	1 065	1 800	2 119	1 928	2 333	6 380
Försvarsanläggningar	485	471	551	647	504	1 702
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 058</i>	<i>1 780</i>	<i>2 189</i>	<i>2 094</i>	<i>2 227</i>	<i>6 560</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 058</i>	<i>1 780</i>	<i>2 189</i>	<i>2 094</i>	<i>2 227</i>	<i>6 560</i>
Finansiering vidmakthållande	1 560	2 271	2 670	2 575	2 837	8 082
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	895	1 615	1 916	1 810	1 973	5 699
Övrig finansiering	665	656	754	765	864	2 383
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	5 423	6 777	10 815	11 908	9 513	32 236
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	4 921	6 286	10 334	11 427	8 953	30 714

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Det beror t.ex. på tillkommande förvärv och investeringar mot bakgrund av riksdagens beslut med anledning av propositionen Totalförsvaret 2021–2025, ändrade kostnadsbedömningar och tidsförskjutningar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135 och 136). Pågående och nyligen avslutade investeringar som är beslutade av regeringen redovisas separat (se tabell 5.15).

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 42 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Fortv disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2023 om 30 000 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna angett, ökas från föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att

för 2024 besluta att Fortv får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 42 300 000 000 kronor.

5.6.2 Statens fastighetsverk

SFV ansvarar för att förvalta en viss del av statens fasta egendom. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär en god resurshushållning och en hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Myndigheten ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose hyresgästernas behov av lokaler och ta hänsyn till deras nytta av de resurser som läggs på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott avseende bidragsfastigheterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 godkänns som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (se tabell 5.18).

Tabell 5.18 Investeringsplan för SFV 2024–2026

Miljoner kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Summa 2024– 2026
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	58	190	182	208	212	602
Summa marknadshyresfastigheter nyanskaffning	26	123	91	145	138	374
Summa mark nyanskaffning	32	67	91	63	74	228
Summa kostnadshyresfastigheter nyanskaffning	0	0	0	0	0	0
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>58</i>	<i>190</i>	<i>182</i>	<i>208</i>	<i>212</i>	<i>602</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>58</i>	<i>190</i>	<i>182</i>	<i>208</i>	<i>212</i>	<i>602</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	58	190	182	208	212	602
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	58	190	182	208	212	602
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 274	1 952	2 445	2 223	2 074	6 742
Summa marknadshyresfastigheter vidmakthållande	878	1 540	2 017	1 790	1 338	5 145
Summa kostnadshyresfastigheter vidmakthållande	121	155	207	223	547	977
Summa bidragsfastigheter vidmakthållande	241	202	165	161	152	478
Summa mark vidmakthållande	34	55	56	49	37	142
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>739</i>	<i>1 417</i>	<i>1 948</i>	<i>1 788</i>	<i>1 662</i>	<i>5 398</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>739</i>	<i>1 417</i>	<i>1 948</i>	<i>1 788</i>	<i>1 662</i>	<i>5 398</i>

	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Summa 2024– 2026
Finansiering vidmakthållande	1 274	1 952	2 445	2 223	2 074	6 742
Anslag 1:10 Bidragsfastigheter	241	202	165	161	152	478
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	739	1 417	1 948	1 788	1 662	5 398
Övrig finansiering	294	333	332	274	260	866
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	1 332	2 142	2 627	2 431	2 286	7 344
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	797	1 607	2 130	1 996	1 874	6 000

Investeringsplanen för 2024–2026 omfattar SFV:s planerade investeringar. Exempel på stora projekt i investeringsplanen är ombyggnaden av Östra och Västra gymnasiehusen i Stockholm och renoveringen av ambassadbyggnaden i Helsingfors. Pågående och nyligen avslutade investeringar som är beslutade av regeringen redovisas separat (se tabell 5.16).

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2023 om 15 200 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna har angett, ligga kvar på samma nivå som föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2024 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

5.6.3 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 5.19 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2022	Utfall	330 000	Anslagssparande	
2023	Anslag	290 000 ¹	Utgiftsprognos	287 768
2024	Förslag	365 000		
2025	Beräknat	440 000		
2026	Beräknat	515 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll av och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 5.20 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:10 Bidragsfastigheter**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	290 000	290 000	290 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	75 000	150 000	225 000
varav BP24	100 000	175 000	250 000
– Underhåll av bidragsfastigheter	100 000	175 000	250 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	365 000	440 000	515 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att genomföra åtgärder på de fastigheter som klassas som bidragsfastigheter ökas anslaget med 100 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 175 000 000 kronor och för 2026 beräknas anslaget öka med 250 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 365 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 440 000 000 kronor respektive 515 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: Vården och underhållet av de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2025.

Tabell 5.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	46 452	11 752	100 000	
Nya åtaganden	8 960	100 000	100 000	
Infriade åtaganden	-43 660	-11 752	-100 000	-100 000
Utestående åtaganden	11 752	100 000	100 000	
Beslutat/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	

6 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

6.1 Mål för området

I linje med det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken (se avsnitt 2.3) har regeringen beslutat om följande mål för området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning:

- Prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen ska vara tillförlitliga och väldokumenterade.
- Statistiken ska vara av god kvalitet och tillgänglig för användarna. Kostnaden för uppgiftslämnarna ska minska, statistikproduktionen ska vara effektiv och samordningen av statistiken ska utvecklas.

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet att producera statistik av god kvalitet mäts bl.a. genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens förtroende. Tillgängligheten till statistiken mäts bl.a. genom antal tabeller i och uttag från Statistiska centralbyråns (SCB) statistikdatabas på myndighetens webbplats samt antalet besök på denna. Kostnaderna för uppgiftslämnandet mäts genom uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen jämfört med föregående år.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutet analyserar årligen prognosfel för en rad makroekonomiska variabler, såsom BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och offentligfinansiellt sparande. Prognosfelen, enligt tre olika mått, för åtta nyckelvariabler jämförs med totalt 17 andra prognosmakares motsvarande fel, däribland regeringens. Jämförelsen av prognoser görs för innevarande och nästkommande års utfall, och för två olika utvärderingsperioder: senaste utfallsåret 2022 respektive utfallsåren 2018–2022. Konjunkturinstitutet hade liksom många andra prognosmakare stora prognosfel för inflationen 2022, vilket också påverkade andra variabler. Konjunkturinstitutets prognoser för 2022 stod sig dock väl i jämförelse med andra prognosmakares avseende både prognosprecisionen och systematiska fel. Jämfört med andra prognosmakare hade Konjunkturinstitutet den bästa prognosprecisionen för innevarande år för samtliga variabler förutom BNP-tillväxten, där precisionen i stället var näst bäst. Prognoserna för nästkommande år var något sämre, men ändå bland den bättre hälften, förutom avseende inflation och enligt måtten medelfel för BNP- och sysselsättningsstillväxt. Myndighetens analys är förankrad i nationalekonomisk teori och empiri.

6.3.2 Ekonomistyrningsverket

Ekonomistyrningsverket (ESV) redovisar varje år en uppföljning av prognoserna för föregående år. Myndigheten analyserar sina egna prognoser för BNP-tillväxt, den offentliga sektorns finansiella sparande, statens inkomster och utgifter samt jämför, så

långt det är möjligt, sina prognoser med regeringens och andra prognosmakares. Prognoserna avseende 2022 justerades kraftigt under den period som följs upp eftersom effekterna av covid-19-pandemin, energikrisen och den snabbt stigande inflationen var svårbedömda. ESV, och andra prognosmakare, bedömde inledningsvis att återhämtningen efter pandemin skulle vara stark under 2022 och att BNP-tillväxten därför skulle bli högre än vad utfallet sedan visade. Skatteintäkterna och därmed det finansiella sparandet underskattades samtidigt, vilket till stor del förklaras av att prognosen för summan av utbetalda löner till en början var för låg. Prognosen för utgifterna var vid de första prognostillfällena lägre än utfallet, men vid det sista tillfället var prognosen för hög. Jämförelser mellan olika prognosmakares träffsäkerhet avseende utvecklingen 2022 försvåras av att de snabbt skiftande förutsättningarna inneburit att det spelat stor roll vid vilken tidpunkt som en prognos har gjorts.

6.3.3 Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet publicerade i maj 2023 sin årliga rapport Svensk finanspolitik. I rapporten bedömde myndigheten bl.a. att finanspolitiken i budgetpropositionen för 2023 och i 2023 års ekonomiska vårproposition varit i linje med det finanspolitiska ramverket, att överskottsmålet uppnås, att budgetprocessen åter normaliserats samt att den aktiva finanspolitiken i genomsnitt motverkat konjunktursvängningar de senaste 20 åren. Samtidigt påpekade Finanspolitiska rådet att det finns flera oklarheter i budgetpropositionen för 2023 som försvårar bedömningen av regeringens överväganden, exempelvis förklaras inte skälen för regeringens metodförändring av beräkningen av potentiell BNP tillräckligt.

6.3.4 Statistiska centralbyrån

Statistik av god kvalitet

Punktligheten i SCB:s statistikpublicering enligt den av myndigheten fastställda tidsplanen var fortsatt hög och uppgick till 98 procent 2022 (se tabell 6.1). Överensstämmelsen mellan avsedd och faktisk publiceringsdag för månads-, kvartals- och årsstatistiken uppgick till mellan 93 och 100 procent. En aktuell kvalitetsdeklaration ska finnas för all officiell statistik, vilket vid 2022 års slut uppfylldes för 92 procent av SCB:s statistikprodukter. Motsvarande andel för hela den officiella statistiken var 84 procent av statistikprodukterna.

Kundnöjdheten för SCB har undersökts genom bl.a. webbenkäten Kundernas förtroende. För 2022 uppgick medelbetyget till 4,7 på en femgradig skala avseende faktorerna Service och Användbarhet, vilket var samma nivå som föregående år. Avseende faktorn Förtroende hade medelbetyget ökat något och uppgick till 4,8. Medelbetygen för de olika faktorerna uppgick till 4,7 vilket var samma nivå som tidigare år. SCB låter även mäta allmänhetens förtroende för myndigheten genom SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Enligt undersökningen, som redovisades 2022, hade 46 procent av allmänheten mycket stort eller ganska stort förtroende för SCB. Endast 5 procent hade ett ganska eller mycket litet förtroende för myndigheten. Resultaten visar på små förändringar över åren.

Tabell 6.1 Resultatindikatorer avseende statistik

	2020	2021	2022
Antal tabeller i statistikdatabasen	4 581	4 729	4 749
Antal uttag ur statistikdatabasen (1000-tal)	1 510	1 417	1 511
Antal besök SCB:s webbplats (1000-tal) ¹	9 678	9 698	6 224
Punktlighet i publicering (procent)	98	98	98
Kundnöjdhet i avgiftsfinansierad verksamhet mätt som kundernas förtroende (5-gradig skala)	4,7	4,7	4,7
Allmänhetens förtroende (procentandelen mycket stort eller ganska stort förtroende)	43	46	46
Kostnad för uppgiftslämnandet (mnkr)	425	401	443
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring jämfört med föregående år, i mnkr) ²	-23	-24	42
Produktivitetsförändring (procent)	-1,1	3,9	5,3

¹ Förändrade rutiner under 2022 som innebär att besökaren aktivt behöver acceptera s.k. kakor medför att jämförelser över åren gällande besöksstatistiken är svåra att göra.

² Förändringen är beräknad på en justerad uppgift för föregående år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tillgänglighet till statistik

Antalet besök på SCB:s webbplats, där en stor mängd statistik tillgängliggörs avgiftsfritt, uppgick till ca 6,2 miljoner under 2022 (se tabell 6.1). Det var betydligt färre besök än föregående år, vilket bedöms bero på förändrade tekniska rutiner avseende s.k. kakor för webbplatsbesöken. Under 2022 var intresset stort för bl.a. innehåll som handlar om konsumentpriser och löner. SCB publicerade olika tillgänglighetsskapande verktyg, såsom Konjunkturklockan, som på ett överskådligt sätt visar hur konjunkturen förändras, och kalkylatorn Minflation, som ger användaren möjlighet att beräkna sin personliga inflationstakt. Inom ramen för uppdrag från regeringen arbetade SCB för att tillgängliggöra statistik inom specifika områden, t.ex. genom ett samarbetsprojekt med stiftelsen Friends med syfte att bl.a. öka barns intresse för statistik och förståelse för samhället och barns levnadsvillkor. Antalet tabeller i statistikdatabasen ökade till 4 749, vilket var en marginell ökning jämfört med 2021. Antalet uttag ur statistikdatabasen ökade med ca 7 procent till drygt 1,5 miljoner uttag.

Effektivitet och kostnaden för uppgiftslämnandet

Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet uppgick 2022 till 443 miljoner kronor. Jämfört med 2021 innebar detta en ökning med 42 miljoner kronor, motsvarande ca 10 procent (se tabell 6.1). En stor del av ökningen berodde på nya krav enligt EUrätten och att vissa undersökningar som pausats under pandemin återupptagits under 2022. Av de totala kostnaderna avsåg 370 miljoner kronor kostnader för företag och organisationer, 70 miljoner kronor kostnader för kommuner och regioner samt 2 miljoner kronor kostnader för myndigheter. SCB arbetar kontinuerligt för att förenkla för uppgiftslämnarna, bl.a. genom förbättringar i mallar, blanketter och instruktioner. Även en ökad grad av digitalisering hos uppgiftslämnarna underlättar uppgiftslämnandet och SCB utvecklar fortlöpande möjligheten till automatiskt uppgiftslämnande via digitala lösningar.

År 2022 beräknas den totala produktiviteten inom SCB ha ökat med 5,3 procent. Utvecklingen av produktiviteten kan variera mellan enskilda år på grund av kalender effekter och andra tillfälliga orsaker. Utvecklingen bör därför bedömas över en längre period. Produktivitetsökningen har över en femårsperiod respektive en tioårsperiod uppgått till i genomsnitt 2,8 respektive 3,1 procent per år.

Samordning och utveckling av den officiella statistiken

Ansvar för officiell statistik är gemensamt för de 29 statistikansvariga myndigheterna och systemet samordnas av SCB. Under 2022 har SCB tillgängliggjort sitt statistikproduktionsstöd till de statistikansvariga myndigheterna och har inom ramen för samordningsansvaret även bistått med stöd och råd i frågor gällande den officiella statistikens kvalitet och frågor om uppgiftslämnandet. Ett flertal föreskrifter som reglerar uppgiftslämnandet har även beslutats av SCB under 2022.

6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen som Konjunkturinstitutet, ESV och Finanspolitiska rådet publicerar uppfyller målet om att vara tillförlitliga och väldokumenterade. Prognoserna som Konjunkturinstitutet och ESV gör uppvisar god träffsäkerhet för de flesta variabler och utvärderingsmått. Prognoserna innehåller inte några statistiskt säkerställda systematiska fel. Både Konjunkturinstitutet och ESV beskriver sina prognosmetoder väl och förklarar revideringar av prognoserna. Analyserna som Konjunkturinstitutet, ESV och Finanspolitiska rådet publicerar håller hög kvalitet och är väl genomarbetade.

Statistiken som SCB utvecklar, framställer och sprider används som underlag i forskning, prognoser, utredningsverksamhet, samhällsdebatt och beslutsfattande. Genom en fortsatt hög punktlighet i publicering och goda resultat vad gäller kundnöjdhet och förtroende bedöms målet att statistiken ska vara av god kvalitet i stor utsträckning ha uppnåtts. Det finns även ett fortsatt stort intresse för den omfattande statistik som finns tillgänglig via SCB:s webbplats och statistikdatabas. Därtill har myndigheten skapat nya webbverktyg för användare att ta del av statistiskt material, vilket bedöms medföra en bättre tillgänglighet för användarna. Det kan noteras att kostnaderna för uppgiftslämnarna ökat det gångna året, främst med anledning av nya krav enligt EU-rätten. SCB:s fortlöpande arbete för att förenkla för uppgiftslämnarna är viktigt för fortsatt god måluppfyllelse. Den ökade produktiviteten under 2022 visar på en förbättrad effektivitet i statistikproduktionen och god måluppfyllelse i denna del. Samverkan mellan de statistikansvariga myndigheterna under SCB:s ledning bedöms ha bidragit till att samordningen av statistiken har utvecklats.

6.5 Politikens inriktning

Den officiella statistiken ska utgöra ett faktabaserat underlag för beslutsfattande och stöd till forskning samt bidra till den allmänna debatten och medborgarnas möjlighet till insyn. För att statistiken ska kunna bidra till samhällsnytta och samhällsekonomisk effektivitet krävs att den är tillgänglig, opartisk, pålitlig och av god kvalitet. De statistikansvariga myndigheternas arbete med att upprätthålla kvaliteten är avgörande för att säkerställa förtroendet för den officiella statistiken. Likaså är det centralt att den officiella statistiken fortsatt är lättillgänglig för användarna och att arbetsbördan för uppgiftslämnarna inte ökar.

Ökade krav på statistik av hög kvalitet som belyser nya områden behöver främst mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i produktionen av statistik. Fortsatt digitalisering bedöms kunna möjliggöra såväl minskade kostnader för uppgiftslämnarna som ökad effektivitet i statistikproduktionen.

Regeringen avser stärka arbetet med konsekvensutredningar inom statsförvaltningen genom att se över och förenkla regelverket. ESV föreslås att som samordnande

myndighet koordinera stöd, metodutveckling och utbildning för arbetet med konsekvensutredningar.

Regeringens bedömning är att antalet myndigheter bör minska för att öka effektiviteten i statsförvaltningen (se avsnitt 4.5.1 och Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4). Regeringen kommer därför att pröva frågan om att inordna Statskontoret i ESV. Regeringen avser att lämna ett uppdrag om att ta fram ett förslag på hur sammanslagningen kan genomföras och beskriva förslagets konsekvenser. Utöver alternativet att Statskontoret inordnas i ESV kan alternativa utformningar av sammanslagningen övervägas. I analysen ska särskild hänsyn tas till möjligheten till säkrad kompetensförsörjning.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2022	Utfall	10 689	Anslagssparande	561
2023	Anslag	11 035 ¹	Utgiftsprognos	11 411
2024	Förslag	11 704		
2025	Beräknat	12 143 ²		
2026	Beräknat	12 446 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 703 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 704 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.3 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	11 035	11 035	11 035
Pris- och löneomräkning ²	366	794	1 089
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	303	314	322
<i>varav BP24³</i>	<i>303</i>	<i>303</i>	<i>303</i>
– Finansiering tillskott Finanspolitiska rådet	470	470	470
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-53	-53	-53
– Generell besparing i statsförvaltningen	-114	-114	-114
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 704	12 143	12 446

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025 och 2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 470 000 kronor fr.o.m. 2024 för att täcka ökade fasta kostnader, översättning av den årliga rapporten och inspelning av utåtriktade aktiviteter. Anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 114 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 11 704 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 12 143 000 kronor respektive 12 446 000 kronor.

6.6.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2022	Utfall	69 152	Anslagssparande	3 210
2023	Anslag	79 255 ¹	Utgiftsprognos	76 110
2024	Förslag	78 007		
2025	Beräknat	75 233 ²		
2026	Beräknat	77 012 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 72 870 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 72 870 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.5 Förändring av anslagsnivån 2024–2026 för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	78 255	78 255	78 255
Pris- och löneomräkning ²	2 158	4 766	6 729
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-2 406	-7 788	-7 972
<i>varav BP24³</i>	<i>-1 360</i>	<i>-1 360</i>	<i>-1 360</i>
– Finansiering tillskott <i>Finanspolitiska rådet</i>	-470	-470	-470
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-96	-96	-96
– Generell besparing i statsförvaltningen	-794	-794	-794
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	78 007	75 233	77 012

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025 och 2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För finansiering av tillskott till Finanspolitiska rådet minskas anslaget med 470 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* ökas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 794 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 78 007 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 75 233 000 kronor respektive 77 012 000 kronor.

6.6.3 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 6.6 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2022	Utfall	200 905	Anslagssparande	15 389
2023	Anslag	211 395 ¹	Utgiftsprognos	213 345
2024	Förslag	210 120		
2025	Beräknat	211 378 ²		
2026	Beräknat	213 477 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 203 794 tkr i 2024 års prinsnivå.

³ Motsvarar 200 828 tkr i 2024 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	211 395	211 395	211 395
Pris- och löneomräkning ²	6 910	15 024	20 643
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	74 742	115 485	135 362
<i>varav BP24³</i>	<i>3 150</i>	<i>3 233</i>	<i>3 263</i>
– Finansiering för EU-revision ESV	900	900	900
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-241	-241	-241
– Konsekvensutredningar	5 600	5 600	5 600
– Tillskott till följd av valutafluktuationer och avgiftsökningar	-210	-127	-97
– Generell besparing i statsförvaltningen	-2 899	-2 899	-2 899
Överföring till/från andra anslag	-82 927	-130 525	-153 923
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	210 120	211 378	213 477

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025 och 2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

ESV utför revision av de medel som tilldelas Sverige genom fonden för inre säkerhet och instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik. För att möjliggöra detta arbete ökas anslaget med 900 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 2 800 000 kronor fr.o.m. 2024 för ESV:s uppgifter att samordna metodstöd, utbildning och vägledning i arbetet med konsekvensutredningar inom statsförvaltningen. Inom ramen för det arbetet ökas anslaget med ytterligare

2 800 000 kronor fr.o.m. 2024 för uppsökande handledning för kommittéer och särskilda utredare i frågor som rör konsekvensutredningar.

Anslaget minskas med 210 000 kronor för 2024 som ett tillskott till följd av valutafluktuationer och avgiftsökningar. För 2025 och 2026 beräknas anslaget minska med 127 000 kronor respektive 97 000 kronor. Anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* ökas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 2 899 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

För inrättande av Utbetalningsmyndigheten överförs medel till anslaget 1:18 *Utbetalningsmyndigheten*. Anslaget minskas med 82 927 000 kronor för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget minska med 130 525 000 kronor respektive 153 923 000 kronor.

ESV utför t.o.m. 2026 revision av de medel som tilldelas Sverige genom EU:s facilitet för återhämtning och resiliens och ansvarar för att sammanställa information om genomförandet från de myndigheter som är ansvariga för de reformer och investeringar som utgör den svenska återhämtningsplanen.

Regeringen föreslår att 210 120 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 211 378 000 kronor respektive 213 477 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.8 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna disponeras						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Ekonomisk styrning	-1 540	-875	10 125	11 000	-875	-3 290
Tjänsteexport	1 423	0	0	0	0	1 423

Uppdragsverksamheten avser områdena ekonomisk styrning och tjänsteexport.

6.6.4 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.9 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

2022	Utfall	581 563	Anslagssparande	20 120
2023	Anslag	608 582 ¹	Utgiftsprognos	611 595
2024	Förslag	624 174		
2025	Beräknat	648 629 ²		
2026	Beräknat	665 796 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 625 138 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 626 079 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 6.10 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:9 Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	608 582	608 582	608 582
Pris- och löneomräkning ²	20 182	43 809	60 070
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-4 590	-3 762	-2 856
<i>varav BP24³</i>	<i>-5 092</i>	<i>-4 092</i>	<i>-3 092</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-299	-299	-299
– Statistik om skolväsendet inkl. ekonomisk redovisning	500	1 500	2 500
– Genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning	1 000	1 000	1 000
– Generell besparing i statsförvaltningen	-6 293	-6 293	-6 293
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	624 174	648 629	665 796

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 6 293 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning (utg.omr. 22 avsnitt 4.5.2).

För att möjliggöra förslag med anledning av Skolinformationsutredningens delbetänkande (SOU 2023:21) ökas anslaget med 500 000 kronor för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 1 500 000 kronor respektive 2 500 000 kronor. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 1 000 000 kronor (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2).

Regeringen föreslår att 624 174 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 648 629 000 kronor respektive 665 796 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.11 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
Uppdragsverksamhet	47 830	-6 000	480 000	495 000	-15 000	26 830

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av uppdragsverksamhetens intäkter avser ca 69 procent statistikproduktion åt främst andra statliga myndigheter. Tjänsteexport står för ca 17 procent och övriga tjänster för ca 14 procent.

6.6.5 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 6.12 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

År	Utfall	13 733	Anslagssparande	588
2022				
2023	Anslag	14 138 ¹	Utgiftsprognos	14 029
2024	Förslag	14 306		
2025	Beräknat	14 815 ²		
2026	Beräknat	15 177 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 448 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 503 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.13 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	14 138	14 138	14 138
Pris- och löneomräkning ²	392	909	1 277
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-224	-232	-238
<i>varav BP24³</i>	-224	-224	-224
– Justering av förvaltningsanslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-79	-79	-79
– Generell besparing i statsförvaltningen	-145	-145	-145
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 306	14 815	15 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 145 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 14 306 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 14 815 000 kronor respektive 15 177 000 kronor.

7 Offentlig upphandling

7.1 Mål för området

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har följande mål preciserats för den offentliga upphandlingen: Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2 avsnitt 6).

7.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande resultatindikatorer används vid resultatbedömningen mot det förvaltningspolitiska målet:

- antal anbudsgivare eller antal anbud per upphandling
- andel överprövade upphandlingar
- andel överprövningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten.

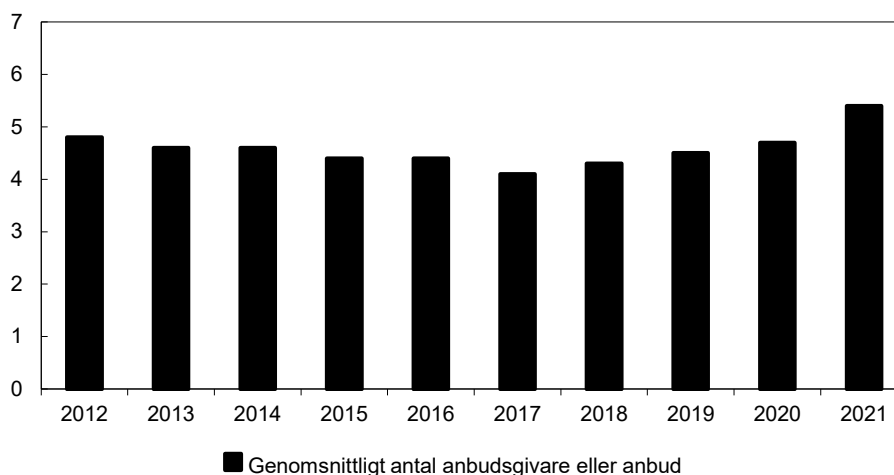
Indikatorn andelen avbrutna upphandlingar som bl.a. användes i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 2 avsnitt 7.2), ingår inte i redovisningen eftersom det saknas aktuella uppgifter om detta. I delar av resultatbedömningen beaktas även vissa andra resultat, exempelvis information i rapporter från Upphandlingsmyndigheten.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Konkurrensen i den offentliga upphandlingen har förbättrats

Diagram 7.1 Genomsnittligt antal anbudsgivare eller antal anbud per upphandling

Genomsnittligt antal anbudsgivare eller antal anbud per upphandling

Källa: Upphandlingsmyndigheten.

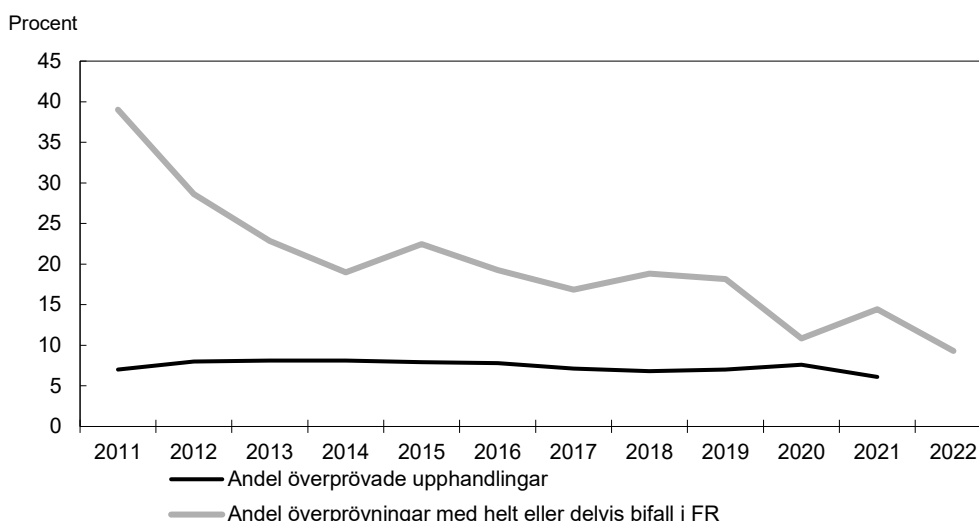
Uppgifterna för 2012–2020 avser antalet anbudsgivare per upphandling, medan uppgiften för 2021 avser antalet anbud per upphandling. Detta beror på att

Upphandlingsmyndighetens statistik fr.o.m. 2021 baseras på uppgifter från upphandlingsannonser som endast innehåller uppgifter om antalet anbud per upphandling. En anbudsgivare kan lämna flera anbud i en och samma upphandling. Antalet anbudsgivare kan därför inte alltid likställas med antalet anbud. Upphandlingsmyndigheten bedömer dock att de två måtten i stort är jämförbara. De redovisas därför i samma tidsserie.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare eller anbud per upphandling ger en indikation om hur konkurrensen utvecklas inom den offentliga upphandlingen. De senaste tio åren har det genomsnittliga antalet anbudsgivare eller anbud varierat mellan 4,1 och 5,4 per upphandling (se diagram 7.1). Sedan 2017 har trenden varit uppåtgående. År 2021 ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling med 0,7 jämfört med 2020. År 2020 uppgick andelen upphandlingar med enbart en eller två anbudsgivare till 35 procent.

7.3.2 Rättssäkerheten i den offentliga upphandlingen har förbättrats

Diagram 7.2 Överprövade upphandlingar och bifall i förvaltningsrätten

Källor: Upphandlingsmyndigheten och Domstolsverket.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 2 avsnitt 7.3.2) redovisades endast andelen överprövningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten som prövats i sak. I diagram 7.2 avser resultaten för samtliga år i tidsserien i stället andelen avgjorda överprövningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten. Till följd av detta har andelen sjunkit med i genomsnitt 7 procent per år jämfört med de resultat som redovisades i budgetpropositionen för 2023. Ändringen har genomförts för att indikatorn ska redovisas på samma sätt som inom Europeiska unionen (EU), i syfte att göra resultaten jämförbara med andra länder.

Den nedåtgående trenden för andelen överprövningar som fått bifall i förvaltningsrätten fortsatte 2022. Andelen överprövningar som fick helt eller delvis bifall sjönk från 14 procent 2021 till 9 procent 2022 (se diagram 7.2).

Andelen upphandlingar som överprövades varierade 2011–2021 mellan 6 och 8 procent. Andelen minskade med 1,5 procentenheter 2021 jämfört med 2020. Möjligheten till överprövningar är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar. Det är därför svårt att fastställa en optimal nivå för överprövningar.

En och samma upphandling kan ge upphov till flera mål i domstol. Totalt avgjordes 2 726 mål om överprövning av förvaltningsrätterna under 2022, vilket var en minskning med nästan 2 procent från 2021. Antalet inkomna mål ökade något, nästan 5 procent jämfört med 2021.

7.3.3 Utvärdering av effekterna av förändrade regler för direktupphandling

Regelverket för direktupphandling har utvärderats

Statskontoret fick i juni 2021 i uppdrag att utvärdera effekterna av de ändrade regler för direktupphandling som infördes 2014 (Fi2021/02328). Statskontoret har bl.a. analyserat hur höjningen av direktupphandlingsgränserna samt kraven på riktlinjer och dokumentation för direktupphandling har påverkat transaktionskostnaderna hos upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer. Statskontoret har redovisat uppdraget i rapporten Offentlig direktupphandling En utvärdering av 2014 års regeländringar (Statskontoret 2022:6). Statskontorets slutsats är att några ytterligare förändringar av direktupphandlingsgränserna inte behövs.

7.3.4 Utveckling av den interna styrningen av offentliga inköpsverksamheter

Upphandlingsmyndighetens stöd och uppföljning av den interna styrningen av offentliga inköpsverksamheter

Upphandlingsmyndigheten fick i december 2020 i uppdrag att följa upp utvecklingen av ändamålsenliga inköpsorganisationer och lämna förslag för ett fortsatt arbete (Fi2020/04834). Resultaten redovisades i Nationella upphandlingsrapporten 2023 (Upphandlingsmyndigheten 2023:1). Tre av fyra av de offentliga organisationerna svarade att organiseringen av inköpsarbetet var ändamålsenlig, men färre än hälften svarade att styrningen i form av planering och uppföljning var ändamålsenlig. Enligt Upphandlingsmyndigheten indikerar detta bl.a. att det saknas strategier för hur inköp ska bidra till organisationernas övergripande mål.

Mot denna bakgrund har Upphandlingsmyndigheten i regleringsbrevet för budgetåret 2023 fått i uppdrag att under 2023–2025 genomföra insatser för att öka upphandlande myndigheters och enheters kunskaper om hur styrningen och organiseringen av inköpsarbetet kan utvecklas, inklusive hur det strategiska inköpsarbetet kan bidra till att motverka arbetslivskriminalitet. Bygg- och anläggningssektorn ska prioriteras vid genomförandet av uppdraget. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 maj 2024 och slutredovisas senast den 20 december 2025.

Uppdrag till Ekonomistyrningsverket om inköpsanalyser

Ekonomistyrningsverket fick i november 2022 i uppdrag att utreda om inköpsanalyser kan påverka effektiviteten i statliga myndigheters inköpsverksamheter (Fi2022/03124). I uppdraget ingår även att lämna förslag på åtgärder som kan öka effektiviteten i myndigheternas inköpsverksamheter. Uppdraget kan ge regeringen ett underlag för det fortsatta arbetet med att främja utvecklingen av ett strategiskt inköpsarbete hos statliga myndigheter. Uppdraget ska redovisas senast den 3 november 2023.

Samhällsintressen vid offentlig upphandling

I lagrådsremissen En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling föreslås en skyldighet att vid offentlig upphandling beakta klimatet, miljön, människors hälsa, djuromsorg samt sociala och arbetsrättsliga aspekter. Lagrådsremissen behandlar viktiga frågor för regeringen. För regeringen är det

samtidigt viktigt att inte införa krav som riskerar att påverka små företags möjligheter att delta i offentliga upphandlingar negativt. Den i lagrådsremissen föreslagna skyldigheten har kritiserats för att bl.a. innebära en administrativ börda samtidigt som det är tveksamt om den har någon reell effekt. Mot denna bakgrund avser regeringen inte att gå vidare med förslagen i den aktuella lagrådsremissen. Regeringen kommer att arbeta vidare med frågorna, bl.a. genom den pågående översynen av den nationella upphandlingsstrategin.

7.3.5 Statens upphandlingsstöd är efterfrågat

Upphandlingsmyndighetens stöd är efterfrågat och fyller en viktig funktion

Statskontoret fick i januari 2022 i uppdrag att genomföra en myndighetsanalys av Upphandlingsmyndigheten. Statskontoret konstaterar i sin rapport Myndighetsanalys av Upphandlingsmyndigheten (2022:11) att Upphandlingsmyndighetens stöd är efterfrågat och fyller en viktig funktion för upphandlare och inköpare. Av Statskontorets enkät framgår att användningen av stöden bidrar till en ökad konkurrens samt att stöden används av mellan 47 och 71 procent av den personal som arbetar med inköp. De stöd som bidrar till ökad rättssäkerhet används av 83 procent. Även Riksrevisionen bedömer i sin granskningsrapport, Miljömässig hållbarhet vid statlig upphandling – på rätt väg men långt kvar (RiR 2022:25), att Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller ett väl utformat stöd för miljöhänsyn vid upphandling och att det finns ett behov av stödet men att det behöver användas i större utsträckning.

Uppdrag om små företag och idéburna aktörers deltagande i offentlig upphandling

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör utvärdera lagstiftningen om offentlig upphandling och se över möjligheterna att öka förutsättningarna för små företag och ideella aktörer att delta i upphandlingar och vinna upphandlingskontrakt i syfte att säkra deras möjligheter att delta i upphandlingar (bet. 2021/22:FiU14 punkt 2, rskr. 2021/22:31). Regeringen har mot bakgrund av tillkännagivandet och behovet av att följa upp det förenklade upphandlingsregelverk som trädde i kraft den 1 februari 2022 (prop. 2021/22:5, bet. 2021/22:FiU14, rskr. 2021/22:31) gett Upphandlingsmyndigheten i regleringsbrevet för budgetåret 2023 i uppdrag att följa upp och analysera i vilken utsträckning små företag och idéburna aktörer deltar i offentlig upphandling. Uppföljningen ska belysa utvecklingen inom olika branscher, med fokus på organisationernas bidrag till offentligt finansierade välfärdstjänster. Myndigheten ska vid behov lämna förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för små företag och idéburna aktörer att delta i offentlig upphandling. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2024 och slutredovisas senast den 31 mars 2025. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Upphandlingsmyndigheten har i regleringsbrevet för budgetåret 2023 även fått i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som den har vidtagit för att underlätta för företag att delta i offentlig upphandling. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2023.

Stöd om hur arkitektur och gestaltad livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling

Arkitektonisk och gestaltningsmässig kvalitet har betydelse för såväl den sociala hållbarheten i form av bl.a. människors hälsa och välbefinnande som miljömässig och ekonomisk hållbarhet i form av t.ex. materialval. Upphandlingsmyndigheten fick i juni 2020 i uppdrag att utveckla stöd om hur kvalitetsfrågor om arkitektur och gestaltad

livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling (Fi2020/02740). Myndigheten redovisade uppdraget i en rapport i december 2022 (UHM-2020-0160). Tydlig ambitionsnivå i styrdokument och budget, resurser till uppföljning samt dialog med näringslivet anges bl.a. som framgångsfaktorer.

Undersökning av hur upphandling som stöder innovation fungerar

Av den nationella upphandlingsenkäten som Upphandlingsmyndigheten genomförde 2022 framgår att 17 procent av de upphandlande myndigheterna och enheterna har arbetat för att främja innovation med upphandling. Upphandlingsmyndigheten har även i uppdrag att under 2021–2025 genomföra insatser för att nyttiggöra innovation och kommersialisering av innovation (N2021/01194). Under 2022 publicerade myndigheten rapporten Upphandling för att stödja innovation – Hur fungerar det? (Upphandlingsmyndigheten 2022:3). Av rapporten framgår att det inte skett någon större förändring av antalet beställarnätverk, vilket är nätverk där upphandlande myndigheter och enheter samverkar i syfte att driva på marknaden att utveckla nya innovativa lösningar, sedan Upphandlingsmyndighetens senaste kartläggning 2019.

7.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Konkurrensen i den offentliga upphandlingen har förbättrats. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare och antalet anbud per upphandling har ökat under de senaste fem åren. Denna utveckling är positiv för konkurrensen. En ökad konkurrens bidrar i förlängningen till lägre priser och en effektivare användning av offentliga medel. Att Upphandlingsmyndighetens olika stöd är relativt välanvända har sannolikt bidragit till måluppfyllelsen. Det finns dock fortfarande offentliga affärsområden med upphandlingar som genomsnittligen har färre än två anbud. Uppdraget till Upphandlingsmyndigheten om att analysera och utveckla stödet till leverantörer bedöms kunna bidra till att förbättra konkurrensen.

Upphandlingsförfarandet blir alltmer rättssäkert. Andelen överprövningar som får helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten fortsätter att minska vilket talar för att de upphandlande myndigheterna och enheterna i större utsträckning tillämpar reglerna korrekt. Upphandlingsmyndighetens stöd om hur reglerna bör tillämpas och tolkas är efterfrågade och har sannolikt bidragit till den positiva utvecklingen.

Det finns risk för att hälften av de upphandlande myndigheterna och enheterna inte har en ändamålsenlig styrning av sin inköpsverksamhet. Det försämrar inköpsverksamheternas förutsättningar att uppnå målet för den offentliga upphandlingen. Uppdraget till Upphandlingsmyndigheten om att genomföra insatser för att öka de upphandlande myndigheternas och enheternas kunskaper om hur styrningen och organiseringen av inköpsarbetet kan utvecklas bedöms kunna bidra till att fler organisationer utvecklar en mer ändamålsenlig styrning av sin inköpsverksamhet.

Upphandling kan ge förutsättningar för att nya innovativa lösningar utvecklas. Att offentliga organisationer ställer olika krav för liknande varor och tjänster motverkar utvecklingen av nya lösningar eftersom det försvårar för leverantörerna att bedöma hur stor efterfrågan är på en viss produkt eller tjänst. Att upphandlande myndigheter och enheter samordnar kravställningen, genom t.ex. beställarnätverk, så att kraven blir tydliga, enhetliga och långsiktiga, kan minska investeringsrisken för leverantörerna och öka viljan att utveckla nya lösningar. Utvecklingen av antalet beställarnätverk har dock stått still de senaste fyra åren. Uppdraget till Upphandlingsmyndigheten om att genomföra insatser för att nyttiggöra och kommersialisera innovation bedöms kunna bidra till att den offentliga sektorn i högre utsträckning arbetar för att upphandla nya lösningar och främja en mer tydlig, enhetlig och långsiktig kravställning.

Upphandlingar kan även bidra till en socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom att t.ex. säkerställa att de varor och tjänster som upphandlas kan användas av alla oavsett funktionsförmåga eller bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan. Upphandlingsmyndighetens stöd om hur arkitektur och gestaltad livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling möjliggör utvecklingen inom offentliga affärsområden med såväl påverkan på miljön och klimatet som på den sociala hållbarheten.

7.5 Politikens inriktning

Den offentliga upphandlingens viktigaste uppgift är att bidra till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedlen används på bästa sätt. Den ska vara effektiv, rättssäker, konkurrens- och innovationsfrämjande och det ska löna sig för leverantörer att ta samhällsansvar.

Det pågår en översyn av den nationella upphandlingsstrategin i syfte att skapa en mer välkomnande och attraktiv offentlig marknad. Det behövs åtgärder för att samordna kravställningen i den offentliga upphandlingen. Kravställningen behöver bli tydligare, mer enhetlig och långsiktig för att utvecklingen och användningen av nya lösningar för offentliga behov ska kunna påskyndas. Ytterligare ett viktigt syfte med översynen är att öka konkurrensen inom offentlig upphandling för att varor och tjänster ska uppnå en god kvalitet till en låg kostnad. För att öka konkurrensen behöver möjligheten för små företag och idéburna organisationer att kunna verka på den offentliga marknaden värnas, t.ex. genom att öka användningen av utvärderingsmodeller som innefattar kvalitetskriterier. Att ledningen i upphandlande myndigheter och enheter inkluderar inköpsfrågorna i den strategiska styrningen är en förutsättning för att nå målet för den offentliga upphandlingen.

Det är angeläget att motverka korrupktion och arbetslivskriminalitet inom ramen för offentliga affärer för att hindra snedvridning av konkurrens och att skattemedel går till organiserad brottslighet. De offentliga affärerna omsätter årligen 800 miljarder kronor. Det innebär att bara några procents fusk och oegentligheter utgör stora belopp. Regeringen anser att det är angeläget att underlätta kontroll av anbudsgivare. En särskild utredare fick i juni 2022 i uppdrag att föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling och vid ansökan om att delta i ett valfrihetssystem (dir. 2022:50). Utredaren överlämnade i augusti 2023 betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43). Förslagen har remitterats.

På EU-nivå behandlas ett stort antal lagförslag som påverkar den offentliga upphandlingen. Det är viktigt att Sverige verkar för lösningar är anpassade till nationella förutsättningar.

Regeringen föreslår att Upphandlingsmyndighetens medel för arbete med cirkulär och fossilfri upphandling dras in. Detta sker för att kunna finansiera andra reformer. Med anledning av detta avser regeringen även att avsluta Upphandlingsmyndighetens uppdrag om cirkulär och fossilfri upphandling (M2022/00439).

7.6 Budgetförslag

7.6.1 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

2022	Utfall	107 728	Anslagssparande	3 334
2023	Anslag	112 259 ¹	Utgiftsprognos	114 257
2024	Förslag	99 917		
2025	Beräknat	103 942 ²		
2026	Beräknat	106 124 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 99 917 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 99 917 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.1 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	112 259	112 259	112 259
Pris- och löneomräkning ²	4 013	8 697	11 236
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-16 355	-17 014	-17 371
<i>varav BP24³</i>	<i>-13 355</i>	<i>-13 355</i>	<i>-13 355</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-222	-222	-222
– Indrag av medel för myndighetslyft cirkulär ekonomi	-12 000	-12 000	-12 000
– Generell besparing i statsförvaltningen	-1 133	-1 133	-1 133
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	99 917	103 942	106 124

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2022 (Prop. 2021/22:1 utg.omr. 2) tillfördes medel för stärkt arbete med cirkulär och fossilfri upphandling. Dessa medel föreslås nu dras in. Anslaget minskas därför med 12 000 000 kronor 2024 och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 1 133 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 99 917 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 103 942 000 kronor respektive 106 124 000 kronor.

8 Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

8.1 Mål för området

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från dessa system ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

8.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Ekonomistyrningsverket (ESV) redovisade den 31 mars 2023 en s.k. fördjupad lägesbeskrivning i enlighet med 13 § förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Lägesbeskrivningen innehåller bl.a. en bedömning av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. ESV ska enligt förordningen lämna en sådan fördjupad lägesbeskrivning vart tredje år. Regeringen avser att fr.o.m. denna budgetproposition vart tredje år för riksdagen redovisa en bedömning av omfattningen av felaktiga utbetalningar och därigenom med större tillförlitlighet och precision kunna följa upp det övergripande målet om att de felaktiga utbetalningarna ska minska (se vidare avsnitt 8.3).

Utöver denna särskilda redovisning redovisas måluppfyllelsen inom området även genom en helhetsbedömning utifrån följande resultatindikatorer:

- upptäckta felaktigt utbetalda belopp i förhållande till de totala utbetalningarna
- antal återkrav och belopp som återkrävs
- antal polisanmälningar
- andelen i befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag
- andelen i befolkningen med tillåtande attityder till olika former av bidragsbrott
- andelen i befolkningen som upplever att risken för att bli ertappad med bidragsbrott är låg.

Den första indikatorn syftar till att följa upp de delar av målet som avser att utbetalningarna ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska. Indikatorerna antal återkrav och belopp som återkrävs samt antal polisanmälningar syftar till att följa upp i vilken omfattning som fel åtgärdas. Indikatorn antal återkrav har kompletterats med belopp som återkrävs för att bättre spegla det resultat som redovisas. De tre sista indikatorerna syftar till att följa upp attityder hos befolkningen till bl.a. olika typer av bidragsbrott. Attityder har betydelse för målet att utbetalningar ska vara korrekta och fel ska motverkas.

En grundläggande förutsättning för att förebygga felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är att det ska vara lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag och ersättning. Allmänhetens attityder till bl.a. bidragsbrott och myndigheternas kontroller har också betydelse för omfattningen av de felaktiga utbetalningarna, bl.a. genom möjligheten att motivera sitt agerande inför sig själv eller andra. Tröskeln för att begå bidragsbrott kan antas vara lägre om omgivningen anser att detta är acceptabelt. Den upplevda

upptäcktsrisken vad gäller bidragsbrott kan vidare antas påverka benägenheten att begå bidragsbrott och därigenom omfattningen av felaktiga utbetalningar.

Utöver resultatindikatorerna används följande bedömningsgrunder för att redovisa resultat inom området:

- betydande risker för felaktiga utbetalningar och utvecklingen av dessa risker
- bedömning av vilka ersättningssystem som har en särskilt hög risk för felaktiga utbetalningar.

ESV fick i regleringsbrevet för budgetåret 2023 i uppdrag att analysera uppfyllelsen av målet för området och att föreslå vilka resultatindikatorer avseende rättsväsendets hantering av misstänkta bidragsbrott som bör användas för den årliga uppföljningen. Uppdraget redovisades den 17 april respektive den 30 juni 2023, och förslagen bereds i Regeringskansliet.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Omfattningen av felaktiga utbetalningar är fortsatt stor

I rapporten Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (ESV 2023:22) uppskattar ESV den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen 2021 till ca 14,6 miljarder kronor, med ett osäkerhetsintervall mellan 13,0 och 16,3 miljarder kronor. Det motsvarar ungefär 2,0 procent av de totala utbetalningarna 2021. Om allmän pension exkluderas är andelen ungefär 4,1 procent. ESV baserar sin bedömning på resultaten från Arbetsförmedlingen, Centrala studie-stödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), Migrationsverket och Pensionsmyndighetens studier av omfattningen av felaktiga utbetalningar och på en sammanläggning av deras skattningar. Precisionen i studierna för 2021 är generellt sett högre än i tidigare studier, eftersom en högre andel av ersättningarna har studerats empiriskt. Det bör dock beaktas att studier för att uppskatta omfattningen av felaktiga utbetalningar även fortsatt är behäftade med viss osäkerhet.

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (KUT-delegationen) uppskattade omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen 2018 till ca 18 miljarder kronor, vilket motsvarade 2,8 procent av de totala utbetalningarna 2018 (SOU 2019:59 s. 95). ESV har i den ovan nämnda rapporten gjort en schablonmässig uppräkningsresultat som ger en totalskattning på ca 18,5 miljarder kronor (2,5 procent av de totala utbetalningarna) för 2021. ESV har vid beräkningen beaktat att delegationens studier, till skillnad från studierna avseende 2021, omfattade ekonomiskt bistånd och riskerna för dels oredovisade löneinkomster, dels att vårdnadshavare som får tillfällig föräldrapenning avstår från att arbeta samtidigt som barnet är hemma friskt. Vid den schablonmässiga uppräkningsresultat har dock ESV inte beaktat att det finns vissa andra betydande risker som inte studerats för 2021, t.ex. att den som erhåller aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning arbetar samtidigt som denne uppbär ersättning.

ESV bedömer i rapporten vem som orsakat felaktiga utbetalningar och orsaken till felet. ESV uppskattar att den sökande orsakade ca 90 procent av det totalt uppskattade beloppet som betalades ut felaktigt under 2021, att ca 9 procent orsakades av myndigheterna och att övriga fel bestod av s.k. förskottsfel, dvs. där ersättningen betalas ut i förskott och felet uppstår efter att ersättningen betalats ut. Detta innebär att en högre andel orsakades av den sökande jämfört med 2018 då andelen uppgick till 75 procent. Med sökande avses såväl fysiska personer som juridiska personer.

Av felen som bedöms ha orsakats av den sökande uppskattar ESV att ca 56 procent avser felaktiga uppgifter vid ansökan om ersättning, och ca 44 procent underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden av betydelse under den tid som ersättning uppbärs. Det handlar främst om felaktiga uppgifter om bl.a. arbete, inkomst och folkbokföring, som sammantaget uppskattas ha lett till felaktiga utbetalningar om minst 5,5 miljarder kronor under 2021 (se tabell 8.6).

Tabell 8.1 Omfattningen av felaktiga utbetalningar under 2021 orsakade av fel i vissa uppgifter

Miljoner kronor

Felaktig uppgift	Omfattning felaktiga utbetalningar	Ersättningar som skattningen baseras på ¹
Arbete trots ersättning	3 183	Aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning, föräldrapenning, stöd för nystartsjobb, sjukersättning, sjukpenning och tillfällig föräldrapenning.
Felaktig folkbokföring	845	Barnbidrag, bostadsbidrag, bostadstillägg för sjuk- och aktivitetsersättning, föräldrapenning, lönebidrag, sjukersättning, sjukpenning och underhållsstöd.
Felaktiga inkomstuppgifter	1 482	Arbetskadeliivränta, bostadsbidrag, bostadstillägg för sjuk- och aktivitetsersättning, föräldrapenning, garantipension, inkomstpensionstillägg, sjukpenning, studiemedel för studier i Sverige, studiemedel för studier utomlands och tillfällig föräldrapenning.

¹ Det är inte möjligt att utifrån alla studier avgöra vilken typ av uppgifter som var felaktiga eftersom ett stort antal studier inte redovisades med en sådan detaljeringsgrad.

Källor: Rapporten Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (ESV 2023:22) och kompletterande beräkningar från ESV.

En majoritet av de felaktigt utbetalda beloppen som bedömts vara orsakade av den sökande, bedömdes i såväl 2018 som 2021 års studier vara avsiktliga. Generellt bedöms omfattningen av felaktiga utbetalningar vara stor i ersättningssystem med utbetalningar till företag och andra aktörer som verkar inom välfärdsområdet. Detta gäller t.ex. assistansersättning och lönebidrag.

Studierna visar också att storleken på de felaktiga utbetalningarna i hög grad varierar (0–18 procent) mellan enskilda ersättningar. För 8 av ersättningarna bedömdes de felaktiga utbetalningarna överstiga 1 miljard kronor eller 10 procent av de utbetalda medlen (se tabell 8.2). För flertalet av dessa ersättningar uppvisades liknande resultat i 2018 års studier. Omfattningen av felaktiga utbetalningar bedöms dock enligt studierna för 2021 vara stor även beträffande sjukpenning och bostadsbidrag.

Tabell 8.2 Omfattningen av felaktiga utbetalningar under 2021 för vissa ersättningar

Miljarder kronor och procent

Ersättning	Omfattning felaktiga utbetalningar, belopp	Andel av utgifterna
Bostadsbidrag	0,75	17,7
Tillfällig föräldrapenning	1,4	13,8
Lönebidrag	1,4	12,1
Stöd för nystartsjobb	0,35	10,4
Assistansersättning	2	8,2
Sjukpenning	2,3	6,6
Föräldrapenning	1,2	3,3
Studiemedel Sverige	1,2	3,2

Källa: Rapporten Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (ESV 2023:22).

8.3.2 De upptäckta felaktiga utbetalningarna har totalt sett minskat något 2022

Med felaktiga utbetalningar avses enligt förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen sådana utbetalningar från välfärdssystemen som sker trots att villkoren för att ta del av ersättningen inte är uppfyllda. Felaktiga utbetalningar kan bl.a. upptäckas genom information från den enskilde, vid handläggning av enskilda ärenden, genom kontroller eller genom underrättelser från en annan myndighet eller aktör än den utbetalande.

Tabell 8.3 Upptäckta felaktiga utbetalningar

Miljoner kronor och procent

	2019 Belopp	2019 Andel av totalt utbetalt belopp	2020 Belopp	2020 Andel av totalt utbetalt belopp	2021 Belopp	2021 Andel av totalt utbetalt belopp	2022 Belopp	2022 Andel av totalt utbetalt belopp
Arbetsförmedlingen ¹	267	-	83	0,4	114	0,6	180	0,9
Arbetslöshetskassorna ²	132	1	198	0,8	265	1,2	221	1,5
CSN ¹	620	1,7	628	1,5	727	1,6	397	0,9
Försäkringskassan	1 026	0,5	1 720	0,7	1 685	0,7	1 887	0,8
Migrationsverket	10	-	6	1,3	4	1,3	14	2,4
Pensionsmyndigheten ¹	104	-	94	0,02	130	0,03	174	0,04
Totalt³	2 159	1,1	2 729	0,38	2 924	0,4	2 873	0,39

Anm.: Myndigheterna och arbetslöshetskassorna ovan betalar ut medel från välfärdssystemen. Könsuppdelad statistik saknas.

¹ Arbetsförmedlingen, CSN och Pensionsmyndigheten har redovisat återkrav som har beslutats.

² Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har rapporterat statistiken och visar på ett genomsnitt av 24 olika arbetslöshetskassors statistik. I beloppen ingår även det som kvittats, bedömts som god tro, eftergetts eller avskrivits. I kolumnen för 2019 anges ett genomsnitt för 2017–2019.

³ Eftersom några av myndigheterna har rapporterat återkrav är siffrorna för upptäckta felaktiga utbetalningar inte helt jämförbara. Härutöver har myndigheterna använt sig av olika definitioner av vad som avser en felaktig utbetalning.

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26). För 2019 är beloppen hämtade från rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys (ESV 2022:33).

Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar var något lägre totalt sett 2022 jämfört med 2021, men har ökat mellan 2019 och 2022 (se tabell 8.3). Den totala minskningen är en följd av att upptäckta felaktiga utbetalningar beloppsmässigt har minskat vid framför allt CSN men även vid arbetslöshetskassorna. För CSN:s del beror minskningen till stor del på att fribeloppet, dvs. inkomsttaket för studiemedel, togs bort under pandemin, vilket innebar att det inte var aktuellt att fatta beslut om återkrav på grund av för hög inkomst under 2022. För arbetslöshetskassorna beror minskningen på att den totalt utbetalda arbetslöshetsersättningen har minskat från ca 21 miljarder kronor 2021 till ca 14 miljarder kronor 2022. Den totala andelen upptäckta felaktiga utbetalningar har varit relativt konstant mellan 2020 och 2022. I förhållande till de totalt utbetalda beloppen hade Migrationsverket en högre andel upptäckta felaktiga utbetalningar under 2022 än övriga berörda myndigheter. Migrationsverkets system för registreringen av felaktiga utbetalningar har dock inte fungerat fullt ut, vilket medför att myndighetens statistik inte är fullt tillförlitlig. De fel som beloppsmässigt orsakar flest felaktiga utbetalningar vid Migrationsverket avser dels när den sökande inte anmäler ändrade förhållanden, dels när myndigheten inte omhändertar ändrade förhållanden som anmäls.

Av det totala beloppet om 180 miljoner kronor som Arbetsförmedlingen har upptäckt i felaktiga utbetalningar avsåg 75 miljoner kronor lönebidrag. Myndigheten anger att de ökade upptäckta felaktiga utbetalningarna beror på ett intensifierat arbete inom området och ett mer utvecklat kontrollarbete. Vid Försäkringskassan ökade de upptäckta felaktiga utbetalningarnas andel av det totalt utbetalda beloppet under 2022

jämfört med 2021 med 0,1 procentenhet. Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar vid Försäkringskassan har ökat med ca 860 miljoner kronor sedan 2019. Den främsta orsaken är att fler kontrollutredningar har genomförts och att det skett fler anmälningar från andra myndigheter och aktörer. Förmåner vid Försäkringskassan där stora belopp upptäcks vara felaktiga är bl.a. assistansersättning, barnbidrag, föräldrapenning och sjukpenning. Vad gäller assistansersättning, barnbidrag och föräldrapenning ökade andelen upptäckta felaktiga utbetalningar av de totala utbetalningarna 2022 jämfört med 2021, medan andelen upptäckta felaktiga utbetalningar minskade för bostadstillägg och sjukpenning.

8.3.3 Antalet återkrav har ökat vid flera av myndigheterna

När en felaktig utbetalning upptäckts utreds om beloppet ska återkrävas enligt gällande regelverk. En bedömning görs ofta utifrån det utbetalda beloppet, vem som har orsakat felet och om det finns skäl att efterge beloppet. De berörda myndigheterna och arbetslöshetskassorna tillämpar olika regelverk och rutiner för eftergifter och beloppsgränser för återkrav, vilket påverkar antalet ärenden och belopp (se tabell 8.6). Att återkraven kan vara större än de upptäckta felaktiga utbetalningarna ett år kan också bero på att återkraven och de upptäckta felen inte avser samma tidsperiod.

Tabell 8.4 Antal återkrav

Antal och miljoner kronor

	2019 Beslut	2019 Belopp	2020 Beslut	2020 Belopp	2021 Beslut	2021 Belopp	2022 Beslut	2022 Belopp
Arbetsförmedlingen	5 333	267	4 396	83	6 090	114	7 826	161
Arbetslöshetskassorna ¹	30 472	132	36 328	198	45 065	265	27 844	221
CSN ²	55 597	620	69 639	628	74 352	727	63 646	397
Försäkringskassan ³	208 266 ⁴	1 691	53 005	1 517	63 885	1 443	71 633	1 650
Pensionsmyndigheten	5 118	77	3 578	73	3 682	110	4 603	145
Totalt	305 100	2 787	166 946	2 499	193 074	2 658	175 552	2 574

Anm.: Migrationsverket saknar möjlighet att återkräva felaktigt utbetalda ersättningar. Antal återkrav kan avse beslut om återkrav eller återkravsärenden.

¹ För 2019 är antalet beslut och belopp för arbetslöshetskassorna ett genomsnitt för 2017–2019. Avser antal personer och inte antalet ärenden.

² Antal personer och inte antalet ärenden.

³ Inkluderar inte återkrav av slutligt beslut om bostadsbidrag.

⁴ Avser antal avslutade återkravsärenden.

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26). För 2019 är beloppen hämtade från rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys (ESV 2022:33).

Antalet beslut om återkrav ökade mellan 2021 och 2022 vid Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Ökningen vid Arbetsförmedlingen förklaras bl.a. av att antalet underrättelser från Skatteverket om misstanke om fel har ökat och att Arbetsförmedlingen har genomfört fler kontrollutredningar. Ökningen av antalet beslut om återkrav vid Försäkringskassan har flera orsaker men kan framför allt förklaras av att myndigheten har utvecklat och stärkt sitt arbete med återkrav. Vid Pensionsmyndigheten förklaras ökningen av att kontrollverksamheten har förstärkts. Vid CSN minskade antalet beslut om återkrav, vilket främst är en följd av att fri-beloppet för studiemedel tillfälligt togs bort under pandemin. Detta medförde att det inte gjordes kontroller av inkomstuppgifter, vilket kan resultera i återkrav. Minskningen av antal beslut om återkrav vid arbetslöshetskassorna beror framför allt på att den totalt utbetalda arbetslöshetsersättningen minskade under 2022 jämfört med 2021. Arbetslöshetskassorna har högst andel återkrav, ca 1,5 procent, i förhållande till de totala utbetalningarna för 2022. Vid Pensionsmyndigheten uppgår andelen återkrav till mindre än 1 promille i förhållande till de totala utbetalningarna.

Återkraven betalas inte i samma takt som nya återkrav tillkommer. De senaste tre åren har fordringsstocken, dvs. det totala beloppet som fordringarna uppgår till, ökat kraftigt vid Försäkringskassan, samtidigt som återbetalningarna bara ökat marginellt. Fordringsstocken vid Försäkringskassan ökade med ca 800 miljoner kronor mellan 2021 och 2022 till totalt 7,7 miljarder kronor. Vid Arbetsförmedlingen ökade återbetalningarna 2022 jämfört med 2021, vilket kan förklaras av att myndigheten har gjort fler avräkningar mot kommande utbetalningar.

8.3.4 Antalet polisanmälningar har ökat vid flera av myndigheterna och arbetslöshetskassorna

I de fall felaktiga utbetalningar har upptäckts som misstänks bero på att en enskild avsiktligt eller av grov oaktsamhet lämnat felaktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden, ska en polisanmälan enligt bidragsbrottslagen (2007:612) göras. Det handlar främst om misstänkta bidragsbrott, men anmälningar kan även avse andra brottsmisstankar, exempelvis misstänkt urkundsförfalskning.

Tabell 8.5 Antal polisanmälningar

Antal fördelat på kvinnor, män och totalt

	2019 Kvinnor	2019 Män	2019 Totalt	2020 Kvinnor	2020 Män	2020 Totalt	2021 Kvinnor	2021 Män	2021 Totalt	2022 Kvinnor	2022 Män	2022 Totalt
Arbetsförmedlingen	-	-	47	-	-	83	-	-	137	-	-	212
Arbetslöshetskassorna ¹	-	-	859	-	-	976	-	-	1 501	284	581	1 539
CSN	323	374	735	214	377	591	112	278	390	136	359	495
Försäkringskassan	2 290	1 953	4 248	2 153	2 281	5 661	2 117	2 339	5 903	2 993	2 908	8 154
Migrationsverket	-	-	510	54	146	200	28	38	66	8	2	10
Pensionsmyndigheten	-	-	51	-	-	93	-	-	116	-	-	139
Totalt	-	-	6 450	-	-	7 604	-	-	8 113	-	-	10 549

Anm.: Tecknet "-" anges då könsuppdelad statistik saknas.

¹ För 2019 redovisas genomsnittet för 2017–2019.

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26). För 2019 är beloppen hämtade från rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys (ESV 2022:33).

Det totala antalet polisanmälningar vid myndigheterna och arbetslöshetskassorna har ökat betydligt under perioden 2019–2022 (se tabell 8.5). Vid Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna, CSN, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ökade antalet polisanmälningar under 2022 jämfört med 2021. Av Försäkringskassans polisanmälningar avser ungefär lika många kvinnor som män. För polisanmälningar gjorda av CSN och arbetslöshetskassorna, avser fler anmälningar män än kvinnor. Polisanmälningar gällande bidragsbrott inom assistansersättning, arbete i kombination med ersättning och bidragsbrott till följd av felaktiga uppgifter om bosättning avser utbetalda belopp om ca 400 miljoner kronor av totalt 600 miljoner kronor (Försäkringskassans årsredovisning för 2022).

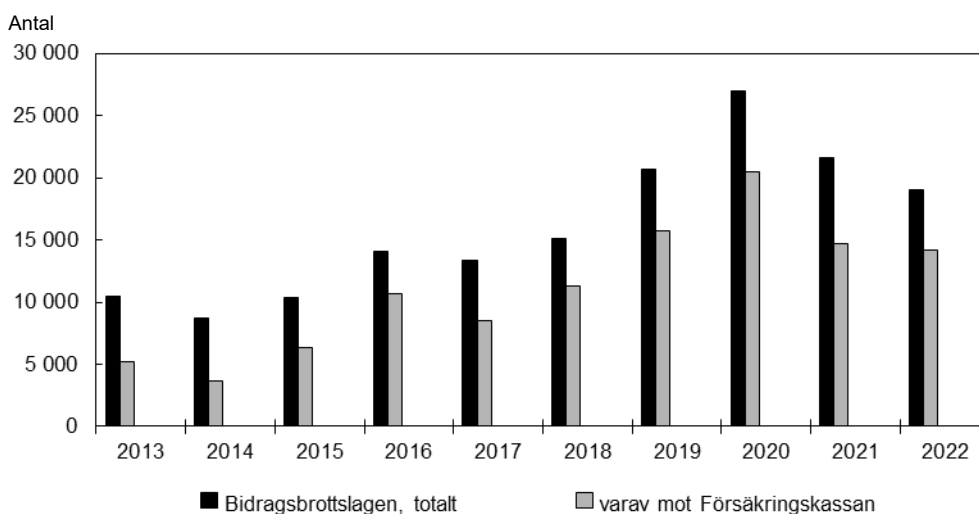
Antalet anmälda bidragsbrott har minskat

Myndigheternas och arbetslöshetskassornas polisanmälningar utgår från ärenden och inte enskilda utbetalningar. Statistiken över anmälda brott omfattar däremot alla händelser som anmäls och registrerats som brott enligt bidragsbrottslagen hos Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Det innebär att utvecklingen över antalet polisanmälningar och antalet anmälda brott inte nödvändigtvis behöver följas åt. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning inte bedöms som bidragsbrott. Eftersom varje utbetalning enligt praxis räknas som ett bidragsbrott är det inte ovanligt att ett och samma ärende avser flera

brottsmisstankar. Det innebär t.ex. att en enskild person kan ge upphov till ett stort antal anmälda brott.

Antalet anmälda bidragsbrott per år var relativt konstant från det att bidragsbrottslagen trädde i kraft 2008 t.o.m. 2015. Mellan 2017 och 2020 skedde en stor ökning av anmälda brott. Antalet anmälda brott har därefter minskat 2021 och 2022 (se diagram 8.1). Ökningen 2018–2020 består till stor del av anmälda brott som riktar sig mot bidrags- och ersättningssystem som Försäkringskassan ansvarar för. Försäkringskassan har också intensifierat sitt kontrollarbete de senaste åren. Eftersom antalet anmälda bidragsbrott i hög grad är beroende av myndigheters riktlinjer och kontrollsystem finns det anledning att tro att den ovan nämnda förändringen snarare beror på myndigheternas arbete än den faktiska brottsligheten.

Diagram 8.1 Anmälda brott enligt bidragsbrottslagen

Anm. Könsuppdelad statistik saknas.

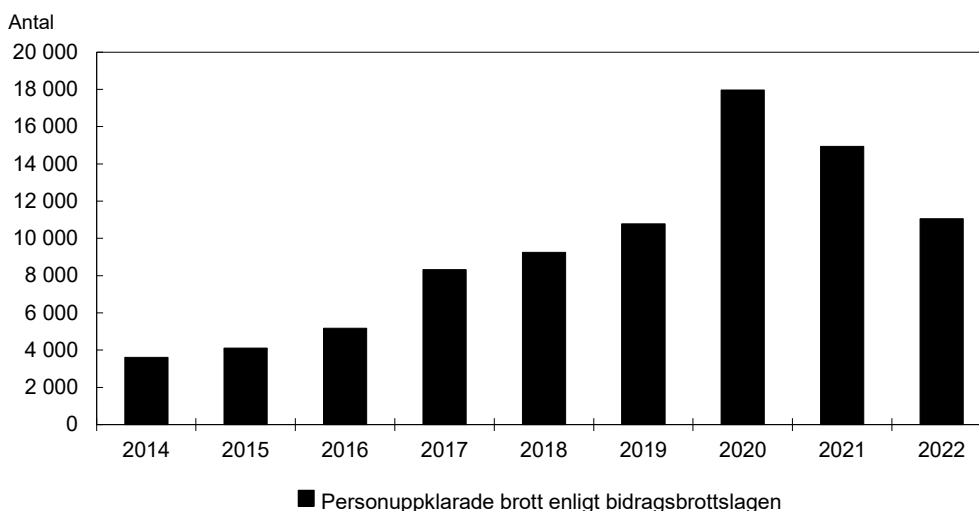
Källa: Brottsförebyggande rådet.

Antalet personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen har minskat

Personupplarade brott är sådana brott där en misstänkt person har lagförts för brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats. Det innebär att det för alla personupplarade brott finns minst en registrerad misstänkt person och att det har bedrivits en utredning.

Antalet personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen ökade kontinuerligt fram t.o.m. 2020 (se diagram 8.2). Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten hade 2018–2020 i uppdrag att förbättra hanteringen av bidragsbrott (Ju2018/03037). Enligt myndigheternas slutredovisning av uppdraget var ökade resurser, kompetens och samverkan mellan myndigheterna en bidragande orsak till ökningen av antalet personupplarade brott (Ju2019/03454). Enligt rapporten Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan (Brottsförebyggande rådet 2021:4) kan ökningen av antalet personupplarade bidragsbrott under perioden april–december 2020 även förklaras av att myndigheterna hade möjlighet att arbeta mer med både äldre och nyinkomna ärenden rörande bidragsbrott på grund av att utbildningar inom myndigheterna ställdes in till följd av pandemin.

Under 2021 och 2022 minskade dock antalet personupplarade brott jämfört med 2020. Minskningen bör ses mot bakgrund av den särskilt höga nivån på personupplarade brott 2020 och av att antalet anmälda brott minskade både 2021 och 2022.

Diagram 8.2 Personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen

Anm.: Könsupplad statistik saknas.
Källa: Brottförebyggande rådet.

Antalet lagföringsbeslut med bidragsbrott som huvudbrott har ökat under senare år

Antalet lagföringsbeslut, dvs. antalet domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse, med bidragsbrott som huvudbrott ökade från 289 beslut 2016 till 1 126 beslut 2022. Av lagföringsbesluten 2022 avsåg 505 beslut kvinnor och 621 beslut män. Det går inte att göra direkta jämförelser mellan lagföringsbesluten och anmälda eller personupplarade brott, då statistiken bl.a. hämtas från olika system och tas fram på olika sätt. Under 2022 var villkorlig dom i domslut den vanligaste huvudpåföljden för lagföringsbeslutet med bidragsbrott som huvudbrott (850 beslut), följt av strafföreläggande (176 beslut), böter i domslut (52 beslut), skyddstillsyn (24 domslut), åtalsunderlåtelse (13 beslut) och fängelse (8 beslut). Den genomsnittliga strafflängden var 6 månader.

8.3.5 Andelen av befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt har ökat

ESV genomförde 2022 och 2023 undersökningar om allmänhetens inställning till bl.a. bidragsbrott. Resultaten från dessa undersökningar jämförs nedan (se tabell 8.6) med en snarlik undersökning som genomfördes 2018 av KUT-delegationen (SOU 2019:59).

Av undersökningarna framgår att andelen som instämmer i påståendet att det är lätt att göra rätt är betydligt högre i undersökningen 2023 jämfört med undersökningarna 2018 respektive 2022. ESV bedömer att den högre andelen positiva svar i första hand beror på förändringar av hur frågor har formulerats, snarare än på en förändrad inställning. Det kan dock också vara så att myndigheternas insatser inom automatisering och användarvänliga processer har fått ett genomslag i allmänhetens uppfattning om myndigheternas service.

Tabell 8.6 Allmänhetens uppfattning om det är "lätt att göra rätt" vid ansökan om bidrag

Andel i procent

	2018 Kvinnor	2018 Män	2018 Totalt	2022 Kvinnor	2022 Män	2022 Totalt	2023 Kvinnor	2023 Män	2023 Totalt
Instämmer	17	18	17	14	17	16	48	41	45
Tveksam/vet ej	42	42	42	45	49	47			
Ingen åsikt	-	-	-	-	-	-	22	25	24

Källa: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26).

8.3.6 Andelen i befolkningen med tillåtande attityder till bidragsbrott är fortsatt låg

Som framgår av tabell 8.7 har attityderna till olika typer av bidragsbrott varit i huvudsak oförändrade under de tre år som undersökts. Attityden till att fuska med tillfällig föräldrapenning (vab) har dock blivit mindre tillåtande 2023 jämfört med 2018.

När det gäller attityden till att arbeta svart och samtidigt ta emot studiebidrag eller ta studielån har den blivit något mer tillåtande. Det är också en typ av bidragsbrott där attityderna är något mer tillåtande jämfört med attityderna till övriga bidragsbrott. Kvinnor förefaller ha något lägre acceptans för bidragsbrott än män, men skillnaden är marginell. Sammantaget verkar det finnas en låg acceptans för att ta emot bidrag eller ersättningar på felaktiga grunder.

Tabell 8.7 Attityder till olika bidragsbrott

Andelen i procent som tycker att handlingen är allvarlig

	2018 ¹ Kvinnor	2018 Män	2018 Totalt	2022 Kvinnor	2022 Män	2022 Totalt	2023 Kvinnor	2023 Män	2023 Totalt
Hur allvarligt tycker du att följande handlingar är?									
Att arbeta svart och samtidigt få ersättning för sjukdom eller arbetslöshet	90	90	90	92	89	91	90	90	90
Att arbeta svart och samtidigt ta ut studiebidrag eller studielån	75	70	73	80	76	78	71	67	68
Att ta ut tillfällig föräldrapenning (vab) trots friska barn	65	68	66	87	84	86	86	82	84
Att inte anmäla ändrade förhållanden som skulle minska storleken på bidraget eller ersättningen	81	77	80	89	84	86	81	78	80
Att inte meddela att man bor ihop med någon för att få ut mer bidrag eller ersättning än man har rätt till	86	83	84	85	84	85	82	76	79

Anm.: I tabellen anges de påståenden som användes i 2023 års undersökning. I 2018 och 2022 års undersökningar formulerades flera av påståendena något annorlunda.

¹ Undersökningen avseende 2018 genomfördes av Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (2019): Bidragsmoralen i samhället – En aktuell lägesbild av inställningen till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (Rapport 2).

Källa: Rapport Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26).

8.3.7 Den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott är oförändrad

Enligt ESV:s undersökning som genomfördes 2023 (se tabell 8.8) upplever knappt hälften av de svarande att upptäcktsrisken för fusk med bidrag är hög. Den upplevda upptäcktsrisken har ökat något mellan 2022 och 2023, men är relativt oförändrad jämfört med 2018 års undersökning. Både metod och frågeställningar har förändrats mellan undersökningarna, varför resultaten bör tolkas med viss försiktighet. En högre andel kvinnor än män upplevde att upptäcktsrisken är hög. Endast 10 procent angav att myndigheterna är överdrivet noggranna i sina kontroller.

Tabell 8.8 Risk för att bli upptäckt för bidragsbrott

Andel i procent som anser att det är troligt att myndigheterna skulle upptäcka om den svarande fuskade med bidrag

	2018	2022	2023
Kvinnor	46	40	48
Män	39	33	37
Totalt	43	36	41

Källa: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26).

8.3.8 Det statliga arbetet mot felaktiga utbetalningar har stärkts

Flera uppdrag som kan bidra till en minskning av de felaktiga utbetalningarna har beslutats, bl.a. om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (dir. 2022:25). En särskild utredare ska bl.a. kartlägga statliga stöd till företag och andra juridiska personer samt kostnader för dessa stöd. Utredningen publicerade den 25 maj 2023 en lägesbild av det arbete och resultat som hittills gjorts med avseende på kartläggningen i promemorian Lägesbild över kartläggningen. Kartläggningen utgår huvudsakligen från 2021 och totalt har 537 stöd identifierats med utgifter om totalt ca 159 miljarder kronor.

Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, IAF, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten har under 2022 haft i uppdrag att studera omfattningen av felaktiga utbetalningar för vissa ersättningar 2021. Myndigheternas studier ligger till grund för ESV:s rapport Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (ESV 2023:22), se avsnitt 8.3.1.

Den 1 september 2022 trädde en ändring i utsökningsbalken i kraft som innebär att förvaltningsmyndigheters beslut som avser betalningsskyldighet är direkt verkställbara, dvs. att myndigheterna inte behöver ansöka om betalningsföreläggande eller föra talan vid allmän domstol för att kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för verkställighet (se 3 kap. 1 § utsökningsbalken). För CSN kommer reglerna att tillämpas på beslut som meddelas först efter den 31 augusti 2025. Samtidigt infördes en ny bestämmelse i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som innebär att även arbetslöshetskassornas beslut om återkrav är direkt verkställbara (se 68 f §). Ändringarna bedöms leda till ett mer effektivt utsökningsförfarande för beslut om bl.a. återkrav.

En särskild utredare har fått i uppdrag att genomföra bildandet av en ny myndighet – Utbetalningsmyndigheten (dir. 2022:8). Myndigheten ska förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt ta över ansvaret för att betala ut vissa förmåner och stöd från de statliga välfärdssystemen. Myndigheten ska också genomföra systemövergripande dataanalyser och granskningar. Utbetalningsmyndigheten ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2024 (prop. 2022/23:34,

bet. 2022/23:FiU35, rskr. 2022/23:266). Vidare har en särskild utredare fått i uppdrag att bl.a. analysera de rättsliga förutsättningarna för kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet (dir. 2023:63). Syftet med utredningen är att motverka felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott. Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024.

Statliga och kommunala myndigheter samt arbetslöshetskassor behöver ha bättre tillgång till relevant information om enskilda personer och företag för att fatta korrekta beslut om ersättningar från välfärdssystemen. I departementspromemorian Utökad informationsutbyte (Ds 2022:13) lämnas flera förslag som syftar till att underlätta informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor. Promemorian har remitterats och förslagen bereds i Regeringskansliet.

I regleringsbrevet för 2022 fick Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten i uppgift att redovisa kostnadsutvecklingen för kontrollarbetet. Även om det är svårt att följa kostnadsutvecklingen kan det konstateras att för de myndigheter som har redovisat kostnadsutvecklingen har utgifterna för kontroll ökat med ca 41 procent mellan 2020 och 2022. Vid Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har andelen upptäckta felaktiga utbetalningar ökat något mellan 2020 och 2022. Vid CSN har andelen minskat under samma period, vilket dock huvudsakligen förklaras av att fribeloppet togs bort tillfälligt under pandemin. En möjlig tolkning av att andelen upptäckta felaktiga utbetalningar har ökat är att det beror på att myndigheterna har lagt mer resurser på sitt kontrollarbete, snarare än på att den faktiska omfattningen av felaktiga utbetalningar har ökat.

ESV har i januari 2023 låtit Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna (via Sveriges arkassor), CSN, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten besvara en enkät om hur digitalisering och ny teknik har använts för att säkerställa korrekta utbetalningar. Svaren visar att alla myndigheter, förutom Migrationsverket, har automatiserade handlägningsprocesser i någon grad. Vid Migrationsverket pågår en utveckling för att införa automatiserade processer för utbetalningar till enskilda. Vid samtliga myndigheter och vid arbetslöshetskassorna pågår en utveckling i riktning mot mer informationsutbyte, mer automatisering och mer utvecklade riskbaserade kontroller, även om myndigheterna har kommit olika långt i sitt digitaliseringsarbete.

8.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att målet om att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, att andelen felaktiga utbetalningar ska minska och att fel ska motverkas endast delvis har uppfyllts. Arbetet att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott hos myndigheterna har intensifierats och lett till resultat i form av bl.a. ett ökat antal polisanmälningar och ökade återkrav vid flera av myndigheterna. Regeringen bedömer därför att den del av målet som innebär att fel ska motverkas delvis har uppfyllts.

Samtidigt bedöms den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar för 2021 fortsatt vara stor och på ungefär samma nivå som 2018, ca 15–20 miljarder kronor per år. Regeringen bedömer att uppskattningen att de felaktiga utbetalningarna uppgår till 14,6 miljarder kronor sannolikt är en underskattning, bl.a. eftersom vissa betydande risker inte har studerats. Regeringen noterar även att en högre andel av det totalt skattade beloppet för felaktiga utbetalningar (ca 90 procent) än tidigare bedöms orsakas av den sökande. De delar av målet som innebär att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska bedöms därmed inte ha uppfyllts.

Antalet felaktiga utbetalningar som upptäcks av myndigheterna har minskat något mellan 2021 och 2022. Det sammanlagda beloppet för felaktiga utbetalningar har också minskat för 2022 jämfört med 2021, vilket framför allt beror på minskade upptäckta felaktiga utbetalningar vid arbetslöshetskassorna och CSN. Beloppen för upptäckta felaktiga utbetalningar har dock ökat under perioden 2019–2022. Mörkertalet bedöms vara stort. Endast 2–3 miljarder kronor av de totalt 15–20 miljarder kronor som betalas ut felaktigt varje år, motsvarande 10–20 procent, upptäcks. Regeringen bedömer därför att myndigheternas arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar behöver intensifieras och effektiviseras för att målet ska uppnås.

Samtidigt kan regeringen konstatera att myndigheternas arbete mot felaktiga utbetalningar har förstärkts. Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten tillfördes totalt 165 miljoner kronor 2021 och ytterligare 55 miljoner kronor 2022, varav 202 miljoner kronor permanent fr.o.m. 2024, för att stärka arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. År 2022 ökade antalet återkrav och polisanmälningar vid flertalet berörda myndigheter och arbetet väntas över tid leda till att antalet upptäckta felaktiga utbetalningar kommer att öka vid myndigheterna även kommande år. Även återbetalningar av medel har ökat, vid de berörda myndigheterna och arbetslöshetskassorna återbetalades totalt ca 630 miljoner kronor mer 2022 jämfört med 2021. De ökade återbetalningarna är sannolikt en följd av arbetet vid myndigheterna med att upptäcka och åtgärda felaktiga utbetalningar. Det finns dock fortsatt betydande risker för felaktiga utbetalningar kopplade till bl.a. arbete i kombination med ersättning och felaktiga uppgifter om bosättning. Återkraven avseende stöd för nystartsjobb och lönebidrag är alltjämt betydande.

Attityderna till bidragsbrott 2018–2023 har i huvudsak varit oförändrade, med en låg tolerans för olika typer av bidragsbrott. Andelen i befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt när man ansöker om bidrag har ökat. Det är positivt eftersom omfattningsstudierna visar att felaktiga uppgifter är en viktig förklaring till felaktiga utbetalningar. Resultaten bör dock tolkas med viss försiktighet eftersom frågorna har ändrats. Knappt hälften av befolkningen anser att risken är hög för att den som fuskar ska upptäckas. Samtidigt anser endast ca 10 procent av befolkningen att myndigheterna är överdrivet noggranna i sina kontroller. Regeringen bedömer att det finns stöd i befolkningen för att myndigheterna är noggranna i sina kontroller mot fusk och bidragsbrott.

Regeringen bedömer fortsatt att kunskap från omfattningsstudier av hög kvalitet är en nyckel till regeringens och myndigheternas fortsatta arbete med att identifiera omfattning och orsaker till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott, vilket i sin tur möjliggör mer effektiva insatser. Det förstärkta samarbetet mellan myndigheterna samt strukturen för och samordningen av samarbetet, som bl.a. följer av förordningen om arbetet med att säkerställa för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen har bidragit positivt till måluppfyllelsen.

8.5 Politikens inriktning

8.5.1 Bättre förutsättningar att minska felaktiga utbetalningar

Svenska folket ska få bättre valuta för sina skattepengar. Att ca 15–20 miljarder kronor betalas ut felaktigt från välfärdssystemen varje år är oacceptabelt. Därför stärker regeringen arbetet mot felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen och andra offentliga stödssystem. Välfärdens medel ska finansiera exempelvis fler undersköterskor och lärare, inte utnyttjas av kriminella.

Regeringen anser att myndigheternas arbete med att minska felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen behöver intensifieras och underlättas. Ungefär 90 procent av de totala felaktiga utbetalningarna orsakas av att felaktiga uppgifter ligger till grund för beslut om utbetalningar. Regeringen avser därför bl.a. att lämna en proposition till riksdagen med förslag som innebär att myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor som arbetar mot felaktiga utbetalningar ska få utökade möjligheter att dela information. Stärkta möjligheter att utbyta information är ett viktigt verktyg i arbetet mot felaktiga utbetalningar.

För att minska felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen inrättar regeringen Utbetalningsmyndigheten den 1 januari 2024. Myndigheten kommer att ha i uppdrag att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Myndighetens arbete ska inriktas mot felaktiga utbetalningar och brottslighet som de enskilda myndigheterna har svårt att upptäcka var för sig eller tillsammans, som t.ex. avancerade angrepp mot välfärdssystemen. Att motverka sådana angrepp är centralt för bekämpandet av organiserad brottslighet. Myndigheten kommer även att ansvara för utbetalningarna av ersättningar inom de statliga välfärdssystemen för att på så sätt minska risken för felaktiga utbetalningar. Regeringen föreslår ökade medel till Utbetalningsmyndigheten för att skapa rätt förutsättningar för myndigheten att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Arbetsförmedlingen (utg.omr. 14 avsnitt 3.7.1), CSN (utg.omr. 15 avsnitt 2.11.8), Försäkringskassan (utg.omr. 10 avsnitt 2.9.8), Inspektionen för vård och omsorg (IVO) (utg.omr. 9 avsnitt 3.6.12), Pensionsmyndigheten (utg.omr. 11 avsnitt 2.9.6) och Skatteverket (utg.omr. 3 avsnitt 2.8.1) föreslås få ökade medel för arbetet med att bl.a. leverera uppgifter till Utbetalningsmyndigheten och hantera underrättelser från Utbetalningsmyndigheten. Även Kronofogdemyndigheten föreslås få ökade medel för arbetet med att leverera uppgifter till Utbetalningsmyndigheten (utg.omr. 3 avsnitt 2.8.3).

Regeringen anser att det är viktigt att kommuner och regioner ansluts till Utbetalningsmyndighetens verksamhet (utg.omr. 25 avsnitt 2.5.7). En kartläggning av felaktiga utbetalningar på kommunal och regional nivå kommer att genomföras. Ambitionen är att myndigheten på sikt ska ansvara för ytterligare statliga utbetalningar.

En central del i arbetet mot felaktiga utbetalningar är att motverka missbruk av de statliga stödsystemen. Trots att det varje år utbetalas stora belopp i statliga stöd till företag och andra juridiska personer, finns det inte några särskilda straffrättsliga bestämmelser, motsvarande dem i bidragsbrottslagen, som tar sikte på den brottslighet som riktas mot dessa stöd. Regeringen avser därför att föreslå nya straffrättsliga bestämmelser som avser statliga stöd till företag och andra juridiska personer.

Det finns några ersättningar där omfattningen av de felaktiga utbetalningarna bedöms vara särskilt stor. Assistansersättningen är en av dessa. Regeringen ser över vilka åtgärder som bör vidtas för att förhindra oskälig kostnadsutveckling, brottslighet och felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen.

Den statliga lönegarantin är utsatt för bedrägerier, bl.a. av organiserad brottslighet. I syfte att förbättra kontrollen och motverka missbruk av den statliga lönegarantin avser regeringen att flytta ansvaret för utbetalning av lönegarantiersättning till Skatteverket (utg.omr. 3 avsnitt 2.8.1). För att ytterligare minska utrymmet för missbruk och motverka felaktiga utbetalningar avser regeringen att därutöver tillsätta en utredning som ska genomföra en större översyn av lönegarantisystemet (utg.omr. 14 avsnitt 4.5).

Myndigheternas förutsättningar att motverka felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem påverkas av systemens utformning.

Det gäller t.ex. i vilken mån en ersättning baseras på uppgifter som kan inhämtas från eller kontrolleras mot en tillförlitlig källa. Regeringen har därför som ambition att säkerställa att nya statliga stöd, t.ex. den nya skrotningspremien, utformas på ett sätt som minskar riskerna för brott och felaktiga utbetalningar. I syfte att minska felaktiga utbetalningar och skuldsättning avser regeringen att föreslå att bostadsbidrag och betalningsskyldighet för underhållsstöd ska baseras på mer aktuella inkomstuppgifter (utg.omr. 12 avsnitt 3.8) samt att arbetslöshetsförsäkringen bör bli inkomstbaserad (utg.omr. 14 avsnitt 3.6).

8.6 Budgetförslag

8.6.1 1:18 Utbetalningsmyndigheten

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 1:18 Utbetalningsmyndigheten

Tusental kronor

2022	Utfall	Anslagssparande
2023	Anslag	0 ¹ Utgiftsprognos
2024	Förslag	161 927
2025	Beräknat	199 690 ²
2026	Beräknat	249 144 ³

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 191 197 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 233 548 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Utbetalningsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 8.10 Förändring av anslagsnivån 2024–2026 för 1:18 Utbetalningsmyndigheten

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹			
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	79 000	68 509	94 976
<i>varav BP24</i>	<i>79 000</i>	<i>65 000</i>	<i>90 000</i>
<i>– Inrättande av Utbetalningsmyndigheten</i>	<i>79 000</i>	<i>65 000</i>	<i>90 000</i>
Överföring till/från andra anslag	82 927	131 181	154 168
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	161 927	199 690	249 144

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att skapa rätt förutsättningar för Utbetalningsmyndigheten att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ökas anslaget med 79 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 65 000 000 kronor och för 2026 beräknas anslaget öka med 90 000 000 kronor.

För inrättandet av Utbetalningsmyndigheten överförs medel från anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket*. Anslaget ökas med 82 927 000 kronor för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 131 181 000 kronor respektive 154 168 000 kronor.

Regeringen föreslår att 161 927 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Utbetalningsmyndigheten* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 199 690 000 kronor respektive 249 144 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Personalstrukturen i staten.....	3
2.1	De anställda	4
2.1.1	Utbildningsbakgrund bland de statsanställda.....	5
2.1.2	Åldersstrukturen	5
2.1.3	Nybeviljade ålderspensioner	7
2.1.4	Nybeviljade delpensioner	8
2.1.5	Könsfördelningen.....	8
2.1.6	Anställda med utländsk bakgrund.....	10
2.1.7	Personalrörligheten	12
2.2	Uppsägningar i staten.....	12
2.3	Sjukfrånvaro i staten.....	13
2.3.1	Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter.....	13
2.3.2	Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer	15
2.3.3	Sjukpensioner	15
2.3.4	Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet	16
2.4	Lönenivåer och löneutveckling	17
2.4.1	Löneutvecklingen i staten.....	17
2.4.2	Utvecklingen av genomsnittliga löner.....	17
2.4.3	Löneskillnaderna mellan kvinnor och män	18
2.4.4	Genomsnittlig löneutveckling.....	19
2.4.5	Ett partsgemensamt arbete	19
2.4.6	Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad).....	19

1 Inledning

I denna bilaga lämnas en mer detaljerad redogörelse av personalstrukturen inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

2 Personalstrukturen i staten

Ansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Den långtgående delegeringen innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet bl.a. när det gäller kompetensförsörjning, kompetensutveckling, löne- och andra anställningsvillkor, arbetsmiljö och arbetet med den statliga värdegrunden.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen lämnar myndigheterna varje år sedan 1997 en redovisning av sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisningar.

Myndigheterna ska genom sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra sina uppgifter och för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska vidare systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

I det följande redovisas all individbaserad statistik uppdelad på kön, i den mån sådana uppgifter är tillgängliga. Följande definitioner används för redovisningen:

- Ledningskompetens avser personal med ett formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda en myndighets verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.
- Kärnkompetens avser personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Stödkompetens avser personal med en stödfunktion åt personal med lednings- eller kärnkompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Utländsk bakgrund avses, i enligt med Statistiska centralbyråns (SCB) definition, personer som är utrikes födda eller personer som är födda i Sverige och vars båda föräldrar är utrikes födda.

Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 enligt den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government, COFOG, och syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion och ändamål.

2.1 De anställda

Anställda i staten september 2022

Siffrorna inom parentes avser september 2017.

Antalet anställda i staten uppgick till 279 117 (261 211), vilket innebar en ökning med drygt 7 000 jämfört med 2021.

Bland månadsavlönade statsanställda hade 96 procent av kvinnorna och 96 procent av männen en heltidsanställning. Antalet kvinnor som hade en heltidsanställning ökade med 1 procentenhet jämfört med 2021. Heltidsanställning är således norm inom statsförvaltningen.

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor uppgick till 53 procent. Det var samma andel som 2021.

Andelen tillsvidareanställningar med månadslön uppgick till 79 procent (77 procent). Av kvinnorna hade 81 procent (79 procent) en tillsvidareanställning. Motsvarande andelen för männen var 77 procent (74 procent).

Av de anställda var 17 procent (18 procent) visstidsanställda med månadslön. Av kvinnorna hade 15 procent (16 procent) en visstidsanställning. Motsvarande andel var 19 procent (20 procent) bland männen. Omkring 4 procent (6 procent) av de anställda hade en anställning med betings-, dag- eller timavlönning. Bland kvinnorna var andelen med en sådan anställning 4 procent (5 procent) och bland männen 4 procent (6 procent).

Nedan redovisas fördelningen av de statsanställda totalt per kompetenskategori och könsfördelningen inom respektive kategori (procent). Siffrorna inom parentes avser år 2017:

- ledningskompetens: 8 (7), varav kvinnor 47 (43) och män 53 (57)
- kärnkompetens: 65 (69), varav kvinnor 52 (50) och män 48 (50)
- stödkompetens: 25 (23), varav kvinnor 60 (62) och män 40 (38)
- oklassade: 2 (1), varav kvinnor 30 (49) och män 70 (51).

Totalt sett överensstämde fördelningen 2022 i stort med 2021.

Den till antalet största ökningen av anställda mellan september 2021 och september 2022 stod Kriminalvården för, med knappt 1 500 anställda (12 procent). Den näst största ökningen stod Försvarsmakten för, som växte med drygt 620 anställda (2 procent). Skatteverket stod 2022 för den största minskningen av antalet anställda med drygt 210 personer (2 procent). Den näst största minskningen stod Stockholms universitet för med drygt 100 personer (2 procent).

I september 2022 hade 7 myndigheter (motsvarande 3 procent av 209 inräknade myndigheter) mer än 10 000 anställda, 38 (18 procent) 1 000–9 999 anställda, 77 (37 procent) 200–999 anställda, 46 (22 procent) 50–199 anställda och 41 (20 procent) färre än 50 anställda.

Flest anställda fanns i COFOG-gruppen Utbildning (28 procent), och därefter i fallande ordning i grupperna Samhällsskydd och rättsskipning (22 procent), Socialt skydd m.m. (15 procent), Försvar (12 procent), Allmän offentlig förvaltning (11 procent), Näringslivsfrågor (11 procent) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (mindre än 1 procent). Detta överensstämde i stort med fördelningen 2021. Övervägande andel kvinnor, mer än 60 procent, fanns i COFOG-grupperna Socialt

skydd m.m. (66 procent), Allmän offentlig förvaltning (63 procent) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (62 procent). I COFOG-gruppen Försvar var männen i majoritet (75 procent).

Tidsbegränsade anställningar inom staten grundar sig till stor del på arbetets karaktär eller förutsättningar och ska ha stöd i lag, förordning eller kollektivavtal. Som exempel kan nämnas universitet och högskolor, som har både författningsreglerade och kollektivavtalsreglerade meriteringsanställningar, och soldater och sjömän, vars anställningar regleras i både lag och kollektivavtal, samt notariernas författningsreglerade anställningar inom Sveriges Domstolar. Bland de tidsbegränsade anställda ingår bl.a. de som har en provanställning, de som fått möjligheten till tjänstledighet för att prova en annan statlig anställning och chefer för myndigheter som anställs av regeringen för en bestämd tid.

Andelen tidsbegränsade anställningar skiljer sig åt mellan olika myndigheter. Den högsta andelen tidsbegränsat anställda finns inom universiteten och högskolorna. Även andelen visstidsanställningar med timavlöning skiljer sig åt mellan myndigheterna.

2.1.1 Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Av de anställda inom den statliga sektorn 2022 hade ca 80 procent eftergymnasial utbildning om två år eller längre. Både inom staten och på arbetsmarknaden i stort är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning högre än motsvarande andel för män. För befolkningen som helhet i åldern 16–74 år uppgick andelen med eftergymnasial utbildning 39 procent 2022.

Bland de anställda i staten har kvinnor sedan 2013 en något högre genomsnittlig utbildningsnivå än män. Det beror på att fler kvinnor än män anställts i staten de senaste åren och att nyanställda generellt sett har en hög utbildningsnivå.

Det finns fortsatt skillnader mellan män och kvinnor när det gäller vilka utbildningsområden som är vanligast. Inom kategorin eftergymnasial utbildning är juridik och rättsvetenskap, företagsekonomi, handel och administration, vanligast bland statsanställda kvinnor. Bland statsanställda män med eftergymnasial utbildning är polisutbildning och militärutbildning vanligast.

2.1.2 Åldersstrukturen

Åldersstrukturen i staten 2022 är i stort sett oförändrad jämfört med 2017.

Åldersgruppen under 35 år utgör 24 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgår till 23 respektive 26 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 35–44 år utgör 26 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgår till 27 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 45–54 år utgör 26 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgår till 27 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 55–65 år utgör 22 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgår till 22 respektive 22 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen över 65 år utgör 2 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgår till 1 respektive 2 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

År 2022 var i likhet med 2021 medelåldern för statligt månadsavlönade 44 år. Medelåldern för kvinnor var 45 år och för män 44 år. Genomsnittsåldrarna för de olika kompetenskategorierna var oförändrade i förhållande till 2021, 49 år för ledningskompetens, 43 år för kärnkompetens och 46 år för stödkompetens.

Antalet anställda som har månadslön och är 67 år eller äldre fortsatte att öka och uppgick till 2 852 anställda år 2022. Det var en ökning med 6 procent jämfört med 2021. Fördelningen efter kompetenskategori redovisas i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori

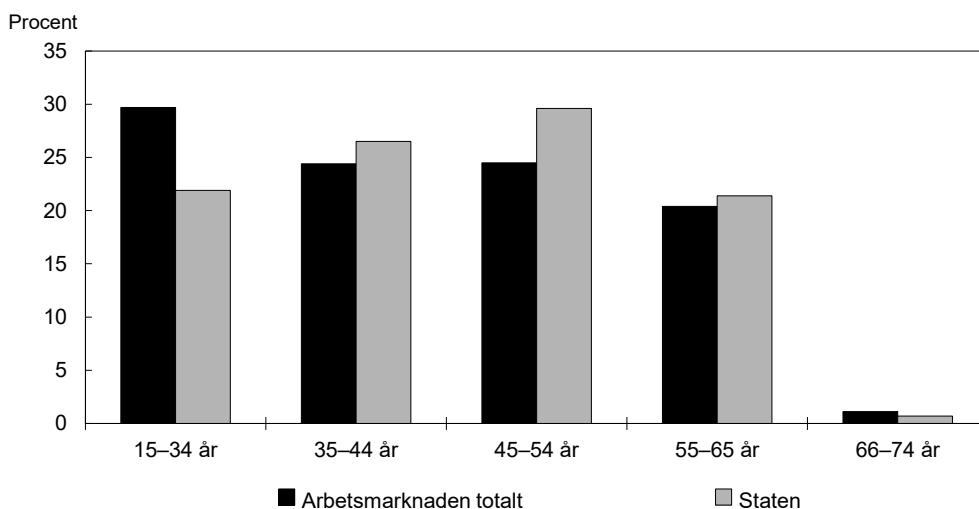
Antal	2020	2021	2022
Ledningskompetens	106	119	156
Kärnkompetens	1 666	1 899	1 994
Stödkompetens	359	422	465
Oklassade	255	243	237
Summa	2 386	2 683	2 852
<i>varav kvinnor</i>	<i>876</i>	<i>1 002</i>	<i>1 097</i>
<i>varav män</i>	<i>1 510</i>	<i>1 681</i>	<i>1 755</i>

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2022 ökade antalet anställda som var 67 år eller äldre inom samtliga kompetens-kategorier jämfört med 2021. Av det totala antalet anställda som var 67 år eller äldre var andelen kvinnor drygt 38 procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2021.

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt (se diagram 2.1). Att medelåldern är högre för de statsanställda kan till stor del förklaras av att utbildnings-nivån i den statliga sektorn är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att andelen anställda som tillhör den yngsta åldersgruppen är förhållandevis låg.

Diagram 2.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2022, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

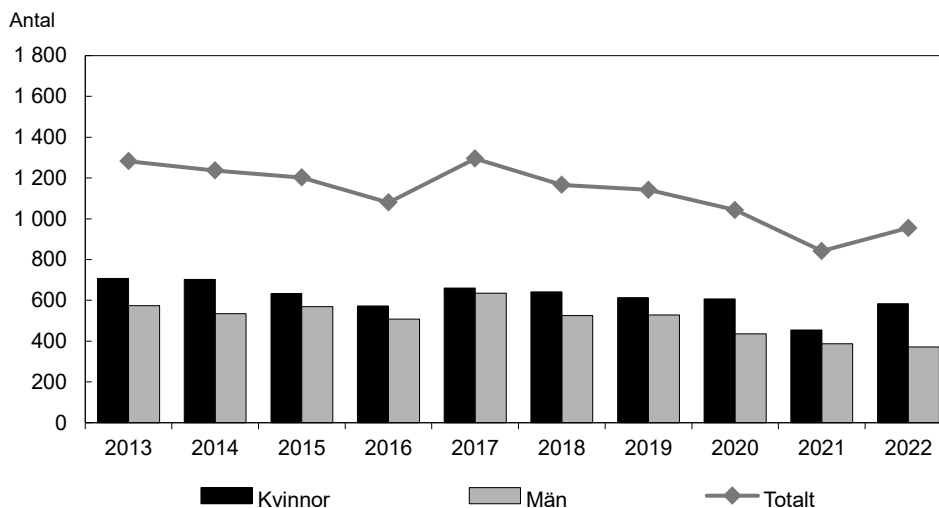
Anm. Eftersom arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning är samtliga uppskattningar behäftade med osäkerhet. Skattningen av utfallet i åldersgruppen 66-74 år uppgår till 1,1 procent utifrån en skattning för totalen, då antalet svarande inom staten är få och osäkerheten anses vara hög.

Källa: Statistiska centralbyrån.

2.1.3 Nybeviljade ålderspensioner

År 2022 nybeviljades 4 838 personer förmånsbestämda ålderspensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 417 fler än 2021 (se diagram 2.2). Antalet ålderspensioner minskade successivt 2015–2020 men ökade 2021.

Diagram 2.2 Anställda som beviljats ålderspension

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Antalet nybeviljade ålderspensioner ökade 2022 jämfört med 2021 bland både kvinnor och män. Det var något fler kvinnor än män som tog ut ålderspensionen 2022. Förhållandet var det motsatta 2021 men under 2018–2020 tog fler kvinnor än män ut sin ålderspension.

Allt fler av de statsanställda tar ut pensionen från 66 år eller senare. Antalet uttag ökade 2022 bland männen med 21 procent och bland kvinnorna med 24 procent. Den höjda åldern i lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) och möjligheten att arbeta längre påverkar framför allt de övre åldrarna, där fler väljer att vara kvar i anställning i stället för att ta ut ålderspensionen.

För anställda med pensionsålder 65 år enligt det statliga tjänstepensionsavtalet är trenden att andelen som tar ut ålderspensionen den månad då de fyller 65 år (65-års månaden) minskar. Andelen som tar ut ålderspension efter 65-års månaden har ökat medan andelen som tar ut den före 65-års månaden har minskat något.

Kvinnor med anställningar som har 65 år som pensionsålder tar i högre utsträckning än män ut ålderspension före 65-års månaden, och i mindre utsträckning efter 65-års månaden. År 2022 var det 34 procent bland kvinnorna som påbörjade sitt uttag före 65-års månaden och 52 procent som påbörjade uttaget efter 65-års månaden. Bland männen var motsvarande andelar 29 respektive 59 procent.

Det är fortsatt relativt stora skillnader mellan de olika COFOG-grupperna när det gäller uttag av pension för personer som haft anställningar med 65 år som pensionsålder. Under 2022 valde 49 procent av de statsanställda i gruppen Samhällsskydd och rättsskipning att påbörja uttaget före 65-års månaden, medan 41 procent påbörjade sitt uttag efter 65-års månaden. Bland statsanställda i gruppen Utbildning var mönstret det omvända, 17 procent påbörjade sitt uttag före 65-års månaden och 69 procent påbörjade uttaget efter denna ålder.

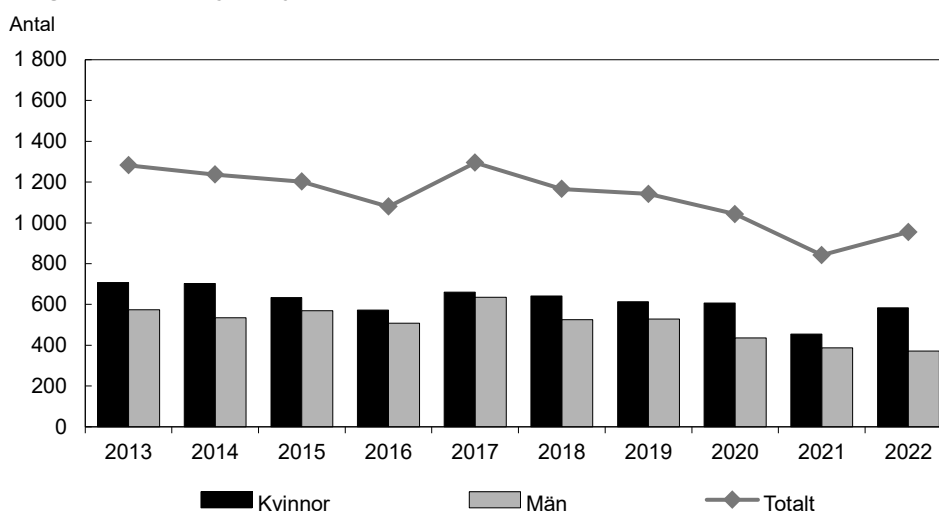
För statligt anställda kompenseras tjänstepensionen för det intjänandet som finns i den allmänna pensionen för inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Av de som 2022 påbörjade uttag av ålderspension, efter att ha haft en anställning med 65 år

som pensionsålder, var det 51 procent av männen och 31 procent av kvinnorna som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp. Kvinnor med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp är den grupp som i högst utsträckning påbörjar uttag före 65-årsdagen. Även män med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp väljer i högre utsträckning att påbörja sitt uttag efter 65-årsdagen än de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

2.1.4 Nybeviljade delpensioner

År 2022 nybeviljades 955 delpensioner enligt avtalet om delpension för arbetstagare hos staten. Det var 113 fler än 2021 (se diagram 2.3).

Diagram 2.3 Nybeviljade delpensioner

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

De senaste tio åren har fler kvinnor än män beviljats delpension. De flesta kvinnor och män beviljas delpension upp till 20 procent. Männen har sedan delpensionsavtalet infördes 2003 i högre utsträckning beviljats den högsta omfattningen av delpension, som är 50 procent. År 2019 och 2020 var dock fördelningen nästan densamma bland kvinnor och män. År 2021 och 2022 var det återigen fler män än kvinnor som beviljades delpension på 50 procent.

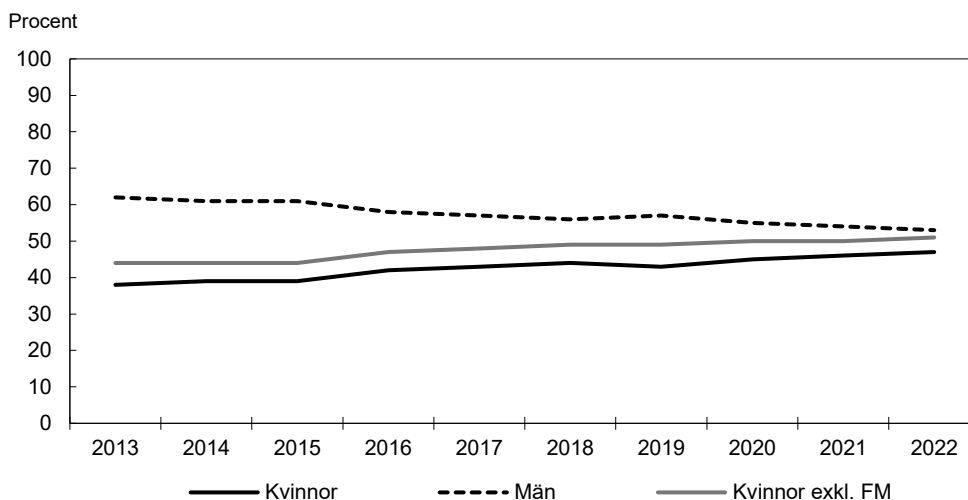
Det är vanligare att anställda i COFOG-gruppen Utbildning beviljas delpension på 50 procent jämfört med anställda inom de övriga COFOG-grupperna. Under 2017–2022 beviljades nära en fjärdedel i denna grupp delpension på 50 procent, medan det i övriga COFOG-grupper beviljades betydligt färre delpensioner, i genomsnitt 5 procent.

2.1.5 Könsfördelningen

Andelen kvinnor och män på ledande befattningar

Av diagram 2.4 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2013–2022, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarmakten.

Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 45,9 procent 2021 till 46,8 procent 2022. Om anställda vid Försvarmakten exkluderas uppgick andelen kvinnor till 50,7 procent, vilket var en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2021.

Diagram 2.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer

Anm. Diagrammet visar även fördelningen exklusive Försvarsmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

Antalet kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer uppgick 2022 till 17 719, varav 8 989 var kvinnor och 8 730 var män.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

År 2022 anställde regeringen totalt 23 myndighetschefer, varav 12 (52 procent) var kvinnor och 11 (48 procent) var män. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer, se tabell 2.2.

Tabell 2.2 Fördelningen den 30 juni 2023 av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	57	52	109
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	14	17	31
Överintendenter	5	4	9
Övriga titlar ²	15	15	30
Myndighetschefer totalt³	104	96	200

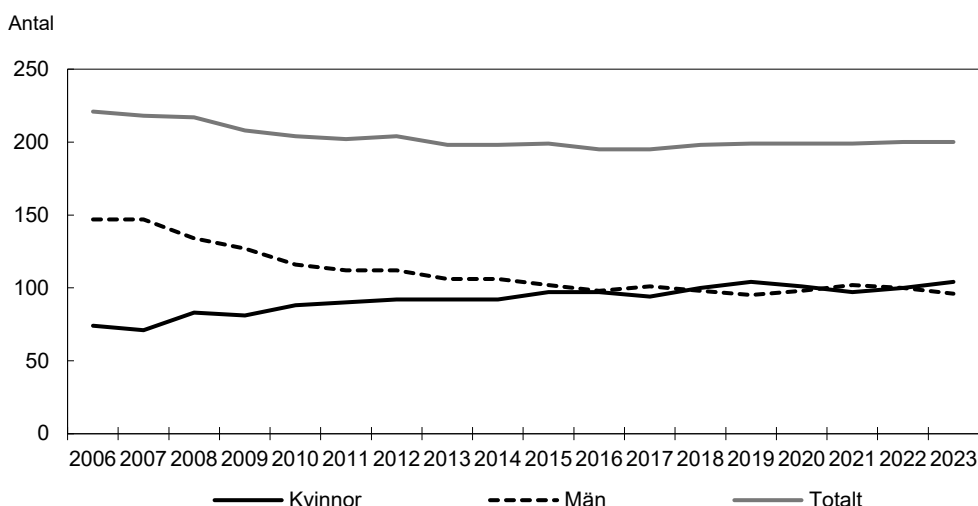
¹Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

²Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsman, direktörer, ordförande samt rikspolischef, riksåklagare.

³Inklusive vikarierande myndighetschefer.

Av diagram 2.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som anställts av regeringen 2006–2023.

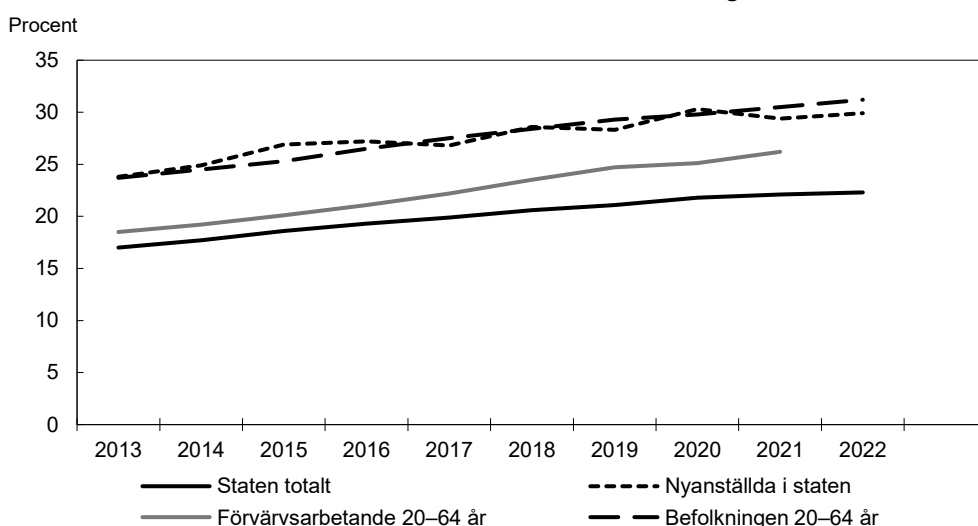

Diagram 2.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställdes av regeringen

2.1.6 Anställda med utländsk bakgrund

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2022 till 22,3 procent. Det var en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2021 och 0,5 procentenheter jämfört med 2020. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade med 0,2 procentenheter bland anställda med ledningskompetens och 0,4 procentenheter bland anställda med kärnkompetens och stödkompetens. Bland de nyanställda i staten hade 29,9 procent utländsk bakgrund 2022, vilket var en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2021.

Av diagram 2.6 framgår andelen med utländsk bakgrund bland de anställda i staten totalt, respektive nyanställda. Statistiken omfattar inte anställda vid Polismyndigheten.

Diagram 2.6 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2022 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Könsfördelningen

Andelen av de anställda kvinnorna i statsförvaltningen med utländsk bakgrund uppgick 2022 till 22,4 procent (se tabell 2.3). Bland männen uppgick motsvarande andel till 22,3 procent. Det innebar en ökning med 0,4 procentenheter för kvinnor och med 0,1 procentenheter för män jämfört med 2021.

Var och inom vilka kompetenskategorier respektive områden finns de anställda med utländsk bakgrund?

Tabell 2.3 Andelen kvinnor respektive män med utländsk bakgrund inom staten totalt och per kompetenskategori

	2013		2022		Jämfört med 2021	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Staten totalt	17,1	16,9	22,4	22,3	+0,4	+0,1
Ledningskompetens	9,4	7,1	12,9	11,6	+0,1	+0,3
Kärnkompetens	18,9	19,2	25,7	26,1	+0,6	+0,2
Stödkompetens	14,3	12,2	17,8	16,2	+0,2	+0,5

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen, bl.a. beroende på verksamhetens karaktär och krav på svenskt medborgarskap som följer av viss lagstiftning, t.ex. lagen (1994:260) om offentlig anställning. I tabell 2.4 redovisas andelen anställda med utländsk bakgrund fördelat på COFOG-grupper och kön.

Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på kön ökade inom alla kompetenskategorier mellan 2021 och 2022. Den största ökningen på 0,6 procentenheter avsåg kvinnor inom kärnkompetens.

Tabell 2.4 Andelarna kvinnor och män med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper 2022 jämfört med 2021

	2022		2021	
	Kv.	Män	Kv.	Män
Allmän offentlig förvaltning	16,4	14,1	16,2	14,0
Försvaret	9,0	6,4	11,0	8,6
Samhällsskydd och rättsskipning	16,1	21,5	15,8	19,7
Näringslivsfrågor	13,7	13,0	13,1	12,8
Fritidsverksamhet, kultur och religion	17,9	16,1	17,5	15,2
Utbildning	31,8	38,5	31,2	37,7
Socialt skydd m.m.	25,4	30,7	24,3	29,3
Totalt	22,4	22,3	22,0	22,2

Anm.: Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos Arbetsgivarverkets obligatoriska medlemmar, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Den högsta andelen med utländsk bakgrund finns inom gruppen Utbildning (34,8 procent). Det är också denna grupp som har flest antal anställda. Inom gruppen finns också flest nyanställda med utländsk bakgrund (47,5 procent). Universitetens och högskolornas verksamheter karakteriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning, och rekryteringar internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom den gruppen. Gruppen Socialt

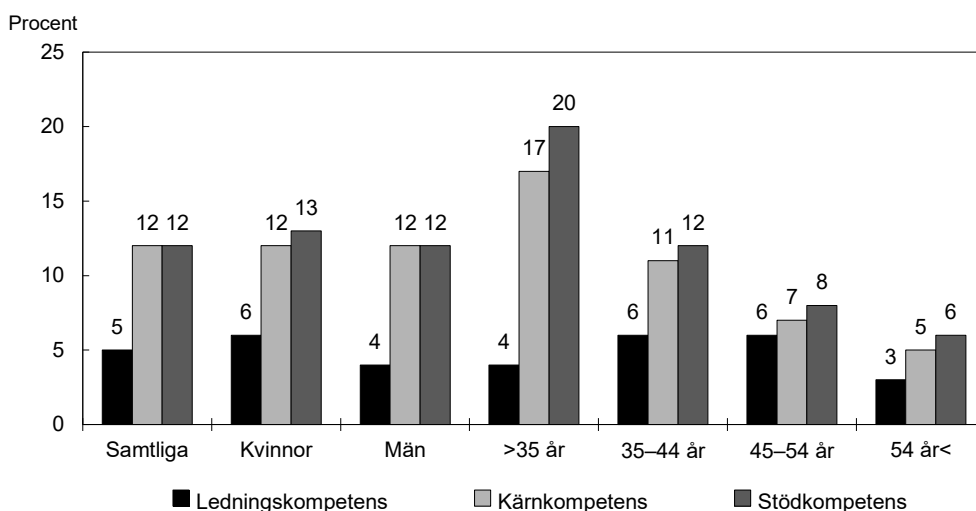
skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund (27,1 procent). Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 22,3 procent.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom alla COFOG-grupper mellan 2021 och 2022, förutom inom gruppen Försvar. Inom flera av COFOG-grupperna bl.a. Försvar och Samhällsskydd och rättskipning finns det befattningar som förutsätter svenska medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa grupper.

2.1.7 Personrörligheten

Mellan september 2021 och september 2022 uppgick personrörligheten i staten till 12 procent, vilket var en ökning med 2 procentenheter jämfört med rörligheten under perioden september 2020 september 2021. Med personrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid de statliga myndigheterna, oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Diagram 2.7 Personrörlighet fördelad på kompetenskategorier, ålder och kön

Källa: Arbetsgivarverket.

I likhet med tidigare år var personrörligheten högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder (se diagram 2.7). Personrörligheten fortsätter vara högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens. Detta gäller framför allt den yngsta åldersgruppen. Den högsta personrörligheten, 13 procent, fanns i COFOG-gruppen Utbildning. Den lägsta, 10 procent, fanns i gruppen Samhällsskydd och rättskipning.

2.2 Uppsägningar i staten

År 2022 anmäldes 1 840 personer till Trygghetsstiftelsen, vilket var 375 färre än 2021. Av de anmälda 2022 var 52 procent kvinnor och 48 procent män, vilket kan jämföras med 51 procent kvinnor 2021 och 52 procent kvinnor 2020. Snittåldern på de som anmäldes till stiftelsen 2022 var 40 år. År 2021 var snittåldern 41 år. Under 2022 var det återigen universiteterna och högskolorna som anmälde flest medarbetare till Trygghetsstiftelsen, 75 procent av de anmälda kom från denna sektor. År 2022 lämnade 2 320 personer den verksamhet som stiftelsen tillhandahåller, vilket var 611 färre än 2021. Av de som lämnade verksamheten 2022 hade 84 procent fått ett nytt arbete, vilket kan jämföras med 80 procent 2021. Resultatet vad gäller att hitta en anställning eller annan lösning efter stöd från Trygghetsstiftelsen har inte påverkats i särskilt stor utsträckning och inte heller i lika hög grad i den statliga sektorn jämfört

med den privata sektorn av den rådande konjunkturen med höjda räntor och stigande inflation. Majoriteten av de anmälda fortsätter att arbeta inom statsförvaltningen (44 procent) och andelen som lämnade verksamheten till den privata sektorn minskade från 37 procent 2021 till 34 procent 2022. En liten del (9 procent) har gått till kommun eller region medan 13 procent har fått nytt jobb utomlands. En stor del (86 procent) av de som lämnade verksamheten var tidigare anställda av ett universitet eller en högskola.

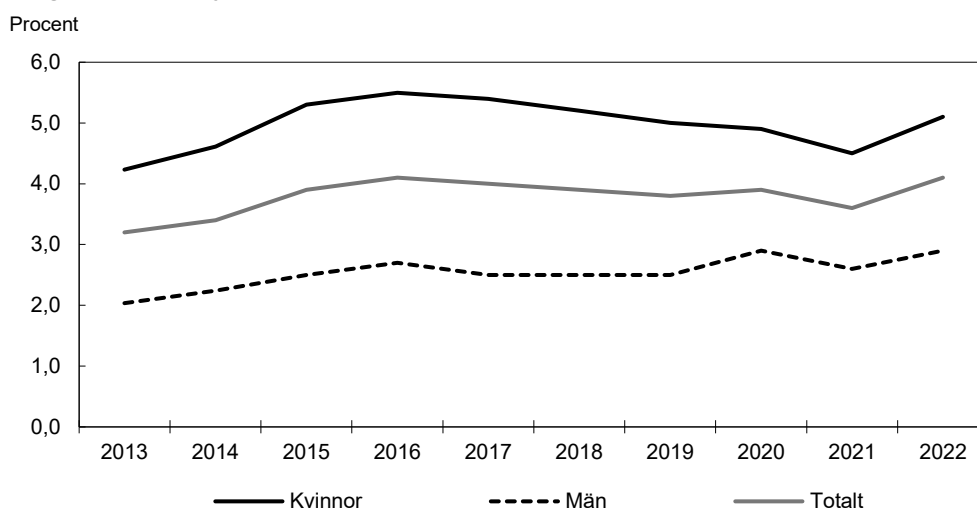
2.3 Sjukfrånvaro i staten

2.3.1 Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Arbetsgivarverket har gjort en sammanställning av sjukfrånvaron i staten utifrån myndigheternas årsredovisningar för 2022.

Enligt sammanställningen uppgick sjukfrånvaron i staten till 4,1 procent av den ordinarie arbetstiden 2022, vilket var en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2021 (se diagram 2.8). Av de statliga myndigheterna hade 84 procent en högre sjukfrånvaro 2022 än 2021, medan 9 procent låg på samma nivå och 11 procent hade en minskad sjukfrånvaro.

Diagram 2.8 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön

Källa: Arbetsgivarverket.

Under perioden 2017–2021 minskade skillnaden i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor. Denna trend bröts dock 2022. Sjukfrånvaron uppgick 2022 till 5,1 procent för kvinnor och 2,9 procent för män. Sjukfrånvaron ökade inom alla åldersgrupper. För anställda i åldersgruppen yngre än 30 år var sjukfrånvaron 3,2 procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. I gruppen 30–49 år var sjukfrånvaron 3,8 procent och i gruppen 50 år och äldre var sjukfrånvaron 4,6 procent. Den största ökningen, 0,6 procentenheter, var i åldersgruppen, 50 år eller äldre.

I tabell 2.5 redovisas sjukfrånvaron inom de olika COFOG-grupperna.

Tabell 2.5 Sjukfrånvaro inom olika COFOG-grupper fördelat på kön

Procent

COFOG-grupp	2020		2021		2022	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Allmän offentlig förvaltning	4,5	2,5	4,0	2,1	4,8	2,6
Försvar	4,4	2,5	3,6	2,1	4,2	2,4
Samhällsskydd och rättskipning	6,5	4,2	5,6	3,7	6,0	3,9
Näringslivsfrågor	4,1	2,5	4,1	2,3	4,8	2,9
Fritidsverksamhet, kultur och religion	4,0	2,7	3,4	2,2	4,3	3,4
Utbildning	3,5	1,7	3,2	1,6	3,8	1,8
Socialt skydd m.m.	6,0	4,5	5,8	4,2	6,5	4,8
Totalt	4,9	2,9	4,5	2,6	5,1	2,9

Källa: Arbetsgivarverket.

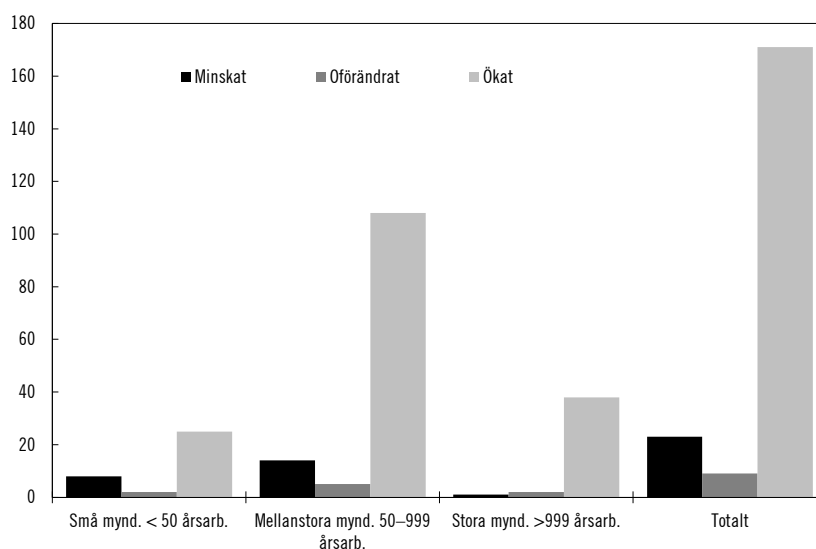
Sjukfrånvaron ökade inom samtliga COFOG-grupper jämfört med 2021. Myndigheter inom Fritidsverksamhet, kultur och religion hade störst ökning, 1 procentenhet, jämfört med 2021. Sjukfrånvaron ökade med 0,9 procentenheter för kvinnor och 1,2 procentenheter för män. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till knappt 62 procent.

Myndigheter inom gruppen Socialt skydd m.m. uppvisade den högsta sjukfrånvaron på 5,9 procent. Sjukfrånvaron ökade med 0,7 procentenheter för kvinnor och 0,6 procentenheter för män. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till drygt 66 procent.

Myndigheter inom grupperna Försvar och Utbildning hade den lägsta sjukfrånvaron på totalen, 2,9 procent.

Diagram 2.9 Förändring i sjukfrånvaron mellan 2021 och 2022 vid myndigheterna

Antal

Anm.: Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska uppgift om sjukfrånvaro inte lämnas om antalet anställda är färre än tio.

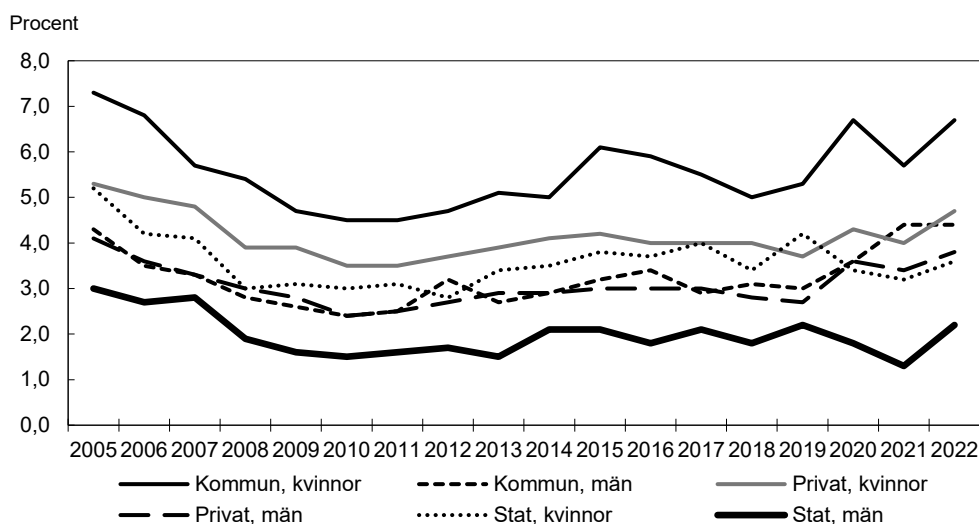
Källa: Arbetsgivarverket.

Av diagram 2.9 framgår att bland myndigheter med 1 000 årsarbetskrafter eller fler hade 38 av 41 myndigheter en ökad sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron ökade i 108 av 127 myndigheter med minst 50 men färre än 1 000 årsarbetskrafter. Bland myndigheter med färre än 50 årsarbetskrafter hade 25 av 35 en ökad sjukfrånvaro.

2.3.2 Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) jämförs sjukfrånvaron i olika arbetsmarknadssektorer. Definitioner och mätmetoder skiljer sig mellan AKU och sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar, som Arbetsgivarverket sammanställer. Av den anledningen är uppgifterna enligt AKU inte jämförbara med Arbetsgivarverkets redovisning. I diagram 2.10 redovisas den genomsnittliga sjukfrånvaron i kommunal, privat och statlig sektor enligt AKU uppdelad på kvinnor och män.

Diagram 2.10 Sjukfrånvaro enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar

Anm.: AKU är en urvalsundersökning och det så kallade osäkerhetstalet påverkas av urvalens storlek. Staten är den minsta sektorn på arbetsmarknaden och har därmed störst osäkerhetstal.

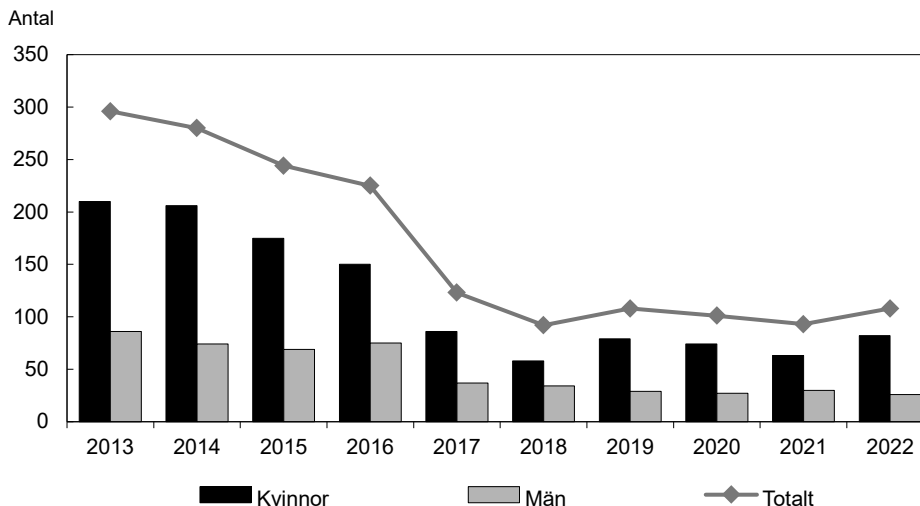
Källa: Arbetsgivarverket utifrån underlag från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar.

AKU visar att sjukfrånvaron ökade inom samtliga arbetsmarknadssektorer 2022. Den genomsnittliga sjukfrånvaron under perioden 2005–2022 inom de olika sektorerna har varit högre för kvinnor än män. Trenderna i hur sjukfrånvaron har ökat och minskat mellan åren följer respektive sektor snarare än kön. Staten är fortsatt den sektor som har lägst sjukfrånvaro. Statligt anställda män är den grupp som haft lägst genomsnittlig sjukfrånvaro under perioden 2005–2022. Gruppen statligt anställda kvinnor har haft lägre genomsnittlig sjukfrånvaro än kvinnor anställda i kommunal och privat sektor samtliga år utom 2017, då sjukfrånvaron var densamma som i den privata sektorn, och 2019, då sjukfrånvaron var högre än i den privata sektorn.

Liksom 2021 hade statligt anställda kvinnor 2022 den näst lägsta sjukfrånvaron som grupp. Tidigare har det antingen varit män anställda i kommunal eller statlig sektor som haft den näst lägsta genomsnittliga sjukfrånvaron. Att statligt anställda i genomsnitt är mindre sjuka än andra beror på att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om enbart tjänstemannagrupper inom de olika sektorerna skulle jämföras med varandra skulle skillnaderna sannolikt bli mindre.

2.3.3 Sjukpensioner

Sjukpension är en förmån enligt det statliga tjänstepensionsavtalet som kan beviljas om Försäkringskassan har beslutat om sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25–100 procent. År 2022 nybeviljades 108 sjukpensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet, vilket var 15 fler än 2021. För en tioårsöversikt över utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner, se diagram 2.11 nedan.

Diagram 2.11 Anställda som har nybeviljats sjukpension

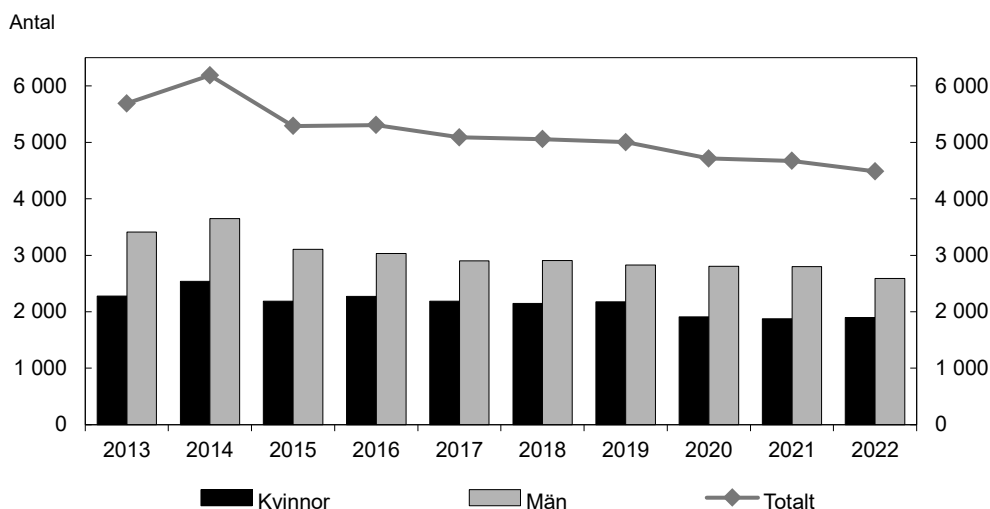
Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen beträffande antalet nybeviljade sjukpensioner. År 2022 beviljades 81 kvinnor sjukpension, vilket var 18 fler än 2021. Antalet män som beviljades sjukpension minskade med 3 till totalt 27 mellan 2021 och 2022. År 2022 beviljades 54 procent på heltid av de nya sjukpensionerna. Det var en minskning jämfört med 2021, då andelen uppgick till 60 procent. Av de män som beviljades sjukpension 2022 fick 70 procent sjukpension på heltid. Motsvarande andel för kvinnorna uppgick till 57 procent. Att männen beviljas sjukpension på heltid i större utsträckning än kvinnorna är ett mönster som noterats alla år sedan 2003, bortsett från 2016, då andelen var lika stor för kvinnor som för män.

Kvinnor har 2013–2022 haft en lägre medianålder vid beviljad sjukpension än män. År 2022 minskade medianåldern för kvinnor med 5 månader till 55 år och 10 månader. För män minskade medianåldern med 14 månader till 57 år och 7 månader. Det innebär att skillnaden i medianåldern mellan kvinnor och män minskade 2022 jämfört med 2021.

2.3.4 Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet

Antalet anmälningar enligt personskadeavtalet (PSA) minskade med ca 4 procent 2022 jämfört med 2021 (se diagram 2.12). Majoriteten av antalet anmälningar avser män och andelen män uppgick 2022 till 57,7 procent, vilket var en minskning med drygt 2 procent jämfört med 2021.

Diagram 2.12 Anmälningar enligt PSA

Källa: Arbetsgivarverket.

2.4 Lönenivåer och löneutveckling

2.4.1 Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket ingår som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko).

Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALS) med Saco-S gäller tills vidare. Avtalen med OFR/S,P,O och Seko är tidsbegränsade och gäller t.o.m. den 30 september 2023.

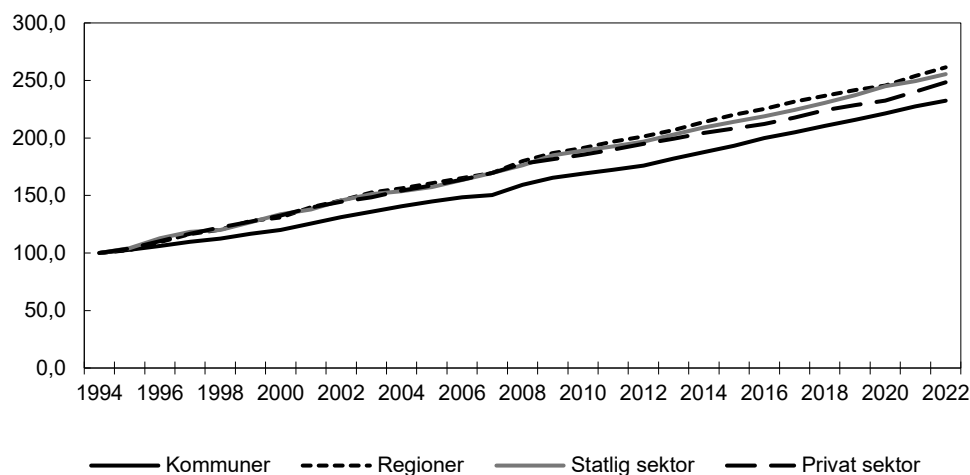
2.4.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen (se diagram 2.13).

Diagram 2.13 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden

Index 1994 = 100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 1994–2022 ökade lönerna inom regionerna med 161,4 procent, inom den statliga sektorn med 155,5 procent, inom den privata sektorn med 148,4 procent och inom kommunerna med 132,4 procent. Inom den privata sektorn ökade lönerna för tjänstemän med 159,2 procent och för arbetare med 128,9 procent.

2.4.3 Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2022 i genomsnitt 4 procent högre i lön än kvinnor. Det innebär en minskning av den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män med 0,4 procentenheter jämfört med 2021.

Arbetsgivarverket har analyserat löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten 2022. Analysen visar att den genomsnittliga löneskillnaden framför allt beror på fyra faktorer. Den faktor som fortsatt har störst påverkan på löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. Fler män än kvinnor arbetar på högre strategiska nivåer. Att fler män än kvinnor är chefer (8,2 procent jämfört med 6,3 procent) påverkade dock inte löneskillnaden år 2022. Det förklaras delvis av att genomsnittslönen för kvinnor som är chefer i staten är något högre än för män som är chefer.

Övriga faktorer som påverkar löneskillnaden är arbetstidsomfattning, arbetsområde och utbildningsinriktning. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna uppgick till 0,4 procentenheter i september 2022 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 4 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I regressionsanalysen i den partsgemensamma lönestatistiken, som syftar till att analysera vilka faktorer som kan förklara löneskillnaderna mellan män och kvinnor, ingår alla myndigheter under regeringen, förutom Polismyndigheten. Arbetsgivarverkets frivilliga medlemmar eller myndigheter som sorterar under riksdagen ingår inte i det statistiska materialet. Materialet omfattar samtliga anställda som har en

månadslön eller en faktisk lön med en arbetstidsomfattning över 39 procent. Myndighetschefer, vars löner beslutas av regeringen, har dock uteslutits.

Medellönen för statsanställda 2022 var ca 40 900 kronor, vilket var en ökning med ca 900 kronor jämfört 2021. För kvinnor uppgick den genomsnittliga månadslönen till ca 40 000 kronor och för män till ca 41 700 kronor. Störst påverkan på den totala löneskillnaden hade att kvinnor och män i olika omfattning arbetade med olika arbetsuppgifter och på olika nivåer i myndigheterna. Att kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män, samt att kvinnor och män har olika inriktning och nivå på sin utbildning, påverkade också löneskillnaden.

2.4.4 Genomsnittlig löneutveckling

De flesta av Arbetsgivarverkets medlemmar hade vid mätillfället i september 2022 genomfört den tredje lönerevisionen enligt RALS 2020–2023 och slutfört den årliga lönerevisionen för motsvarande period i Saco-S tillsvidareavtal. De flesta medlemmar hade en 12 månaders revisionsperiod och den genomsnittliga revisionsperioden för hela staten blev 12,1 månader. För statsanställda, exklusive chefer, var den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt för identiska individer, dvs. individer som varit anställda vid samma myndighet vid båda mätillfällena, 3,3 procent för kvinnor och 3,7 procent för män. Löneutvecklingen för identiska individer som är chefer var 4,4 procent för kvinnor respektive för män. Antalet överenskommelser där medarbetare ges möjlighet att få individanpassade villkorslösningar ökade.

2.4.5 Ett partsgemensamt arbete

Parterna på det statliga avtalsområdet har på alla nivåer ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män, som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling. Parterna ska även beakta principerna om att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män avseende medarbetare som under viss tid inte befinner sig i arbete, t.ex. föräldralediga.

De centrala parterna på det statliga avtalsområdet har träffat en överenskommelse om att gemensamt fortsatt bedriva fyra utvecklingsområden inom rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet, Partsrådet. Ett av områdena rör centrala parters stöd till lokal lönebildning. Arbetet inom detta område ska fortgå t.o.m. den 31 december 2023.

2.4.6 Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad)

För att bättre kunna analysera lönestatistiken i staten har parterna på det statliga avtalsområdet kommit överens om BESTA-systemet, som utgör en indelning av arbetsuppgifter i 64 arbetsområden och på olika grupperingsnivåer. För medarbetare finns det sex grupperingsnivåer (1–6), som anger arbetsuppgifternas omfattning och komplexitet. Nivån ska också återspegla det ansvar, den självständighet, de kunskaper och de erfarenheter som krävs för att utföra arbetsuppgifterna (desto högre nivå ju större ansvar och krav på bl.a. självständighet).

År 2022 uppgick antalet anställda vid de statliga myndigheterna som klassificerades som medarbetare till 245 861. Detta exkluderar anställda chefer. Sammantaget uppgick antalet klassificerade chefer till ca 17 000. Antalet anställda som inte var klassificerade ökade från ca 15 000 år 2021 till ca 16 000 år 2022, se tabell 2.6.

Tabell 2.6 BESTA-klassificering efter grupperingsnivå, medarbetare (anställda exklusive chefer), 2022

Antal och procent

Grupperingsnivå	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Nivå 1	21 057	44	56
Nivå 2	40 167	58	42
Nivå 3	90 517	57	43
Nivå 4	67 102	54	46
Nivå 5	21 845	48	52
Nivå 6	5 173	32	68

Källa: Arbetsgivarverket.